

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מור שהולך לפניו לעזרמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא

בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת כי תצא תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגדאוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

עבודה זרה. השוכר את הפועל - פרק חמישי דף עד עמוד א - מותוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" רנז

1 **משנה** אלו אסורין ואסורין בכל שחו – כל מקום שנשתעבו שם – אפילו אחד
2 באלף לא בשלל, ואסורין את כולם, יין נכף – חביב באלף חביבות, ועקבותיה וזה –
3 צורה שבעדה, ותעשיה באלף צורות שאינן עבודה וזה, ועניות למבטין – דהוו נמי
4 איסורי תורה כדאמרינן ב'אין מעמדין' (עבודה זרה, כט, ב), וציצית מצורע וחולין
5 עשוקים וזה – איסורי תורה, ורובם

משנה אלו אסורין ואסורין בכל שהיו: יין נסך, ועבודה זרה, ועורות לבובין, ושור הנסקל, ועגלה ערופה, וציפור מצודה, ושערי ניר, ופסר חמור, ובשר בחלב, ושערי המשתלה, וחילין שנשחטו בעזרה - הרי אלו אסורין ואסורין בכל שהוא. **גמרא** תנא מאי קחשיב? אי דבר שבמנין קחשיב - ליתני גמי חתיכות נבילה, אי אסורי הנאה קא חשיב - ליתני גמי חמין בפסח! אמר רבי תיאי בר אבא, ואיתמינא רבי יצחק נפחא: תנא הרי תנא תרתי אית ליה, דבר שבמנין ואסורי הנאה. וליתני אגוזי פדד ורימוגי בדין, דדבר שבמנין ואסורי הנאה הוא! - הא תנא ליה חתם: הראוי לעולה - עולה, הראוי לכלאי חברים - כלאי חברים. וליתני פירות של בעל הבית לענין חמין בפסח! מאן שמעת דאמר לה? רבי עקיבא; הא תנא ליה חתם: רבי עקיבא מוסיף אף פירות של בעל הבית. "הרי אלו". למעוטי מאי? למעוטי דבר שבמנין ולא אסורי הנאה. אי נמי, למעוטי איסור הנאה ולא דבר שבמנין. **משנה** יין נסך שגנל לבד - כולו אסור בהנאה; רבן שמעון ורבן גמליאל אמר: יסור כולו לתי חוץ מדינן יין נסך שבו. **גמרא** אמר רבי זלכה פרבן שמעון ורבן גמליאל חבית בחביות, אבל לא יין ביון. ושמואל אמר: אפילו יין ביון. וכן אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: אפילו יין ביון. וכן אמר רבי שמואל בר תחמני אמר רבי חנינא: אפילו יין ביון. וכן אמר רב נחמן אמר רבה בר אבבה: אפילו יין ביון. אמר רב נחמן, זלכה למעשה: יין נסך - יין ביון אסור, חבית פחית - מותר; סתם יין - אפילו יין ביון מותר.

משנה

44 הוא ואיסורי הנאה חבית בחבית – דשקיל חדא ושדי בנהרא ואיך נשתר בהנאה,
45 אבל יין שנשתער ביין – כולו אסור בהנאה. הלכה לפעשה – להורות על המעשה. יין
46 נסך – ממש, חבית בחבית מותר בהנאה חוץ מדמי אותה חבית, אבל יין ביין – כולו
47 אסור בהנאה. סתם יין אפילו יין ביין מותר – בהנאה, חוץ מדמי אותו יין. וכן הלכה.

1 פֶּרֶשׁ הַקּוֹסְמוֹס: מִיּוֹרֵי חִבְתֵּי יָן נֶסֶךְ שֶׁנִּתְּנָה
 2 נִשְׁמַר דְּבַר שְׁמִנְיָן קִשְׁיִם. וְעִבְדָּהּ וְזֶה – עִזֹּת
 3 בְּכֶרֶב – חֲתִיכַת בְּנֵי שְׁנֹתֶיהָ בְּחֹלֶב
 4 בְּאֶלֶף חֲתִיכֹת דְּהִדָּה – אִסּוּרֹת כּוֹלֵם. וְהָיָה אִתָּא
 5 סָבִי רֵשֶׁת בְּחֹלֶב אִסּוּר בִּנְהִיגָה. כְּדֹמֶה נִשְׁמַר
 6 דְּהָא תָנָא אֵינוֹ קִשְׁיֵי בְּרָק דְּרֵאכִית תְּרֵי אִסּוּרֵי
 7 רִגְזָה וְהָיָה מִשְׁמַר. וְלִפְלֹתָה אֵלֵי הַפֶּרֶץ כִּי
 8 הִבְשֵׁר* (תְּחִלָּין קֵט, א) אִי אִסּוּר בִּנְהִיגָה אִי אֵל.
 9 רִבּוּתוֹ שֶׁ שִׁיר רִנְיָן לִפְסוֹק מִתְּרֵן מִשְׁמַתּוֹ
 10 דִּבְהֵא. דְּבִשְׁר בְּחֹלֶב נֶאֱסָר מִשְׁמַתּוֹ. וּמִפְּרִישֵׁי
 11 אִסּוּרֵי כָּל שֶׁהוּא* אִסּוּר מִתְּנִיחֵן חֲלִיף טִיפֵי
 12 חֹלֶב שְׁלֵמֵם עַל חֲתִיכַת בְּשֵׁר דְּהִלָּה אֵל עַל
 13 עַל דְּלִיכָא טַעְמָא. אֵל מִנִּי חֲתִיכַת בְּשֵׁר קִטְנָה
 14 שְׁנֵפֶלֶה בְּקִידִיהָ מֵלֶאֱלָה חֹלֶב אֵל עַל דְּבִלָּה דִּי
 15 טַעְמָא. וְטַעַת וְהָיָה בִּידֵם, דְּהֵא מִפְּרִישֵׁי בִּנְהִיגָה
 16 חֲלִיף מִתְּנִיחֵן אֵלֵּא דְּבִרֵּב שְׁמִנְיָן כְּנֶגֶד
 17 חֲתִיכַת הַחֲתִיכֹת; מִשּׁוּם דְּהָיָה דְּרִכֵּן לִיחֲתִיכָה
 18 אֵל טִיפֵּל, אֵל טִיפֵּל חֹלֶב אֵל מִיּוֹרֵי, אֵל חֲתִיכַת
 19 בְּשֵׁר קִטְנָה – הָא לֹא הִי דְּבִרֵּב שְׁמִנְיָן, וְעַד
 20 אֵהָא אִסְקִין (עִבְדָּהּ וְזֶה, ג) בִּלָּא כִּי אִסּוּרֵי
 21 שְׁמִינִיּוֹת תְּנִיחֵן כְּנֶגֶד, וְאִפְּסִי בְּרֵשׁ וְשִׁמְשׁוֹל דְּאִתֵּי
 22 מִן בְּמִינֵי בִּנְהִיגָה, בִּשְׁלָא בְּמִינֵי מוּדֵה, וְעַד
 23 דְּבִבְהִלָּה שְׁמַתָּה וְטִיפֵי חֹלֶב דְּבִלָּה הִבְשֵׁר* מִיּוֹרֵי
 24 הִרְיָא דְּבִשְׁר בְּחֹלֶב קִטְנָה טַעַם. **ה**אֵל חֲתִיכָה
 25 הָיָה דְּלִיכָא עֲלֵיהָ מִלְּחָה – וְאֵם אִתָּא:
 26 לַעֲלֵל נְמִי דְּפִרְךָ; וְלִיחֲתִי נִבְלָה, וְהִי לֹא
 27 לְחִיץ מִשְׁמַתּוֹ דְּהָא חֲלִיף מִבְּסַתֵּי חֲלִיץ פֶּרֶץ
 28 'גִּיד תְּשֻׁעָה' (צ, ג). דְּהִנּוּן, מִבְּסַתֵּי בְּנִלָּה
 29 שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּאֶלֶף כְּנֶגֶד, אִסּוּרֹתֶיהָ שֶׁ לִּמְרֵה: דְּאִתֵּי
 30 נְבִי חֲתִיכַת בְּנִלָּה לִכְאֵל לִשְׁנֵי חִבֵּי, דָּאֵךְ עַל גַּב
 31 דְּתָנָה אֵל חֲתִיף בְּחִלְיָן, כֹּל מִקּוּם דְּרֵא אִיבֵי
 32 חֲלִיף לְמִנְהִיגָה בְּחִלְיָן בְּמִקּוּמֵי בְּשֵׁר בְּחֹלֶב. אִלֵּא
 33 לְמִמֵּר דְּבִא לֵאשְׁמִעִין בְּבִנְהִיגָה – הֵא אִינוּ, דַּעַל
 34 כִּרְיָן חֲתִיכֵי בִּנְהִיגָה הִרְיָה לְחִיבְהָ, דְּהֵא
 35 דָּא בְּחִיכֵיכַת בִּלָּא דְּלֹא – שְׁמִינִיּוֹת הִרְיָה, לִיכָא
 36 לְמִמֵּר מִשּׁוּם דְּרִי אִסּוּר תִּנְהֵל אֵל בְּטַעַם אֵל
 37 עַל גַּב שְׁאֵן בְּהַ שְׁחִיבֹת. שְׁחִירֵי עֲרֵלָה (בְּלֹאס)
 38 וְכֹלָא אִבְרָם אִסּוּרֵי תִנְהֵל גִּיטֹה, וְאִפְּסִי חֲבִי
 39 אִמְרִין: עַל אֲבָרָא מִזְמִנִּי, אֵלֵּא דְּרִי מִיּוֹרֵי
 40 חֲתִיכֵי חֲשֹׁבֵה בִּי הִדְּאָה דְּחִלְיָן, אִלְמָא הִדָּר
 41 יִנְהִי לִיָּה אֵל עַל גַּב רִבְבֵר תָּנָה לִי חֲתִיף, וְלִכְן
 42 דְּרֵא פִּרְךָ לִיחֲתִי חֲתִיכֵי שֶׁ בְּנִלָּה. אֵלֵּא תִּנְהֵל:
 43 וְיִין קִיטְנָה לְמִנְהִיגָה, עַל כִּרְיָן מִיּוֹרֵי
 44 הָא, וְאֵם כִּי אִמְאִי תִינְהִי הֵבֵא: אֵל דְּבִרֵּב תָּנָה לִיָּה
 45 קִרְיָה: חֲבִיכֹת חֲסִמּוֹתוֹ דְּרִי לִמְרֵה, אִשְׁתִּיכֵר
 46 דְּרֵא: עַל שִׁיחָה מְדִירִיכִי. דְּרֵא אִכֵּי לִימֵר:
 47 תִּנְהִי – לִכְן תִּנְהִי אֵל עַל פִּי שְׁשֵׁנָה כְּבִר מִבְּקוּמֹת
 48 אִשְׁנֵי שְׁנֵת אֲתִין כָּאֵן כִּי אֵם אֵב גִּירָא דִּי נֶסֶךְ
 49 אֵל הַשְׁעִינִי מִבְּקוּם דְּרֵא: אִשְׁתִּיכֵר עַל שְׁמִנְיָן
 50 אֵל קִרְיָה עַל חֲתִיכֵי חֲתִיכֵי בְּנִלָּה אִינֵה עֲבֵלָה מִשְׁמַתּוֹ
 51 הִדְּאָה דִּהְכָּא: לִכְן נִרְאִה לִי: 'לִמְעוּשׁ' וְקִרְיָה הֵבֵא
 52 דְּרִבְבָּב קִמָּה דֵּא: לִמְעוּשׁ מִסּוּר מִפְּגַל, דְּרִי נְמִי
 53 דְּרֵא בִּנְהִיגָה, אֵלֵּא בִּלָּא כִּיֹּן לִיחֵי דְּרֵא חֲבִי שְׁמִנְיָן,
 54 דִּי רִיגָא, אֵלֵּא מִכָּל מִקּוּם חוּז דְּרֵא חֲבִי בִּנְהִיגָה,
 55 מִכָּל מִקּוּם אֵלֵּא דְּרֵא אִיכָא אִסּוּרֹת דְּרִי בִּנְהִיגָה,
 56 שְׁמִינִיּוֹת, דְּרִיגָא: 'לִמְעוּשׁ' דִּירֵשׁוּס דִּירֵשִׁיפֵא מַעֲטֵךְ עַל
 57 **אִסּוּר** דְּל

בחביות סתומות, בין דתרי אית
התם במסכת ערלה (פרק ג משנה
לאשמועינן חומרא אפילו בסתם יי
דיין נסך הכא במכילתין עיקר הוא
אחרים כהאי גוונא. אבל שאר דבר

שם אני אומר שלא חשש לשנות
בא להדיא דהפך "גיד הנשה" (וחולין)
ותי' מתניין דהתם ולמפרכה מיניה
אמר ר' זורא ונא אינא פרכ קמי
הדיא ודיא למעטי' איסורי הנאה דא
שלא דרי לנשות דבר שבמנין ולא א'
אפי' מן הדיוטי דלא רי' לנשות, אלא
תערובת דחמץ בעלמא הוי במשדו.
לרב דאמר (בפסחים כט, ב') חמץ במש
ניזן גין יסך במשדו, ואוקמינן בתיב' ב'
יסך דיתר על ידי ביטול, אבל כל הת

ואין איסורי הנאה – לכאורה משמע דאחא למעט דלא הוי במשדו, ואם כן פליגי דהך דחיי דבר שבמנין, אף על גב דלא הוי איסורי הנאה. וקשיא: דאם כן הוה ליה להתלמודא דהיינו דלא חביב אבר בר שבמנין ולא חביב הנאה, דלא שרי לשעת קרי דחבא דבר פירושו שרי לא לשלוחה אף על גב דמוביב עליהו. **א** נמי למעטי איסורי הנאה כו' – כדפירש לקמן. וקשה: השתא לא הוי למעטי דסיפא דומיא למעט דרישא. ורישא דחיי וסיפא דאחא דאחא למעט דלא הוי במשדו בכל כדפרישין: ושנא שי יליש: "למעט" כגון חמץ בפסח שאסור בהנאה, וחיי במשדו אפילו בלא חשיבתו בר שבמנין. דלא אפי' שני דברים שהשקפה תחלומה מהם. חזיתו בלילה חמץ בפסח. מידו, דלא כל מתוקבא לא דאמי' זמכר בולו לנזי כו' – ואם תאמר: ופי' חזי רבן שמעון כן וגמליא אסתם מתניין, דגמליא מולק מוקי לה לעצן שלא יבול למכור כל אחד ואחד לבדו. לפי שאינו בטל מלחדי

עבודה זרה. השוכר את הפועל – פרק חמישי דף עה עמוד א – מותן מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רסא
רש"י
תוספות

1 **רב אפי מים** – תחלה, והוא הדין שצריך אפר אחריה. ורבה בר בר חנה אמר: באפר תחלה,
2 והוא הדין שצריך אפר אחריו. **בריביתא** – שיש בה להלוות יין, נטון אפר תחלה
3 לשפשוף עד שתהא נגובה ואחר כך מים. **ביבשתא** – מים תחלה ואחר כך אפר, ומשפשוף.
4 **תריזת תלת** – בריביתא תריז – אפר ומים. **ביבשתא** תלת – מים ואפר ומים. **תלת וארבע**
5 **תלת בריביתא** – אפר ומים ואפר, ואף על פי

6 שחור ונטון מים להעביר האפר – והנה מים לא
7 קא חשיב. דלא לשום גביה אלא לנקותון מן
8 האפר. וארבע ביבשתא – מים אפר ומים ואפר,
9 ומים בריביתא לא חשיבא. רב לא בעי אפר אלא
10 חורא זימנא, ושמואל בעי אפר תרי זימני, בין
11 בריביתא בין ביבשתא. כפומבדיתא מתנו – לרב
12 תלת וארבע כדפרשית, ולשמואל ארבע
13 בריביתא ומים ביבשתא. וקדשיב מיא בתראי.
14 **ולא פליגי** – רב ושמואל לאזי לשנא
15 דפומבדיתא, אלא לרב לא חשיב מיא בתראי,
16 ושמואל חשיב מיא בתראי. ואית דמפרשי: ולא
17 פליגי (ה"ג) והני לישני דסורא דפומבדיתא,
18 אלא דסורא לא חשיב מיא בתראי דפומבדיתא
19 חשיב לה, אבל רב ושמואל פליגי. והכי פירוש
20 דמלתא: תרתי תלת, תרתי ביבשתא – מים ואפר,
21 תלת בריביתא – אפר ומים ואפר, ושמואל אמר:
22 תלת בריביתא כדקאמרת, אבל ביבשתא ארבע
23 – מים ואפר מים ואפר. וכדכחלוד בעינן דאפר תרי
24 זימני. ובפומבדיתא מתנו לרב תלת וארבע
25 ביבשתא תלת – מים ואפר מים. והיינו נמי
26 כדסורא, אלא דהני קא חשיב מיא בתראי.
27 ובריביתא ארבע – אפר ומים אפר ומים
28 ולשמואל בריביתא ארבע כדקאמרת, אבל
29 ביבשתא חמש – מים ואפר ומים ואפר ומים
30 כדביבשתא נמי עשר זימני אפר, ולא פליגי תוך
31 דסורא דפומבדיתא בר. אבל רב ושמואל פליגי
32 ביבשתא, בין כדסורא בין דפומבדיתא. דרב לא
33 בעי בא אפר אלא חד זימנא, ושמואל בעי תרי
34 זימני. כלשון אבא מר בר מנחמו כבוד, והוא נראה
35 בעיני. והראשון לשון מורי, וקשיא לי בנודה
36 מכיר ללישנא דסורא רב ושמואל מפלוג פליגי,
37 מאי שנא בדברך חשיב מיא בתראי, ובדשמואל
38 לא חשיב מיא בתראי לשמואל ארבע וחמש
39 איבעי ליה למתנין בשלמא לפומבדיתא, אף על
40 גב דברכר לא חשיב ובדשמואל חשיב – נראה,
41 משום דפלותיתיהו דרב ושמואל אלא
42 במחשב מים בתראי. אלא ללישנא דסורא דסוף
43 סוף פליגי, קשיא לי. **נזירי** – עקלים, ובעלו
44 ריבסי, ומרכין אותן סביבות התפתח פיהו
45 יתפוח העגבם ממכור הקודר. ורב יצחק פירש

1 **רב אפר: במים, והוא הדין לאפר; רבה בר בר**
2 **תנה אפר: לאפר, והוא הדין למים; ולא פליגי:**
3 **הא בריביתא, הא בביבשתא. אימור, בי בביבשתא**
4 **דרב אמרי: תרתי תלת, ושמואל אמר: תלת ארבע.**
5 **בסורא מתנו הכי. בפומבדיתא מתנו, בי רב אמרי**
6 **משמיה דרב: תלת ארבע, ושמואל אמר: ארבע**
7 **חמש. ולא פליגי: מר קא חשיב מיא בתראי, ומר**
8 **קדשיב מיא בתראי. בעי מיניה מריביתא:**
9 **הני גורני דארמא? אמר להו רבי אבהו:**
10 **תנינן: תרי שדיו גתיו ובית בדיו כמאין, ובקש**
11 **לעשותן בטהרה – תדין והדין והלולבין מדין,**
12 **והעקלין של נצרון ושל בצבצין מנבב, ושל שיפה**
13 **ושל גמי מישנן שנים עשר חדש; רבן שמעון בן**
14 **גמליאל אמר: מניחן מנה לנת ומכר לבר, היינו**
15 **תנא קמא! – איכא בינייהו חורפי ואפלי. רבי יוסי**
16 **אמר: תרוצה למתן מיד – מניעין ברותחין או**
17 **חולקין במי זיתים; רבן שמעון בן גמליאל משום רבי**
18 **יוסי אמר: מניחן תחת צינור שממיו מקלחין או**
19 **ממנין שממיו רודפין, וכמה? עונה; בדרך שאמרו**
20 **בין נסך, קא אמרו בטהרות. בלפי לויא: בטהרות**
21 **קיימינן! – אלא: בדרך שאמרו בטהרות. קא אמרו**
22 **בין נסך. כמה עונה? אמר רבי חייא בר אבא אמר**
23 **רבי יוחנן: או יום או לילה. רבי חנא שאני, ואמרי**
24 **לה רבי חנא בר שאניא אמר רבה בר בר חנה אמר**
25 **רבי יוחנן: חצי יום וחצי לילה. אמר רבי שמואל**
26 **בר יצחק, ולא פליגי: הא בתקופת ניסן ותשרי, הא**
27 **בתקופת תמוז ושבט. אמר רב יהודה: הני רווקין**
28 **דאימא, דמאין – מדין, דעמרא – מנבב, דכיחא**
29 **מישנן, ואי איכא קטרי שרי להו. הני דקולי**
30 **והלאהא דארמא, דחייבי בהבלי דצורין – מדין**
31 **דצבתא**

1 **אתמור** בר בר שממיה דרב אמרי תרתי תלת ושמואל אמר תלת ארבע – פירש הקונטרס
2 לשון ראשון: רב אמר תרתי תלת, בריביתא תרתי – אפר מים, תלת ביבשתא –
3 מים אפר ומים. ושמואל אמר תלת ארבע, תלת בריביתא – אפר מים ואפר, ואף על פי
4 שנטון מים להעביר האפר, מיא בתראי לא חשיב. בסורא מתנו רבי,
5 וכמו כן נראה לא קדשיב. שמואל מתנו רבי.
6 בפומבדיתא מתנו: רב אמר תלת ארבע, תלת
7 בריביתא – אפר מים אפר, ארבע ביבשתא – מים
8 אפר מים אפר. ושמואל אמר ארבע וחמש, ארבע
9 בריביתא – אפר מים אפר מים, חמש ביבשתא.
10 ולא פליגי רב ושמואל ללישנא דפומבדיתא, אלא
11 דמר קדשיב מיא בתראי בר. והקשה בקונטרס:
12 ללישנא דסורא, כיון דפליגי רב ושמואל, דלרב
13 טי בחד אפר בתרתיולב ושמואל בעי תרי זימני
14 אפר, מאי שנא בדברך חשיב מיא בתראי,
15 ובדשמואל לא חשיב מיא בתראי? בשלמא
16 ללישנא דפומבדיתא לא פליגי רבן שמעון בן
17 בתראי! לכך נראה לרשי' בענין אחר שפירש
18 אביו: רב אמר תרתי תלת, תרתי ביבשתא – מים
19 ואפר, תלת בריביתא – אפר מים אפר. ושמואל
20 אמר תלת בריביתא – רב, ארבע ביבשתא –
21 מים אפר מים אפר. בפומבדיתא מתנו: רב אמר
22 תלת ביבשתא – מים אפר מים, ארבע בריביתא
23 – אפר מים אפר מים. ושמואל אמר בריביתא
24 כרב וחמש ביבשתא, ולא פליגי סורא דפומבדיתא.
25 וגם זה לא נראה, דאם כן יהיא אברון פתובה דרב
26 ושמואל, שדרי במוקל ביבשתא יותר
27 מבריביתא ארבע מוקל לבריביתא יותר
28 מביבשתא. לכך נראה לרבינו יצחק בענין אחר,
29 והכי פירושה: רב אמר תרתי תלת, ביבשתא תרתי
30 מים אפר, מים אפר – ארבע תלת – אפר מים אפר.
31 ושמואל אמר תלת ארבע, תלת ביבשתא וארבע
32 בריביתא. שמואל בא להוסיף ולפרש מיא
33 בתראי, בין בריביתא בין ביבשתא. בפומבדיתא
34 מתנו: רב אמר תרתי ארבע כפירוש ראשון
35 שבקונטרס, תלת בריביתא – אפר מים אפר,
36 ביבשתא ארבע – מים אפר מים אפר. שמואל
37 אמר ארבע וחמש, ארבע בריביתא וחמש
38 ביבשתא. בא להוסיף ולפרש מיא בתראי
39 בתרתייהו. ולא פליגי רב ושמואל, בין ללישנא
40 דסורא בין ללישנא דפומבדיתא, אלא דרב לא
41 חשיב מיא בתראי ושמואל חשיב מיא בתראי.
42 דכיתא

46 **עקלים** השעיתן כאן כגון "ועקל בית דבר", עשוינ כגון קופה מסוגרת במעודה. ואחרי חוסית הזיתים נטון הגפת באוור עקל, ומניח עליו ומכבירו להוציא המשקה הנשאר. והני דרגי
47 דאמרי כירצ מנבב: חריץ' – דהן עשוינ כגון דמל, ונתון על התפתח. הלולבין – סאטיתא. אשקיףא שמכבר בה העגבים דמתפוחין לאוספן, וקדשיב – היינו גת עצמה שקורין מייט.
48 **מדין** – חמש, ועל משנה זו של לקמן שאין צריך אפר לתת, מדפשיט מיה רבי אבדו לא אמרין: זו אינה משנה. דקתני בה דסיני לת בודדה, ומתניחין לקתני בעינינו, שטע מיה
49 קמו בה רבנן בתראי ופשטי הלכתא כוותיה. **הקלסין של נצרים** – שבטים, ושל בצבצין – קבוס, בלעי טפי, ובעו נבטו באפר ומים, ושל **שיפה** – פיירי, ושל **גמי** – יוניק, בלעי טובא. **חורפי**
50 **ואפלי** – נגת ליל, בעימין שדן יותר משנים עשר חדש דאפלי, ופנמינ שדן פחות כגון כורפי. הכי גרסינן בתוספתא: חולקין ברותחין או מולגן במי זיתים. דרך לבשל זיתים לזית רבין
51 להוציא שומן, וחולטן, אשקליה' בלעון, כמו "חללו ולאשישה" (פסחים לו, ב). **רודפין** – רביד'ש, שוטפין, – מניחן שמי עונה, ולקמן מפרש כמה עונה. **בתקופת ניסן ותשרי** – שדוים
52 **והלילה שני** – או יום או לילה, ותקופת חמנו וטבת שאין יום ולילה שוין – חצי יום וחצי לילה, ודתינן עשרה שעות שלמות בעינן. **רווקין** – משמרים, כמין קטני שרביטין כגון שטריס
53 להוציא את יתן. **דמאין** – של שער אדם, ולא בלעי טובא. **כיתא** – בורח של שבטים שמסמכין בהן יין, **בהבלי דצורין** – חבלים של צורי דקל.

דבינתא מיישנן – אומר רבנו תם: דמפות תדינן שלנו ששרו בין נסך אין צריך לישנן, מרלא אומר כל כלי פשתן חתם, אלא דני כלים שמו חכמים שהיו בקיאין דוקא בבליעתן, ואין חלוק בין יין נסך שהוא צנון ובין שאר איסור רוחה שפול על הדמפות – וכל יין ש' לחתור בבבא כל שני, כי ודאי ידע שעל ידי כוס גדול שתובטין מזה וכמה פעמים יא אפרש שלא יצא האיסור, ושמו יד

דצבתא – לננך, דבינתא – מיישנן, ואי את בהו
קטירי שרי להו. איתמר: עם הארץ שהושיט ידו
לגת וננע באשכולות – רבי ורבי חיאי, חד אמר:
אשכול וכל סביבותיו טמאין, וכל הגת פולה
טהורה; וחד אמר: כל הגת פולה נמי טמאה.
ולמאן דאמר: אשכול וכל סביבותיו טמאים וכל
הגת פולה טהורה, מאי שנא מהא דתנן: שרץ
שנמצא ברתים – אינו טמא אלא מקום מנעו,
ואם היה משקין מנהלך – הכל כמא? ה' הגם לא
מפסק ולא מיד, והא מפסקי אשכולות, אויזו ליה
רבנן דרבי ירמיה, ואמרו לה לבריה דרבי ירמיה,
דבריה האומר: אשכול וכל סביבותיו טמאין, וכל
הגת פולה טהורה. משנה הלוקח כלי תשמיש
מן הנוזים, את שדרכו להטביל – ומביל להעיל –
יגיל, ללבו באור – ולבו באור. השפוד והאסקלא
מלבנן באור. חספין – שפה וזיא טהורה. גמרא
תנא: וכולן צריכין טבילה בארבעים סאה. מנהני
מילי? אמר רבא, דאמר קרא: "כל דבר אשר
יבא באש וטעברו באש וטהר", חוסף לך הכתוב
טהרה אחרת. תני בר קפרא: מוחץ שנאמר "במי
נדה" – שומע אני שצריך תואה שלש ושבועי?
תלמוד לומר: "אד", חלק; אם כן, מה תלמוד
לומר: "במי נדה"? מים שצדה מובלת בהן, הוי
אומר: ארבעים סאה. איצטרך למיכתב "וטהר",
ואיצטרך למיכתב "במי נדה", אי כתב "וטהר",
הוה אמנאי: "וטהר" כל דה – כתב רחמנא "במי
נדה", ואי כתב רחמנא "במי נדה", הוה אמנאי:
הערב שמש בגדה – כתב רחמנא "וטהר", לאלתר.
אמר רב נחמן אמר רבה בר אבא: אפילו כלים
חדשים במשמע, דהא ישנים ולבנן פחדשים דמו,
ואפילו כלים בעי טבילה. מתקין לה רב ששח: אי,
הכי, אפילו וזאן דסבילא נמי אמר ליה: כי סעודה אמורין בפרשה. אמר רב נחמן
אמר רבה בר אבא: לא שנו אלא בלחיתון וכמשעו שחיה, אבל שאולין לא. רב יצחק
בר יוסף זבן מנא דמרדא מגוי, סבר דלמפילה, אמר ליה הווא מרנגן ויבי יעקב שמיה:
לדידי מפרשא ליה מצינה דרבי יוחנן – כלי מתכות אמורין בפרשה. אמר רב אשי: הני
כלי זכוכית, הואיל ובי נשתברו יש להן תפנה, ככלי מתכות דמו. קניא – פליגי בה רב

דצבתא – מין גמ, לשיקא. שרי להו – מתירין ואחר כך מנבן, שהיו נבלע בקשרים.
וננע באשכולות – וכן מוסלית בין. ברתים – שותתין בהם וזיתים ותרומות לבד, ואחר
כך נתנן בבר וטוען בקרה. לא מפסיק מיד – שהמשקה מחובר, ובויתים אין אשכולות.
משנה את שדרכו להטביל – כלומר, כלי דריא ליטור טבילה אין צריך תיקון אחר,
כגון כל ששתמשו על ידי צנון – יטביל וזו לא
צריך. להעיל – במים דוחקין, כגון כלי
שתמשו בכך, דהיינו יורות וקידיות של
מתכת – יגעיל, ובגמרא מפרש דבעי נמי
טבילה. ללבו באור – כדמפרש ואיל. השפוד
והאסקלא – שתמשו על ידי צלי, אסקלא =
גידלא. שפה – לטשה באבן של נפוחים,
מולא בלע. שפה – לשון שופטא, למיר בלע.
גמרא תנא וכו' – אף התנעילם וכו' וכו'.
כל דבר אשר יבא באש – ששתמשו בו בני
דמין על ידי האור – תעבירו וכו'. כעין בולע
ליטור פליט, באומן, בולעין בר פולט.
וזהו – קרא יתורא הוא האי "וטהר". כפי ניה
יתבאר – בכלי מדין כתיב. בכל דהו – אפילו
במקור חסר. וזאן דסבילא – מספרים שחוזים
בהן בגדי צמר. והאיל הויתר הכותב ולא
משום פילוס איסור, דהא חזשים ולא בלע
מיד מוצרכה לטבילה. כלי סעודה אסורין
בפרשה – דכתיב "לא דבר אשר יבא באש",
ואין דרך להשתמש על ידי האור אלא כלים של
זכוכית סעודה, ובכזהו כתיב "וטהר" – טבילה
אבל זאן דסבילא אל. מנא דמרדא – אדם
רצועי כפר מעורבין, וערשן מן כלי
מתכות אסורין – לענין טבילה בכלי גרים,
דכתיב (במדר לא) "אך את הזהב וגו'. וזכוכית
כשעשבר, ראי להתיב ולתשוח על הני
רסיסין, הואיל ונתעשרו יש להן תפנה בבלי
מתכות דמו – והאיל ובי מתבר חוץ להקטניה
על ידי התבא – בבלי מתכות דמו ובעי טבילה.
קניא – מלמדיה, תחלתו דהו חספין איתון
כדפיא את אבר, ותשמשו על ידי צנון, ותיקח
מן הנוזים בתחלתו – ולא בעי טבילה, דלאו
מתכות הוא. כסופ – בטר סופ אולין, שחשוד
מתכות, וכלי מתכות הוא ובעי טבילה. בלחיתון
– שנתלשו ביד ישראל, ובמשעו שחיה – במדוך,
שהיו חוטטין להם לישראל הכלים. לשיקא –
שלא לפדות עור. יגעיל גוים דאמר רחמנא –
במדוך, דכתיב "תעבירו באש וטהר" דבעי
הגעילה, והכי משבחת להו

בת

בת

אחא ורבנא, חד אמר: בתחלתו, וחד אמר: כסופ. והלכתא: כסופ. איבעיא להו: משנבא, אמר רב
משנן ליה גוי קסא דכספא, ואמבליה ואישתי ביה, ולא ידענא אי משום דקסבר: משנבא כוביני דמאי, אי משום דהוי לגוי
דרעמיה לשעוגיה. תני רבנן: הלוקח כלי תשמיש מן הנוזים, דברים שלא שתמש בהן – מטיביל וזן טהורין, דברים שנשתמש
בהן על ידי צנון, כגון פוסות וקחנזות וצלוחות – מדיחן ומטיבילן והם טהורין; דברים שנשתמש בהן על ידי חמין, כגון
הזירות תקומקסוון ומחמי חמין – מעגילן ומטיבילן וזן טהורין; דברים שנשתמש בהן על ידי האור, כגון השפודין והאסקלאות
מלבנן ומטיבילן וזן טהורין. וכולן שנשתמש בהן עד שלא יטביל ושלא יגיל ושלא ילבן – תני תרא: אסור, ותניא אידך:
מוחרי לא קשיא, הא כמאן דאמר: נותן מעט לפגם – אסור, הא כמאן דאמר: נותן מעט לפגם – מותר. ולמאן דאמר נותן
מעט לפגם מותר, יגעיל גוים דאמר רחמנא היכי משבחת לה? אמר רב חייא בריה דרב הונא: לא אסרה תורה אלא קדירה
דגור אסור דוקם הגעלה וליבן,
בת

עבודה זרה. השוכר את הפועל – פרק חמישי דף עז עמוד א – מותן מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רכט

תוספות

1 **ב** יומא – שבישל בה גוי היום. אבל בישל בה אתמול, כבר הפיג בה טעמו
2 בלעת לילה. ושוב כפשוטו בתבשיל אחר אינו אלא לפמם. מבאן ואילך לישית
3 אף לכתחלה. מנעילן – לא חשבי בליבין, דליבין שורף את הבלי. גבי קרשים
4 השפור והאפכאל – שיעלה בן קרש. משום דכי אתי למחר דיו נותר, וכו'.

5 דהר טעמא בעי קודש למחר פליט שער
6 בגיה טעמא, ונותר איסור ברת הוא. עשרם
7 כרי – עשרם בני גבי קרשים כי בלע האי
8 שפור חיתרא בלע – הלכך נאם ה' הגעלה
9 בהגעלה אלא אמר רבא – האי טעמא
10 דקנייזת דהם מריקא ושטיפה. כלומר, לעולם
11 לפלוט האיסור ודאי ליבין בעי כשאר
12 בלעת איסור, אלא מצא מזה דאי בקדשים
13 'זמור ושטף במים', כי הדיכ דהויא גזירת
14 הכתוב 'כאשר יזה מזהה על הבגד' דבעי
15 כיבוס במקום קדוש, ושכירת כלי חרס במקום
16 קדוש הוא, והוא הדין למריקא ושטיפה. אמר
17 ליה אביי מי דמי – כלומר, מי קרי למריקא
18 ושטיפה 'הגעלה'! האי כל הגעלה ורתחן
19 משמע, שכופין להקיא דהכי מה שבלע
20 ומריקא ושטיפה בצונן הוא. בדאמרינן
21 בשדחית קדשים בפרק 'דס תטאת' (ובדס)
22 צו, כי אז אלא אמר אביי – הגעלה משמ
23 לפלוט ממיסור, ודק קשאל לך מנותחין
24 דמצינא להו ליבון – לא תקשי, ודאי בן
25 בקדשים בן גביעלי גוים תרייהו בעין
26 לפלוט איסור, לבד מריקא ושטיפה דקדשים
27 דאיהא אלא מצות המלך. ויני עליי קעו –
28 ונלמד משנה מחבירתה של קדשים ממשנתו,
29 ומשנתו של קדשים. והוא הדין לליבון –
30 שדחית צריך. יני עליי קעו – איבעי
31 למתנייהו לתרייהו ליבון והגעלה כחדא. אי
32 במשנתו או בקדשים. והדין ליתני חרא
33 באידך ותגמר חבירתה מניח מה דהם את
34 בלא דא לא ליתא. ודא נמי לא בלא דא ליתא.
35 כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו –
36 שמבשלין ביה, ואינו מספיק להיות נותר עד
37 שתחזור ופלוט בתבשיל אחר. ולקמן פריך.
38 אי הוה, הגעלה נמי לא ליבעי? קמיי דהיה
39 נותר וזו לזו גיעול – שדרי כשבשיל בו
40 למחר פלט בליעה מיזא אתמול. לא צריכא
41 דבי מבשל ביה תפארת ואיסורא הדר מבשל
42 ביה – בו ביום שלמים, חוה ורשק של כהנים.
43 כהני דהדי שלים ויפנייהו – ואין כאן פליטת
44 נותר. והדר מבשל ביה שלמים בו ביום
45 דאמרינא, כלל כפעם מבשל שלמים לא
46 תטאת בו ביום, כי הדיכ דלא נידוח נותר
47 למחר. הכי גרסינא: אי הוה הגעלה נמי לא
48 ליבעי קשיא. רב פפא אמר דאי קרי דאי
49 לא קרי – ליעול בקדשים איסורא פליט.
50 ודק קשיא לך גביעלי ליבין כי מנותחין לא
51 דמי, דגיעול גוים אידיד דלא מבשיל להו כל
52 שעתא ומתקשה לחבירו ונתבקע בו כבולו, טרשרט"ש בלעו, ואין נוח
53 לפלוט בהגעלה עד שמתלבו באור. אבל בקדשים דכל שעתא מבשיל בהו – לא
54 קרי נוח לפלוט. והלכך (גבי) בהגעלה קא פלט. קילום כדאמרין מעיקרא –
55 דהיינו משום בקדשים היתורא (כלו). וקשיא לך: כי פליט איסורא פליט לא תמיד
56 איסור, כשנעשה נותר לא הוי איסור בעיניה, שבתוך דחפזי דהכי בלע
57 ומעול לא הוכר איסורו. בתוך יורה גזילה – שידיו רותחין שברקן על כולה.
58 דואי – קלחון.

1 **ב**ת יומא, דלאו נותן טעם לפמם הוא. – מְבָאן
2 וְאִילָךְ לִישְׁתִּירָ! – גִּזְרָה קִדְרָה שְׂאִינָה בַת יוֹמָא
3 מְשֻׁמֶם קִדְרָה בַת יוֹמָא. – וְאִידָךְ? קִדְרָה בַת יוֹמָא
4 נָמִי מִפְּנֵים פְּנִימָה. רַמִּי לִיה רַב עֲמֵרָם לִרְבִּי שִׁשְׁתִּי,
5 תַּנְּנִי: הַשְׁפֹּדִין וְהַאֲפִכָאֵל – מִלְּבָנָן בְּאֹר, וְתַנְיָא גַבִּי
6 קִדְשִׁים: הַשְׁפֹּדִין וְהַאֲפִכָאֵל – מִנְּעִילָן בְּחִמְיָן! אִמֵּר
7 לִיה: עֲמֵרָם בְּרִי, מַה עֲנִין קִדְשִׁים אֲצִל יַעֲוִילִי גוֹיִם?
8 הֵכָא הִיתְרִיא בְּלַע, הֵתָם אִיסוּרָא בְּלַע. אִמֵּר רַבָּא:
9 סוּף סוּף כִּי קָא פְּלִיט – אִיסוּרָא קָא פְּלִיט! אִמֵּר
10 אִמֵּר רַבָּא: מַאי הַנְּעִלָה גַמִּי? שְׂטִיפָה מִרְיִקָא. אִמֵּר
11 לִיה אֲבִי: מִי דִמִּי? מִרְיִקָא וְשְׂטִיפָה בְּצוּנָן, הַנְּעִלָה
12 בְּחִמְיָן! אֵלֵא אִמֵּר אֲבִי: "גִּיד עֲלִי רַע", תַּנָּא הֵכָא
13 לִיבִין וְהוּא הִדִּין הַנְּעִלָה, תַּנָּא הֵתָם הַנְּעִלָה וְהוּא
14 הִדִּין לִיבִין. אִמֵּר לִיה רַבָּא: אִי הֵכָא, לַתְּנִינְהוּ לְכוּלְהוּ
15 בְּחִרָא, וְלִתְנִי חֲרָא בְּאִידָךְ אַחֲרִיתִי, וְלִימָא: "גִּיד
16 עֲלִי רַע"! אֵלֵא אִמֵּר רַבָּא: קִדְשִׁים תִּינִי טַעְמִינְהוּ –
17 קִדְרָב נִתְּנָן אִמֵּר רַבָּא בְּרִי אֲבִי, דְּאִמֵּר: כֹּל יוֹם וְיוֹם
18 נַעֲשֶׂה גִעוּל לַחֲבִירוֹ. – תִּינִחַ שְׁלָמִים, דְּכִינִן דְּלִשְׁנִי
19 יוֹמִם מִתְּאֲבָלִי, מִקְּמִי דִּתְנִי נֹתֵר קָא הִוִּי גִעוּל.
20 אֵלֵא תַפְסָא, פִּינִין דְּלִיּוֹם וְלִיּוֹלָה מִיתְּאֲבָלִי, כִּי מְבַשֵּׁל
21 בַּת הָאִידָנָא תַפְסָא – הִוִּי נֹתֵר, כִּי הִוִּי מְבַשֵּׁל בַּת
22 לְמָחָר אוֹ שְׁלָמִים אוֹ תַפְסָא – קָא פְּלִיט נֹתֵר מְבַשֵּׁל בַּת
23 דְּהָאִידָנָא בְּתַפְסָא וְשְׁלָמִים דְּלִמְחָר! – אִמֵּר: לֹא
24 צְרִיכָא, דְּכִי מְבַשֵּׁל בַּת תַפְסָא הָאִידָנָא הִדִּר מְבַשֵּׁל בַּת
25 הָאִידָנָא שְׁלָמִים, דְּהַתָּא דְּלִמְחָר וְשְׁלָמִים דְּהַתָּא מִלְּמוֹל
26 בְּחִירִי הִדִּר! קָא שְׁלָמִים וְנִינְיָהוּ, וְהִדִּר מְבַשֵּׁל שְׁלָמִים
27 דְּלִמְחָר. – אִי הֵכָא, הַנְּעִלָה נָמִי לֹא לִיבְעִי? קִשְׁיָא. רַב
28 פַּפָּא אִמֵּר: הִיא קְרִיד, הִיא לֹא קְרִיד. רַב אִשִּׁי אִמֵּר,
29 לְעוּלִים בְּדִאמְרָן מַעֲרִיקָא: הֵכָא הִתְרִיא בְּלַע, הֵכָא
30 אִיסוּרָא בְּלַע. וְדָקָא קִשְׁיָא לָךְ, דְּבִיעִינָא דְּקָא פְּלִיט
31 אִיסוּרָא קָא פְּלִיט – גְּעוּדָא דְּקָא פְּלִיט אִתְּהִי
32 לְאִיסוּרָא גְּעִינִי. וְעוּ דְּפָהָה מִלְּבָנָן? אִמֵּר רַבִּי מַנִּי:
33 עוּ דְּשִׁטְרִי קִלְפִיתָן, וְכִידָךְ מִנְּעִילָךְ! אִמֵּר רַב הִנָּנָא:
34 יוֹרֵךְ קִטְבָּה בְּתוֹךְ יוֹרֵךְ גְּזוּלָה. יוֹרֵךְ גְּזוּלָה מַאי? תַּא
35 שְׁמַע: דְּהָהוּא דְּהִיא דְּתוֹאִי כִּי רַב עֲקִבְיָה, אֲהָרָה לִיה

גרפא

1 **ב**ת יומא – פירש בקונטרס: שבישל בה גוי היום, אבל אם בישל בה אתמול כבר הפיג טעמו
2 בלעת לילה. משמע לפירושו דלעת לילה פוגמת ולא בעינן מעט לעת. וכן פירש רבינו
3 חם דלעת לילה פוגמת, כי לא היה דרך בימים קדמונים לבלע בלילה, כדמשמע בפרק קמא
4 דברכות (ב. ג.) במגיס שקבע לקריאת שמע בזמן שכיבה בביתם ועמים וכל אדם. וכו' דבר
5 דלבר, דלעת לילה מקרי עבד עובד, והדי ורבים
6 קל וחומר: אם אובד שזאת עבד עובד מעט לעת, וכן פירש רבינו
7 בלילה – לא שכן איסור הנבלע בקריאה. ולישאנא
8 ריבא יומא' משמע שבישל בה היום, מולא
9 קאמר 'לא אסורא אלא קריאה מעט לעת'. ודקא
10 שעמדה כל הלילה בלא ביטול, שאין ידוע מה
11 גורם להפיג הטעם תחלה והלילה או סופו או כולו,
12 אבל מעט לעת לא בעינן, והמחמיר תנא עליו
13 ברבא. כי לתמוך דלבר רבינו חם שם שמכיר וכו'
14 דלבר מעביר עורר, דתפוסת ליה ספק לילה
15 גורם הפגם, ודחייא עמוד השדרה דמי ליה נותר
16 קאמר 'שריפה' ונכפה נש' ורובים נש' (ב. ג.) גבי
17 קדוש ידים משמע דבעמוד השדר חשיב לינח
18 לשמך לבן אומר רבינו חם דאיהא ראה גמורא
19 אלא וכו' דלבר, כדי שלא לפשוט זה משם. ויש
20 לרקוק דסוף לילה לבד אינו גורם אלא מולו,
21 מדהצריך הכתוב שכירה בכלי חרס מריקא
22 ושטיפה בכלי נחשת אחר ביטול תטאת למלא
23 דאמר נותן טעם לפמם מותר, ואבאיהא לא מותר
24 לבשל בו לכתחלה אחר עמוד השדר. והרב רבינו
25 ברוך כתב בספר דתירומה שפריך לחוקר שלא
26 היה בכלי אפילו מים חמין לבד ברוך מעת לעת,
27 דמים ושיבוי במה האיסור לפי שנעשה נבלע ביון
28 שלא היה ברוך ששים לבטל פליטת הבלי,
29 דברידהי משערינן, וחזרו ונבלעו. ודקא גבלי של
30 איסור, אבל בכלי של דהתר כגון כשר בכלי של
31 חלב כן אפיכא. אלא עי' פ' שריזו בו מים גמרי ברוך
32 מעת לעת אין לחוש, שדריז אין דהתר, דלא אמרינן
33 תחיבה עצמה נעשית נבילה אלא דקא באיסור.
34 ועוד דאיתא ביה טעם בן נותן טעם, ונאבאיהא
35 המופרשי גרים שעלו בקערה אבל נתבשלו לא,
36 הזא איכא שלשה נותני טעם: של דהתר הראשון
37 שנבלע בכלי, וממנו למים, ומן היום חזר ונבלע
38 בכלי. ואילך לשטרי – הלכך דבר
39 המבשיל בכלי שאינו בן יומא מותר. ויש לתת
40 טעם מה ראו לדחוריו המאכל לאסור הקדרה –
41 לפי שזקוקה היה בה איסור גמור תחלה, אבל
42 המאכל לא נבלע בו איסור משולם. והגעלה כלי
43 בן יומא אין להגעלה אלא בששים. דשמונעת
44 תפולת בתמין טעם לשבח אחר, לא שרינן לעיל
45 בפרק שני (תל. ג.) תמן של גויים אלא משום
46 דסתם בליהם אינן בני יומא, אבל כשמגעלין כלי
47 חמין ערבים תפסא בארבע שניות. שעתא דהתר
48 וזמא – יכול להגעל אפילו בלי בן יומא בפחות
49 מששים, דחיי טעם בן נותן טעם: של דהתר
50 תחמין בקערה, וממנו למים, ומן היום חזר ונבלע
51 בקערה, ועדיין הכל דהתר. ועוד, כי יותר מתקלקל
52 טעם חמין בכלי שאין ראו לאבילה, ממה שמתקלקל טעם כשר בדמים נאבאיהא אחריה,
53 לפי שדחיים ראויין לאבילה ודחשיר ברוך נותן טעם לשבח, ומה שנהרג לעשות לתת כלי
54 ומוגעל במים צוננן מיד אחר הגעלה. אין לרעד למה נהרג בו, דאין לומר משום דתמן שריק
55 'דס תטאת' (ובדס עו. א.) ובהמים אומרים מריקא בתמין ושטיפה בצונן – דחיינו בקדשים,
56 אבל בתירומה קאמר דתם דליתאזי או נפיש דא קדשאי שטיפה תיחרא – דחיינו שחי
57 שטיפות בצונן, ובתירומה ליתא דמי שטיפה תחת. ולשון תיחרא משמע, כי ועל זה נהגו
58 בשטיפת צונן בכל הגעלות. מהדיו בקונטרס פירש שם: שטיפה אחר שטיפת צונן, ובתירומה
59 ליתא בכלל, ולפיכך צריך טעם למחר.

גרפא

עבודה זרה. השוכר את הפועל – פרק חמישי דף עז עמוד ב – מותוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
תוספות

הסבין שפה ונתעצה עשר פעמים בקרקע – בירושלמי קאמור שלש פעמים, משמע דהבא
לאו דוקא עשר פעמים. מיהו מדקאמורין לקטן: דצה עשר פעמים בקרקע משמע
דדוקא קאמור, ויש להחמיר. **אמר** בר הונא בריה דרב יהושע ולאכול בה צונן – פירש
רשי: אבל לאכול בה רוחח בעי ההגלה. וכן משמע בפסחים (ל, ב) דקאמור גבי סביני
דפסחא: והלכתא דדיי ואידי ברותחין, פירוש:
קתיידו ופרזיליידו. אבל שכן דברפך קמא דחולין
(ת, ב) קאמור גבי סבין של גוים נלבנה באור, וכן בתוספתא (פרק ט)
משמע דצריכה ליבון, וכן בתוספתא (פרק ט)
תניא: הסבין והשפרין ואסכלא ללבן באור לכך
נראה: בודאי לחתוך בה רוחח צריכה ליבון, והא
דפסחא דמשמע דסני ברותחין, היינו לפי שבלע
ההיאר, אבל בסביני של גוים דבלע איסורא
בעי ליבון, וכן משמע קצת דרש חילוק בין בלע
ההיאר לבלע איסורא. ואומר רבינו חם, דהא
דקימאן לן דסבין בעי ליבון דהיא דאיסורא בלע,
היינו דוקא איסור דסבין גודלה שריך לצלות
בה. בשר, דיקא נמי, דקניי בתוספתא: הסבינין
ההשפרין בו, סבינין דומיא דרשפין ואסכלא
אבל סבינין קטנים שאין דרך לצלות בהם בשל
דאי סני לזו בהתעלה אף בשל גוים. ורבינו יצחק
כן אשר מצריך ליבון גם בסבינין קטנים לפי
שפעמים דרך לחפור בהם בשר על גבי גזלים
ורבינו חם אומר דזה אינו קריי תשמישו על יד
האור, כיון דאין תשמש קבוע על ידי האור סני
בהגלה. וכן בירושלמי, דאמר: דהא דתימא
בסבין קטן, אבל בגדול בעי ליבון, ויש לדחות
אותה ראיא, דקאמר דהם מודא דקאמר: הסבין
שפה היא סחורה כו' אלמא משמע דאיירי
בצונן, ובצונן ליכא חילוק בין תשמישו על ידי
האור בין אין תשמישו על ידי האור. ומפרש דרב
רבינו אלחנן הירושלמי כן הוא: דהא דתימא

ננפא דלישא – שפה של עיסה סביבות פיה, כדי שתקבל מים הרבה ויעברו הרוחתין
על שפתה. כבולען – כענין שבלעו שפת הדוד את האיסור, ופליטתו. מה בולען
בניצוצות – לאו בולען אלא על ידי ניצוצות, שניתן הרחיתות שם ולא הוכנסה
לחוך יורה אחרת בשעת בליעת האיסור. **כך בשעת פליטה** – אף על פי שלא
הכניסה לחוך יורה אחרת, הודאלי ותמלאת
יפה יפה ומעלה ניצוצות על שפתה ופולט.
ומיהו ננפא בענין, משום דאי לא הכי –
דלמא לא הוה מסקא ניצוצות על השפה
בזא זימנא, אבל איסור דתתבלש בה פעמים
הרבה, אם לא העלה ניצוצות כל שעה העלה
פנים אחרת. ונתעצה – אף על פי ששפה. ויש
אומרים: משפשה בבגד צמר שאינה חלק,
ומעביר שמענייתה. שאין בה נומות – בעשר
דרכה, שלא תהא שמענייתה בנומא, ולאכול בה
צינן – אבל דבר רוחח אסור לחתוך בה עד
שיגעילה ברותחין וכלי ראשון, כדאמרינן
ביב'ל שעה' (פסחים ל, ב) לענין חמץ בפסח.
דצה = נעצה, שכור מלמא – גוי דזה, פיר קים
לי. נמיה – רב יודיה מכור אני בו שהוא פרוש
ולא יאכל דבר איסור, אבל כך איני מוחזק
שתהא פרוש כל כך. מאי עבדת באורא –
דרך פריסים למסור נשים לאכסטיאס,
וכששיגורן להם בלילה שעבר קיבל באיטו ורב
יודיה לא קיבל.

הדרן עלך השוכר את הפועל
וסליקא לה מסכת עבודה זרה

הדרן עלך השוכר את הפועל
וסליקא לה מסכת עבודה זרה

בסבין קטן – שאין גירלות לחיות בה נומות ואין בלוע בנמיות, וסני בנעיצת קרקע. אבל סבין גדול שריך לחיות בה נומות צריכה ליבון, דבנעצה בקרקע אינו מותיל לשפשוף ולהעביר
האיסור הנדבק בנמיות, הלכך אפילו לחתוך בה צונן צריכה ליבון, ואי סני בהתעלה אפילו לצונן, משום ולא מהני ההגלה אלא להפליט האיסור ובלעו בתוך הסבין, אבל לא מהני
להעביר איסור הנדבק, והשפשוף בקרקע מהני להעביר איסור הנדבק, וכיון שיש נמיות אין תקנה להעביר איסור הנדבק רק על ידי ליבון, ומכל מקום נדחית דראיה דרבינו חם מן הירושלמי,
דלא מיידי בכלל בתשמישו על ידי האור. ורבינו ברוך מיישב דראיה, וחבי פירשה: דהא דתימא בסבין קטן – שאין תשמישו על ידי האור, וסני בנעיצת קרקע אפילו לחתוך בה רוחח, ויש
ליתן טעם, משום דסחם סבין קטן אין תשמישו רק בצונן ואינו בלוע בכל בתוכו רק נדבק בו מבחוץ, אבל גדול תשמישו ברותחין וגם תשמישו על ידי האור, הלכך בעי ליבון לחתוך בה
רוחח, כך נראה למורי ליישב פירוש רבינו ברוך. ואומר מורי, דהא דקאמר הבא נתעצה עשר פעמים בקרקע – היינו דוקא בקרקע קשה שהיא מעברת השומן ושפה, אבל לא רכה שאינה
מעברת השומן, וגם לא קרקע קשה יותר מדי. ודוקא נקט קרקע, ולא אבן ולא אפר ולא קרקע רכה. **אידכר** מה דעבדת באורא פירש הקונטרס: ששיגר להם שתי שפחות, רב יודיה
לא קבלה באיטו קבלה. ונראה ולא תהא כזה. שעדיין היה עבר קצת שמעבכט גט שדורר כדאמרינן פרק "עשרה יחסיין" (דורשין ע, ב) באיטו רב טובי ברמית רוחיה לא שקיל גיטא דדחירותא.

הדרן עלך השוכר את הפועל וסליקא לה מסכת עבודה זרה

הוריות. פרק ראשון – הורו בית דין דף ב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רש"י

תחלה בבית דין הוי, ויחיד שעשה בחוראת בית דין – פטור. ורבי יוחנן אמר חייב – הואיל ולא הוי על פיהם ממש, תחלה בעצמו הוא, וחיבי. מעם הארץ בעקשות – ולא כל עם הארץ. פירם לסופר – דאינו מביא קרבן על שגגתו, דאין מקבילין מידו. רבי שמעון בן יוסי אומר אינו צריך הוי הוא אומר אישר לא תעשינה וב' – ומומר לא שב מדיעתו הוא, לפיכך

הורו

אזע מביא קרבן על שגתו. ואמר לקסן פסוק
שני ממנו שאכל חלב ודבירא קרבן על חסם איכא
ביניהם. ודאבא נמי, כי הורו ביה דין שחלכו ממחר
ותתחלף לו חלב בשכום - לא עש מדיעותיה דהא
ולפוכיז אטע חיוב. ודאבא הורו בית דין שחלכו
ממחר, וקשיא לרבי יוחנן דאמר, דרביה תהלה
בזמן, קפבר רב **מסא** קפבר רבי יוחנן **נמי**
דאילו חוריה ידע לבית דין דשעו חוריה בזה והוא
נמי הורו הורו ביה הלככו בעי מדיעותיה קרית -
והחיוב פרישם, שדרי אל חלב כל קר בבית דין, שלא
עשה על פיהם משנה. ואמטולו חבי קאמר רבי
יוחנן דרביי קרבן. אבל דהכא דעשה על פיהם
ממש, שכן רב דאילו חוריה ידע לבית דין חור
הוריה בזה, והוא נמי הורו חוריה ביה דהיי שבו
מדיעותיה - אפילו רבא פטור, נמכר שחלכו משכ
ברעת בית דין. **אמר רבא** - אף על גב דאמר רב
בית דין לא חלכו בשכום, וידיה חוריה שחלכו
בהוראת בית דין, ופטור. מדרה רב שאין אטע
יחיד משלים לרוב צבור, כגון שאמרו בית דין
שחלכו ממחר, והלכו חור צבור ונשע על פיהם
ואכלו חלב ממש, ודא חור ואוכל, ותתחלף לו חלב
בשכום. **אטני** שילום לרוב צבור - ואין אמנאן
פר, דבעינן שיהיו כולן ממש שוגגין בשגגה אחת
על פיהם דין, לפי לי למכר כולו - בעוונתיק.
ועשה עמהם, ונשע אחריהם, כגון שחלכו
בשילום שחלכו **ואף** לו קנטי - דרביי משעת
לא מדבעיז לו דעשה עמהם, דהו דרבי תולה
בבית דין פטור. אלא אף לו נמי דעשה אחריהם
בית דין חלכו בבית דין פטור, ואלא לו חלב דרעשה
אחריהם פטור, אלא אף לו דלא עשו בית דין
ועשה - אפילו חבי, חלכו בבית דין חוריה, ופטור.
אלי סיסא איפכא מביקע אלי למיטאנא - דרבי
איבעיא שחלכו למיטאנא חוריה בית דין ודע חוריה
מקו שחלכו, ואל תלמיד ורואי לחורא, והלך
ועשה על פיהם, כן שלא עשו ועשה, וכן שעשה
אחריהם, וכן שעשה עמהם, דלא חלכו בבית
דין. ודא משמע לן על ככלד לו עשה ועשה
דלא חור חלכו בבית דין, דרביי, אלא אף לו
דעשה אחריהם, אלא חלכו בבית דין, וחיוב, ואלו
כלכד דעשה אחריהם קרית, אלא אף לו דעשה
עמון, ודסלקא דיעקן אמנא: הואיל עשה
עמהם, חלכו בבית דין קרית ביה. ולדוי פטור -
אפילו חבי אמרנך, והואיל דרביי שטע - לא חלכו
בבית דין חוריה.

משנה חזוי בית דין ב' – כגון שחזרו שחלב או דם מותר. וחלף חזיר ועשה שונג על פיהם – מפרש בגמרא. בין עששו – בית דין ועשה היחיד עמהם, כגון שאכל דם או חלב עמוק. בין עששו ועשה אחריו – כזה אחר זה. בין שלא עשו – בית דין. ועשה – היחיד על פיך. פטור – מלכאובא כשבה ושעדיה, ודאיל ותלה בבית דין ועשה על פיהם. חזוי בית דין

וידע אדאז מוהל - מביט דין שטעט. א תלמיד ראי
להוראה ווהלך - אנוח אחד או אנוח תלמיד ועשה
עידים, שטעה במצוה לשמוע דברי חכמים,
כדמפרש בגמרא: הרי זו חייב - מפני שלא תלה
משנש בבית דין, שרדיו ידעו שטעט, ואמרין
בגמרא: הנהו מפני עצמם - חייב, בבורות בית
דין - עשוהו. **נמרה** - לעולם אין בין חייבין -
כי עשו תקול או ארוב על פיהם, כלומר, בין לנאמן
דאמר בית דין מניאין רפ בין לנאמן דאמר צבור
במאין רפ ולא בית דין - לו שלעל לא ידע גמור
הוראה ולדחיב קרבן, ולבני דתא דלדחי הלה
בבית דין, עד שאמר - בית דין לצבור: מותרין
אתם, רב ירמי אבי - לעלל לא בגמרה הוראה
לדחיבן קרבן עד שאמרו: מותרין אתם לעלוש.
אן אן נמי - פריק אלא דין ותנאן, וכו'.
וקו ממרא לעירו רבו, הרה לעשוהו, דמשמע
דאמר: מותרין אתם לעלוש, דגמרה ורואת -
דכי הוה לה דין לצמאש - על פני רב אחד,
דאי בעי עדים - לא צריך בית דין, וחלבה
וקללה - בנותא, ואחר כך בבלה, חייבת
קרבן - לפי שלא היתה תולה בבית דין, מותקני
הורה לה בית דין לצמאש, ולא קנעי: "היהיה
בית דין - שמע מינה דלא בגמרה הוראה עד
שיאמר: מותרין אתם לעלוש, וכו' בית דין
לעבור - דמשמע הורו בית דין לעלוש, דאית
קרבן הוראמם עד שיאמרו: מותרין אתם
לעלוש, ווא לא תנא הכי - כרלה מקשה לרב
דמי, אלא קנעי, דמשמע בית דין, וכו'.
החדר תרעה - או שרונה או שפסע שונג, חולק
שדורו בית דין שחלב מותר ותתחיל לו חלב
בשומן ובלול דפסור, אף על גב דלא הוי על פיהם
משנש וטלא מותרין קאפול ליה, אפילו הכי,
דואל ואלו מביטין על הולכה הוא - לא היה
הדי, ביה, שדרי הורו בית דין שחלב מותר -
הלך כחלה בבית דין קרין וכו', ודפסור, על פיהם
משנש - כגון שדורו בית דין שחלב מותר, וחלק
ועשה על פיהם, לשאמערין דשוגו על פיהם,
פסור, ואית דאמר - חדא קנעי, לחבי איצטרך
למחיני "שונג על פיהם" דמשמע דבשונג משנש
על פיהם חדא דפסור, דהוי על פיהן משנש, ריע
דחבי הוא, ופסור משנש ותלה בית דין על משנש.
אבל שונג על פיהן - כגון שדורו בית דין
שחלב מותר, ותתחיל לו חלב בשומן ובלול -
דכי אכל תלה בצמנו בבית דין, רבי אבהו -

33 וַיֹּאמֶר דָּאמְרִי, אִמֶּר רָבָא: שׁוּנֵג עַל פִּיָּהּ הוּא דְּפִטְטוֹר, אֲבָל נִתְחַלֵּף לֹא חֵלֶב בְּשׁוּמֹן וְאֲבָל - חֵיב. מִיתְּחָא דְּפִשְׁטָא לִיה לְרָבָא,
34 קִמְבִּיעֵי לִיה לְרַמִּי בַּר חָמָא. דְּבַעֵי רַמִּי בַּר חָמָא: הוֹרִי בֵּית דִּין שְׁחֵלֵב מוֹתֵר, וְנִתְחַלֵּף לֹא בְּשׁוּמֹן וְאֲבָל, מַהוּ? אָמַר רָבָא, תָּא שְׁמַע:
35 הִלָּךְ יְחִיד וְעֵשָׂה שׁוּנֵג עַל פִּיָּהּ כֹּ', שׁוּנֵג עַל פִּיָּהּ לָמָּה לִי? לֹא לְאִתּוּי הוֹרִי בֵּית דִּין שְׁחֵלֵב מוֹתֵר, וְנִתְחַלֵּף לֹא חֵלֶב בְּשׁוּמֹן וְאֲבָל
36 - פִּטְטוֹר - דִּלְמָא שׁוּנֵג עַל פִּיָּהּ הוּא דְּפִטְטוֹר, אֲבָל נִתְחַלֵּף לֹא חֵלֶב בְּשׁוּמֹן וְאֲבָל - חֵיב. אִיכָּא דְּאָמְרִי: אָמַר רָבָא, תָּא שְׁמַע: הִלָּךְ
37 יְחִיד וְעֵשָׂה שׁוּנֵג עַל פִּיָּהּ, מָאי לֹא שׁוּנֵג עַל פִּיָּהּ הוּא דְּפִטְטוֹר, אֲבָל נִתְחַלֵּף לֹא חֵלֶב בְּשׁוּמֹן וְאֲבָל - חֵיב. - דִּלְמָא אִי שׁוּנֵג, אִי
38 עַל פִּיָּהּ. בְּפִלְתָּא: הוֹרִי בֵּית דִּין שְׁחֵלֵב מוֹתֵר, וְנִתְחַלֵּף לֹא חֵלֶב בְּשׁוּמֹן וְאֲבָל - רַב אָמַר: פִּטְטוֹר. וְרַבִּי יוֹחֵנָן אָמַר: חֵיב. מִיתְּבִי:
39 "מַעַם הָאָרֶץ בַּעֲשָׂתָה" - פִּרְט לְמַשְׁפָּה, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹסִי אֹמַר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֵינוֹ צָרִיד, הֲרִי הוּא אֹמַר "אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ
40 בִּשְׁנֵיהּ וְאִשְׁם אִי הוֹדַע", חֵשֶׁב מִדִּיעְתָּ - מְבִיא דְּקָרְנָן לֹא שְׁב מִדִּיעְתָּ - אֵינוֹ מְבִיא דְּקָרְנָן לֹא שְׁבִנְתָּ. וְשֶׁם אִיתָא, אֲבָל
41 לֹא שְׁב מִדִּיעְתָּ הוּא! אָמַר רַב פַּאפ, קִסְבָּר רַבִּי יוֹחֵנָן: פִּין דִּין מִתְדַּעַד חֲזֵו לְבִי דִּינָא דְּרַבִּי: חֲזֵו דְּרַבִּי הוּא נָמִי דְּרַבִּי בֵּיה, וְשֶׁם מִדִּיעְתָּ
42 קִרְנִי בֵּיה, וְחֵיב. אָמַר רָבָא: מוֹדֵה רַב, שְׁאֵינוֹ מִשְׁפָּלִיל לְרַב צְבִיר; מָאי מְטַמְּא אִי "שְׁנִינְתָּ", עַד שְׁחֵדוּ בִּזְלָא בִּשְׁנֵיהּ אַחֲת.
43 "בִּן שִׁשִּׁי וְעֵשָׂה עֵזְרוּ" כֹּ', לָמָּה לִּיה מִתְּחִנָּה כֹּ? הֵינִי? בְּשִׁלְמָא וְיֵשָׁא לֹא אִי אֶף וֹ אֶף וֹ חֲתָנִי, אֲלֵא סִיפָא דְּלִחְיָבָא, אִיכָּא מִבְּעֵי לִיה!

הוריות. פרק ראשון – הורו בית דין דף פ עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

רש"י

הא לא קשיא דרסא וואן צירך לומר וזו קתני – דהכי משמע לא מיבעיא וזו דרשה
עמדם אל תלה בבית דין, ואן צירך לומר וזו דרשה אחריהם דרואי אל תלה בבית דין
ודחי קרבן, וכל שכן אן צירך לומר היכא ולא עשו ועשה דחיב. נסיר – למד דהרב.
ובכיר – כבוד דרב מתוך דבר. ונא משנה יתירה – להכי אצטריך משנה יתירה שלא
לעורר, לאשמעטין אפילו גמיר ולא סביר.

וואן צירך לומר וזו קתני. וידע אחר מהן שפעו או
תלמודי רבואי להוראה, תרמי למה לי? אמר רבא:
אצטריך, סלקא דעתך אמינא הני מילי גמיר וסביר,
אבל גמיר ולא סביר – לא. אמר ליה אביי: "להוראה" –
גמיר וסביר משמעו? אמר ליה, אגא הכי קאמינא: אי
מהחיא – הוה אמינא הני מילי גמיר וסביר, אבל גמיר
ולא סביר – לא, תנא "רבואי להוראה", ממשנה יתירה –
אפילו גמיר ולא סביר, סביר ולא גמיר. "רבואי להוראה"
וכו'. כגון מאן? אמר רבא: כגון שמעון בן עזאי לשמעון
בן זואא. אמר ליה אביי: פי האי גוונא מיד הוא! –
למעשה, הוה תנא: "בעששתה אחת", יחיד העושה
מפי עצמו – חייב, בהוראת בית דין – פטור; כיצד? הורו
בית דין שחלב מותר, ונודע לאחר מהן שפעו, או תלמיד
יושב לפניהן ורבואי להוראה כגון שמעון בן עזאי, וכל
הא פטור; תלמוד לומר: "בעששתה אחת", יחיד העושה
על פי עצמו – חייב, בהוראת בית דין – פטור! אלא חייב
משפחת לה? כגון ידע דאסור, וקא פני גמירא לשמעון
דבין חכמים. לדידי גמי, דמען במצוה לשמעון דבין
חכמים. "זה תפלה תתולה בעצמו" – חייב, לאיתוי
מאי? לאיתוי מענט בהוראה. "תולה בבית דין" –
לאיתוי הורו בית דין ודעו שפעו ודורו בקו. – הא
בהוראת קתני לה! – תני ודור פאש. אמר רב יהודה אמר
שמואל: וזו דברי רבי יהודה, אבל בחכמים ואמרים: יחיד
שעשה בהוראת בית דין – חייב, מאי רבי יהודה? דתניא:
"אם נפש אחת תתקא בשגגה בעששתה" – הרי אלו
שלשה מעוטי, העושה מפי עצמו – חייב, בהוראת בית
דין – פטור. מאי רבנן? דתניא, עדיו אני אומר: מעוט
קהל שחטאו חייבין, שאין בית דין מכיין על דיתן פר,
רוב קהל שחטאו יהו פטורין, שהרי בית דין מכיין על
יתיהם פר? תלמוד לומר: "מעט הארץ" – אפילו רובה
ואפילו כולה? כמאי? אילמא בשגגת מעשה, [בית דין
שלא בהוראה], בית דין מאי עבידתיהו? שלא בהוראה,
והא פי תיב "מעט הארץ" – בשגגת מעשה הוא
דתיב! אלא הכי קאמר: מעוט קהל שחטאו
בשגגת מעשה חייבין, שאין בית דין מכיין על דיתן פר,
בהוראה, הא הן – חייבין, וכל רוב צבור שעשו בשגגת
מעשה יהו פטורין, שהרי בית דין מכיין עליהם פר
[בהוראה]? תלמוד לומר: "מעט הארץ" – אפילו רוב.
אמר רב פאא: מנאי? דלמא לא הן ולא בית דין? אי
הכי, מאי ארית דקמחרד על רובא לחיובא? לא מכלל
דמעוט בהוראה קמא ליה דמתייבין בהוראה, ונהדר
ברישא על מיעוטא דמתייבין בשגגת מעשה, ולכפוף

בשגגת מעשה גירדא הוא דכתיב, ומחא לא נפקא דלחייבו רוב קהל בשגגת מעשה כלל.
אלא לאו הכי קאמר מעוט קהל שחטאו בשגגת מעשה – גירדא, וחיבן שבעה או
שעירה, שאין בית דין מכיין עליהם פר בהוראה – כי הורו בית דין ועשו מעוט קהל
שחטאו (בשגגת מעשה) על פיהם. והא הן – חייבין – בהוראה שבעה או שעירה, דידד
שעשה בהוראת בית דין וחייב, וכי חייב דחיבן
בהוראה – הוה נמי חייבן בשגגת מעשה
גירדא, אבל רוב קהל שחטאו בשגגת מעשה
גירדא יכול יהו פטורין שהרי בית דין מכיין
עליהם פר בהוראה – והן פטורין, כדאמר לקמן,
רבי מאיר אומר: שבעה שבטים שחטאו – בית
דין מכיין עליהם פר בהוראה והן פטורין, וכי
הכי בהוראה פטורין הן – לפטור נמי בשגגת
מעשה גירדא. תלמוד לומר: "מעט הארץ"
דאפילו יחיד – חייבין בשגגת מעשה גירדא,
דמיתוי כל חד וחד שבעה או שעירה, דידד
דכתיב "מעט הארץ" – בשגגת מעשה הוא
דכתיב, אלא שמעון מוא מתניין יחיד
שעשה בהוראת בית דין חייבין, וקתני "אני אומר
– רשע דמתניין חייב איתא בתורת כדעים
"בעששתה" – יכול יחיד שעשה חייב, שנים
שעשו – פטורין; תלמוד לומר "מעט הארץ" –
אפילו מרובין, ועדיין אף אומר: מעוט קהל
שחטאו – חייבין, שאין בית דין מכיין פר על
יחיד. וכו'. אמר רב פאא מנאי דלמא לא הן
ולא בית דין – והכי קאמר: מעוט קהל שחטאו
בשגגת מעשה – חייבין, איתא בית דין מכיין פר
עליהם בהוראה – והן מועטין נמי פטורין, דידד
שעשה בהוראת בית דין פטור. אי הכי כי – אם
כן כדאמר, לא הן ולא בית דין לא מתייב
בהוראה כלל – אם כן מיעוט קהל בשגגת
מעשה גירדא נמי לפטור, כי חייב דמפטור
בהוראה. דא הכי כדאמר, לא הן ולא בית דין
– מאי ארית דקא מחרד על רובא לחיובא
בשגגת מעשה, דקתני: אחר רוב קהל שחטאו
בשגגת מעשה גירדא, יכול יהו פטורין, שהרי
בית דין מכיין עליהם פר בהוראה והן פטורין –
תלמוד לומר "מעט הארץ" ואפילו רוב, דחיב
בשגגת מעשה. לאו מכלל דידעו – קהל
בהוראה פשיטא ליה לתנא דמתייבין בהוראה,
כדאמר: והן חייבין, קהיל שעשה גירדא
בית דין חייב. וכי חייב נמי דמתייבין בהוראה (הם) –
הכי נמי מתייבין בשגגת מעשה גירדא,
ואנטול הכי קא מחרד לעיל על רובא לחיוב
אלא לדידך דאמר, לא הן ולא בית דין, דאכתי
לא נפקא לך דמתייבין מעוטא בשגגת מעשה
גירדא – אי הכי, נהדר ברישא על מעוטא
לדחיבין בשגגת מעשה גירדא – ולכפוף נהדר
על רובא לחיובא בשגגת מעשה גירדא. אלא
– מדקא מחרד על רובא ושביק מיעוטא, שפע
מינה – ודמיעט בהוראה פשיטא ליה לתנא
דחיבין שבעה או שעירה, דחיב קאמר: שאן
בית דין מכיין עליהם פר בהוראה, הן –
חייבין, דידד שעשה בהוראת בית דין חייב, וכי
הכי דחיבין בהוראה (הם) – הכי נמי שלא
לתנא בשגגת מעשה חייבין, וכיון דקיימא
בית דין מיעוט בשגגת מעשה גירדא
– חייבין – והכי קא מחרד על רובא לחיובא
ולעולם שמעון מוא מתניין יחיד שעשה
בהוראת בית דין חייב, שמעון מנא
ואת

יגידה על רובא לחיובא בשגגת מעשה! אלא לאו מכלא מחרד על מיעוט דמתייבין בשגגת מעשה, וכפוף מחרד על רובא לחיובא בשגגת
מעשה, שמעון מנא מיעוט בהוראה חייבין הן פשקה ושעירה, ושלא בהוראה בשגגת מעשה חייבין. – מפרך תרתייהו חכמי תנן, מנאי דקמתייבא
רבי יהודה וברתריימא רבנן? אלא אפאכא! – מאן שמעת ליה דררשי מיעוטי פי האי גוונא? רבי יהודה היא: דתניא, רבי יהודה אומר:

ואת תורת העולה הלא תעולה - זאת" - היא" "העולה" - הרי אלו שלשה מיעוטים; חור,
פרט לנשותיהם בלילה. חור, פרט לנשף דמה. חור, פרט לציאת דמה חוץ לקלעים. שאם
עלתה על גבי המזבח תרד, ולא היא עולה חשובה. והכי נמי מפרש במסכת נדה בפרק
"זינא דחף" (מ. גא. מ). שבעה שבטים - יהוה רוב שבטים. מביאים שבעה פרים. דקסבר רבי
יהודה דשבת ואמר אקרי קהל' וכן משמע.
ולא בית דין. הוראה תלויה בבית דין. ודבתי
ונעלם דברי - רדייתו שהורו לעבור, מיעוטי
הקהל' - רדייתו בית דין. בית דין משלים לרוב
צבור - דעשו עם מעט צבור והשלימו לרוב
צבור. [צבור מייח] - ורבי מאיר פטר צבור,
הוא קא מייח בית דין. בדאמרין לקמן, רבי
מאיר אומר: שבעה שבטים שחטאו - בית דין
מביאים קולעים פה. חור פטורין. ואי קשיא - רבי
אמרין בכל התורה אין מיעוט אחד מיעוט אלא
לרבות. והכי אמרין אלו שלשה מיעוטים
דמנעטין אותם: בירושלמי מפרש: אלו - מלי -
הוא דלביא אלא שני מיעוטים, אבל הכא
דאיכא שלשה מיעוטים בזה הוא זה בחד קרא -
כלוה אתו למעט. וכן בלב מרות מצאתי. אותו
חשבת חייב - ללביא פה. דקסבר: שבט אחד
אקרי קהל. רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו -
רבי מאיר, רבי אבהו, רבי מנחמה מפרש לקמן. אמר
רב אבהו - הוראה - דקיימא לן כי הורו בית דין
ועשו רוב קהל על פיהם, שמביאים פה. חלק
אחר רוב יושבי בארץ ישראל - דאיתם
שבחציה לארץ אין מן המנץ. ולא אותן דנחל
מצרים ולחץ. דהוציא לארץ הוא. שפיא
מרוכין ותמנעמו - כגון שהורו בית דין ועשו רוב
קהל על פיהם, תנחיתובי ללביא פה. ולא
הספיק ללביא פה עד שתמנעמו, שמתו מקצתן
- רבי פלוגתא דרבי שמעון ורבי - דתנן
- ריחורין? א, חטא כון משוח ונשיא עד שלא
נתמנו, דהו חייבים ללביא כשבה או שיערה
ולא חייבים ללביא עד שתמנו - הרי ד'
בחדושות ותניבם ללביא כשבה או שיערה
בביתחלה. הכא נמי ריחורין פה בביתחלה. רבי
שמעון אומר וכו'. הכא נמי, אלא נודע להם עד
שלא נתמנעו - ריחורין ללביא פה. אבל אם נודע

"ואת תורת העולה היא" - הרי אלו שלשה מיעוטים.
ואיבעית אימא, "עדיין אני אומר" לא מצית מוקמת
לה רבי יהודה. דתנן: רוב קהל שקטאו - בית דין
מביאים על דיהן פה, ואי רבי יהודה, האמר: צבור
הוא דמייח, בית דין לא; דתנן, רבי יהודה אומר:
שבעה שבטים שקטאו - מביאים שבעה פרים. ורב
נחמן אמר שמואל: זו דברי רבי מאיר, אבל חכמים
אמרו: יחיד שעשה בהוראת בית דין - חייב. מאי
רבי מאיר וכו' רבנן? דתנא: הורו ועשו - רבי מאיר
פטר, ורבנן מביאים; מאן עשו? אילמא: בית דין,
מאי טעמא דרבנן דמחביב? ותתנא: יכול הורו בית
דין ועשו בית דין, יכול יהו חייבין? תלמוד לומר:
"הקהל ועשו" - מעשה תלוי בקהל, והוראה תלויה
בבית דין! אלא הורו בית דין ועשו רוב קהל, מאי
טעמא דרבי מאיר דפטר? אלא לא הורו בית דין
ועשו מיעוט קהל, ובהא קמפליג, מר סבר: יחיד
שעשה בהוראת בית דין - פטור, ומר סבר: יחיד
שעשה בהוראת בית דין - חייב. אמר רב פפא: דכולי
עלמא - יחיד שעשה בהוראת בית דין פטור, אלא
בית דין משלים לרוב צבור קמפליג, מר סבר: בית
דין משלים לרוב צבור, ומר סבר: אין בית דין משלים
לרוב צבור. ואיבעית אימא: הורו בית דין ועשו רובו
של קהל, ומאן חכמים? רבי שמעון היא, דאמר: צבור
מייח ובית דין מייח. ואיבעית אימא: שבט שעשה
בהוראת בית דין, ומאן חכמים? רבי יהודה היא,
דתנא: שבט שעשה בהוראת בית דין, אותו השבט
חייב. ואיבעית אימא: כגון שקטאו ששה והן רובו

של קהל, או שבעה אף על פי שאינן רובו של קהל, או שבעת אף על פי שאינן רובו של קהל - חייבין.
היא; דתנא, רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו: חטאו ששה והן רובו של קהל, או שבעת אף על פי שאינן רובו של קהל - חייבין.
אמר רב אסי: ובהוראה חלק אחר רוב יושבי ארץ ישראל, שפאמר: "ועשו שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו קהל גדול
מקלובא חמת עד נחל מצרים לפני ה' אלהינו שבעת שבעת ימים אברקה עשר יום", מכדי פתיב "וכל ישראל עמו", קהל גדול
מקלובא חמת עד נחל מצרים" למה? כי שבע מנה: הני הוא דאקרי קהל, אבל הנה לא אקרי קהל. פשיטא, מרובין ותמנעמו - חיינו
פלוגתא דרבי שמעון ורבי מאיר. מועטין ותמנעמו, אמר רבי שמעון ורבנן? רבי שמעון דאמר בטר ידיעה מחיב, ורבנן דאמר בטר
המאן פטר, ואין לא. רבנן? ורביסברא? אימא דשמעת לה לרבי שמעון דאמר אף בטר ידיעה. [מכדי דהו ידיעה וידיעה חמא מחיב],
ידיעה דלא חמא מי שמעת ליה? דאם כן, ליתי כי השתא! אלא רבי שמעון חמא וידיעה בעי. איבעיא להו: הורו בית דין חלב
מותר ועשו מיעוט הקהל, והורו בית דין בהן והורו ועשו מיעוט אחר, מהו? פין דשתי ידיעות ניהו לא מצטרף, או דלמא פין
דאידי ואידי חלב הוא מצטרף? ואם תמצא לומר: פין דאידי ואידי חלב הוא מצטרף, מיעוט חלבך שעל גבי חקבה ומיעוט חלבך
שעל גבי דקין, מהו? הכא נדא פין דבבתי קרא קאמי לא מצטרף, או דלמא פין דאידי ואידי חלב הוא מצטרף? ואם תמצא לומר:
שם חלב הוא ומצטרף, מיעוט חלבך ומיעוט דבם, מהו? הכא נדא [פין] דבתי איסורי ניהו [וכין] דאין איסורין שוה? לא מצטרף,
או דלמא פין [דאיסורין שוה] דקרנן שוה ומיעוט דבם, מהו? הכא נדא [פין] דאיסורין שוה? לא מצטרף, מיעוט חלבך
ומיעוט בעבודה ורה, מהו? הכא נדא אין איסורין שוה ואין קרנן שוה, או דלמא פין דאידי ואידי ברת הוא מצטרף? תיקו. איבעיא
להו: הורו בית דין שחלב מותר ועשו מיעוט הקהל, ובת אותו בית דין ועמד בית דין אחר, והורו והורו ועשו מיעוט אחר, אליבא
דמאן דאמר בית דין מייח לא תיבעי קל - דהא ליתנהו, אלא כי תיבעי קל - אליבא דמאן דאמר צבור מייח. מאי? צבור לא קא,

לכן משנתמעט - פטורין. מועטין ותמנעו - פטורין. מועטין ותמנעו - פטורין. מועטין ותמנעו - פטורין.
על פיהם. ריחורין שעשה בהוראת בית דין פטור. ומתו מקצתן של רוב קהל. ותמנעו אלו.
ולאחר שתרבו נודע להם שחטאו. דהו מועטין ותמנעו לא דמי ממש לחטאו עד שלא
נתמנו. דמועטין כי חטאו בהוראה - לא בני קרבן ניהו. ריחורין שעשה בהוראת בית דין
פטור, אבל כי חטאו כון משוח ונשיא עד שלא
נתמנו - שבע בני קרבן, ומייח לאחיות כשבה
או שיערה. אבל מרוכין ותמנעו - דמי ממש
לחטאו עד שלא נתמנו. דהא מרוכין כי חטאו
בני קרבן ניהו, ואמטובי חטא קאמר במרוכין
ותמנעו דהו פלוגתא דרבי שמעון ורבנן, אבל
במועטין ותמנעו - איבעיא לן אי דמי לפלוגתא
דרבי שמעון ורבנן אי לא. מן אמרין רבי שמעון
דבתי ידיעה אולי, דאמר אלא נודע להם עד
שלא נתמנו ריחורין בביתחלה. הכא נמי מייח,
רבי אחייער לוח בחובא אחייער דחי, וכו'
נחמן אחייער לוח בחובא אף רבנן דבתי
חטא אולי, דאמר דהו אלו כחדושות. דאולי
וחטא כי לא נתמנו - הכא נמי אולי בתי
חטא, וכי חטאו - אבתי מועטין דהו ופטורין,
ריחורין שעשה בהוראת בית דין פטור. ותבשרא
אימור דשמעת ליה לרבי שמעון דאולי אף בתי
ידיעה - דאמר: אלא נודע להם עד שלא נתמנו -
דיתנן, הכא נדא דהו ידיעה בחובא כון -
השתא - דלחוי כי חטאו משנתמנו דלחוי פה.
ואמאי קתי משנתמנו פטורין? אלא מקצתן
פטור - שמע מניה דרבי שמעון דאולי ידיעה
בעי בחובא, ומועטין ותמנעו - לרביא וכל
פטורין, דכי חטאו - בפטור חטא, ריחורין שעשה
בהוראת בית דין פטור. או דלמא - כין חלב
שם אחד הוא, דבין חלב המכסה את הקרב ובין
חלב המכסה את חורקין - שם אחד הוא. שבע
סחם אקרי. כין דהי אסורי ניהו - חלב
אין שוה בכל, דחלב דהו מותר. או דלמא -
כין דאולי צבור אכלי דהו אכלי דהו דם שלא
בהוראה בשגת מעשה - מייח כל חור ודח, אי
בעי כשבה מייח, אי בעי שיערה מייח, דמי
אשווי קרבנם, השתא נמי, כי עשו בהוראה -
מצטרפ. ופיעוס ברתא בעבודה ויה - קרבנם
שעירה ולא כשבה.

או
א

אלא להביד לבין עושה בשגגת עצמו לעושה מויד וברשות בית דין. חזי דרי אומר להו
שלא ידע שחורו, ומויד עשה על פיהם ולא על שגגת עצמו, וידיד שעשה בהוראת
בית דין פטור. מיתביי פר העלם דבר של צבור – כגון שחורו בית דין בעבדה ורה
ועשו צבור על פיהם, וידעו ששטו חזרו בהם, וצריכין שטו כדי ליקח פר ושעיר

עבודה וזה של צבור. בתחלה נבטן להם –
ושובינן גובין מכל אחד משהו וידיד לעורר בקרב, דבי
מהם פר ושעיר עבודה וזה לעורר בקרב, דבי
רבושות בית דין הוא עושה. ויהא כיון דאמי
לחז מעות לעורר פר העלם דבר של צבור וזה
מתיעד ליה שהבית דין טעו וחזרו מהוראתם,
ואנאי לחז תולה בבית דין? איבעית אימא שבו
כפטן סתם – שלא תודיעוהו לעורר מה דין
גובין, ואיבעית אימא דלא חוי בנפלא – כי בנ
לחז, ולאחר גביה הוא וידעו על פיהם. רבי
שמוען אמר: מיתבייב הלשבה ב – באים –
דלא חוי מפרסמא. הלכך, כי עשה על פיהם –
וחז תולה בבית דין. הלכך פטר רבי שמוען.
ודמתנתין דבי סבירא ליה אליבא דרבי
שמוען, דמתרומת הלשבה בן באין, תניא רבי
מאיר מחייב – דתולה בעצמו וחי. ורבי שמעון
פויב – דתולה בבית דין חוי. רבי אלעזר אויב
ספק – סביבא אשם תלמי. אימא בימי – בין
רבי אלעזר לסמוכוס, לסמוכוס אינו מביא
אשם תלמי, דרבי קאמר סמוכוס משהו שלו
תלמי הוא, וליכא למימר שגגת תולה בעצמו
דחוי, דלא חוי רב חובי מעליא. דהיכא דחוי
לפניו חריבה אחת ספק של חלב ספק של שומן
ואכלו – בין חזא נמדיא אשם תלמי משהו
דאיכא למימר שגגת חלב ממש אבל דחוי רב
חוב מעליא, אבל חוב – ליכא למימר שגג
תולה בעצמו ממש הוא, שדרי על פי הוראה
דחוי עושה הלכך מעשה של תלמי הוא, דבי
חובו בעל תלמי הוא, דלא חוי דרב חוב מעליא
– הלכך אינו מביא אשם תלמי. לארס שאכל
ספק חלב ספק שומן – דחוי סבור ששומן הוא,
ותרע לו ספק דחוי, שמביא אשם תלמי משהו
דמשא חלב ממש אבל, דבי נמי, איכא למימר
שגגת תולה בעצמו ממש הוא.

ולא
אלא להביד לבין עושה בשגגת עצמו לעושה מויד וברשות בית דין. חזי דרי אומר להו
שלא ידע שחורו, ומויד עשה על פיהם ולא על שגגת עצמו, וידיד שעשה בהוראת
בית דין פטור. מיתביי פר העלם דבר של צבור – כגון שחורו בית דין בעבדה ורה
ועשו צבור על פיהם, וידעו ששטו חזרו בהם, וצריכין שטו כדי ליקח פר ושעיר
עבודה וזה של צבור. בתחלה נבטן להם –
ושובינן גובין מכל אחד משהו וידיד לעורר בקרב, דבי
מהם פר ושעיר עבודה וזה לעורר בקרב, דבי
רבושות בית דין הוא עושה. ויהא כיון דאמי
לחז מעות לעורר פר העלם דבר של צבור וזה
מתיעד ליה שהבית דין טעו וחזרו מהוראתם,
ואנאי לחז תולה בבית דין? איבעית אימא שבו
כפטן סתם – שלא תודיעוהו לעורר מה דין
גובין, ואיבעית אימא דלא חוי בנפלא – כי בנ
לחז, ולאחר גביה הוא וידעו על פיהם. רבי
שמוען אמר: מיתבייב הלשבה ב – באים –
דלא חוי מפרסמא. הלכך, כי עשה על פיהם –
וחז תולה בבית דין. הלכך פטר רבי שמוען.
ודמתנתין דבי סבירא ליה אליבא דרבי
שמוען, דמתרומת הלשבה בן באין, תניא רבי
מאיר מחייב – דתולה בעצמו וחי. ורבי שמעון
פויב – דתולה בבית דין חוי. רבי אלעזר אויב
ספק – סביבא אשם תלמי. אימא בימי – בין
רבי אלעזר לסמוכוס, לסמוכוס אינו מביא
אשם תלמי, דרבי קאמר סמוכוס משהו שלו
תלמי הוא, וליכא למימר שגגת תולה בעצמו
דחוי, דלא חוי רב חובי מעליא. דהיכא דחוי
לפניו חריבה אחת ספק של חלב ספק של שומן
ואכלו – בין חזא נמדיא אשם תלמי משהו
דאיכא למימר שגגת חלב ממש אבל דחוי רב
חוב מעליא, אבל חוב – ליכא למימר שגג
תולה בעצמו ממש הוא, שדרי על פי הוראה
דחוי עושה הלכך מעשה של תלמי הוא, דבי
חובו בעל תלמי הוא, דלא חוי דרב חוב מעליא
– הלכך אינו מביא אשם תלמי. לארס שאכל
ספק חלב ספק שומן – דחוי סבור ששומן הוא,
ותרע לו ספק דחוי, שמביא אשם תלמי משהו
דמשא חלב ממש אבל, דבי נמי, איכא למימר
שגגת תולה בעצמו ממש הוא.

ואי לא בעינן הוראה בית דין דחורו להם מעיקרא דחיהו לחי ידיעה – כלומר, לא בעינן
דחיהו לחי ידיעה לבית דין קאמו מוצטרפין. – דבי
דידינן אותן שישבו לחורות. כגון שהריבין הורא אחד מהם – או תלמיד בראשו, וזרוא
תורה לרביהם ונגמרה הוראה. במארא אהם נארים וי' – כגון שהיו כולו דיכולין
לקבלה דבי משמטן אי איכא נהו כולו וקא עבר
עלדא דחוי בגרא – אחת אחת קובעין. – דבי
כתוב בספרים במבטב עבודה וזה בפרק יא"ן
מעמידין. אי איתא כלולו – סתדרוין
שבני עמא. חזיא תורא – אף על פי שלא
דחור כל אותן שישבו לחורות. שיכא – אופתא.
משנה הורו בית דין – ועשו רוב צבור על
פיהם. וידעו שמעו חזרו – מהוראתם, בין
שהיו בפרתין ובין שלא בפרתין – ולאחר
אין מטרפין עבד רב הבער, לפי שלארז שטרע
להם עשה זה. רבי שמוען פויב – לפי שברשות
בית דין הוא עושה, שזה עדיין לא היה ידע
שדעו ששטו חזרו בהן, דחז תולה בבית דין.
הלכך פטור. רבי אלעזר אויב ספק – כלומר ספק,
אי תולה בבית דין אי תולה בעצמו דמי,
ומביא אשם תלמי. ואיזו הוא הספק – כלומר,
אנאי הוא אשם תלמי. ושב לו בביתו ודיא
– אשם תלמי. שחור קרב לפטור – דחוי ורבי
תולה בבית דין, שלא ידע חזרוהו, והואיל חזק
לו למיתב יום. אמר לו כי קיאו מאי אנא זה
– שחלך למיתב יום. וזהו שגגת בביתו. אמר לו זה
רבי קאמר – לפי שהשגגת בביתו אפשר ששעמו
שביט דין חזרו בהן, דחוי קרב תולה בעצמו,
ולפיכך חייב להביא אשם תלמי. וזה שחלך
למיתב יום – לא היה יכול לשמוע, דחז תולה
בבית דין ממש, שגגת פטור. גמרא כל הוראה
שיצא כיוצא בזה – אף על פי שביט דין חזרו
בהן, ידע העושה אותה פטור. לפי שלא ניתנה
הוראה אלא להבחין בין שגגת פטור –
שהעושה על פיהם שגג הוא ולא מויד הוא,
וחז על פי הוראה הוא עושה, לפיכך שגג הוא,
וידיד שעשה בהוראת בית דין פטור. (פירוש
אור: לא ניתנה הוראה לפטור ידע תולה בה

בולם – הווא תורא, ואי לא – לא הווא תורא. אמר רבי יהושע: עשרה שישבינן בדין –
קולן תלוי בצואר בולן. – פשיטא! – הא קא משמע לן: דאפילו תלמידי כפני רבו. רב הונא, פי הות נפיק לבי דינא, מייית עשרה
תנאי דבי רב לקמיה, פי היכי דנימטין שיבא מפשורא. רב אשי פי הו מייית מרפאת לקמיה, מייית עשרה טבחי מוקתא מחסאי
ומולחי קמיה. אמר: פי היכי דנימטין שיבא מפשורא. משנה חורו בית דין, וידעו ששטו, וחזו בהן. בין שהביאו פתית, ובין
שלא הביאו פתית, והלך ויעשה על פיהם, רבי שמעון פויב, רבי אלעזר אויב: ספק. איזוהו ספק? ויש לו בתוך ביתו – פתית, הלך
לו למיתב יום – פטור. אמר רבי עקיבא: מודה אין הוה, שהוא קרב לפטור מן התובח. אמר לו פי עזאי: מאי שגג אה מן תישב
בביתו? – שתישב בביתו אפשר היה לו שישמע, וזה לא היה לו אפשר שישמע. חורו בית דין לעקור את כל הבנה, אמר: אין
נדב בתורה, אין שבת בתורה, אין עבודה וזה בתורה – הרי אלו פטורין. חורו לבטל מקצת ולקיים מקצת – הרי אלו חייבין? כיצד?
אמר: יש נדה בתורה, אבל תבא על שומרת יום פגד יום פטור. יש שבת בתורה, אבל תמוציא מרשות היתיד לרשות הרבים
פטור. יש עבודה וזה בתורה, אבל תמשתתוהו פטור – הרי אלו חייבין. שגגאמר: "ונעלם דבר" – דבר ולא כל הנגף. גמרא אמר
רב יהודה אמר רב: מאי מעמא דרבי שמעון – הואיל וברשות בית דין הוא עושה. אימא דאמר, אמר רב יהודה אמר רב: אויב
היה רבי שמעון? כל הוראה שגגא ברוב צבור – ידע העושה אותה פטור, לפי שלא ניתנה הוראה אלא להבחין בין שגגת פטור.
מיתביי פר העלם דבר של צבור ושעיר עבודה וזה בתחלה גובין עליהן, דרבי רבי שמעון. רבי יהודה אמר: מתרומת הלשבה
הן באין. אמאי? פיון דרבי להו – חוי ליה "חודע" – איבעית אימא: כגון שגגו סתם. ואיבעית אימא: כגון דלא הוה ליה במתא.
ואיבעית אימא: רב פאידך תנא סבר, דתניא איפכא: בתחלה גובין להן, דרבי רבי יהודה, רבי שמעון אויב: מתרומת הלשבה הן
באין. תני: רבי מאיר מחייב, ורבי שמעון פויב, רבי אלעזר אויב: ספק. משהו סמוכוס אמר: תלמי. אמר רבי יוחנן: אשם תלמי
אימא בניניהן. אמר רבי זורא: משל דרבי אלעזר למה הדר דומה – לאדם שאכל ספק חלב ספק שומן ונדע לו, ששביא אשם

הוריות. פרק ראשון – הורו בית דין דף ד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רמ"א רש"י

מקצת. וקיום מקצת. או מכל מצות של עבודה זרה, דהוי ביטול מקצת מקצת. או מכל מצות נדה. דהוי ביטול מקצת וקיום מקצת. ולא כל מצות השבת דהוי עוקר כל הנוק, ולא כל מצות נדה דעבודה זרה. דעוקר כל הנוק. מצות תרי"ט משמע – כלומר מצות טובא משמע, כגון: נדה, שבת. ועבודה זרה. דהוי משמע, דעשה אחת מכל מצות

ה" – דעבד דח מצות. או שבת או מצות זרה או נדה, ולעולם בעוקר כל הנוק קא מיידי. אמר בר תנמן בר יצחק מצות חביב – בחד ירי, דהוא מצוה משמע. דהוי משמע, דעשה אחת מכל מצות. דשבת, או אחת מצות דעבודה זרה, או אחת מכל מצות נדה. דהוי מקיים מקצת דשבת ומבטל מקצת. והוא דהוי לעבודה זרה, והוא דהוי לנדה. והוא דהוי לשאר מצות דקיום מקצת ובטול מקצת – דהיי, ועוקר כל הנוק פטור. מה וכן פטור מן הדיב לא כל דבר – דהא כתב מן הדבר" ותנן ב"אלו הן התנאך (סנהדרין פ"ח, ג"ג) ואמרין אין הפלין לעבור כל דבר תורה – פטור, דמש טוטפת להוסיף על דברי סופרים – דהיי, דהיינו מן הדבר" ולא כל דבר. אין בית דין חייבין – דלא הוי אחרון גמליה עד שיהיו להויתו דבר שאין צורך מדין שיהא אסור. שדוריה דבר אסור – דהא כתב בתורה בחזקא. ויל קרי בן רב אבהו – דתכן דאפשר לו לעבור לידע לא הוי שנוג מעליא, וקורב למודי הוי. אחד לאחד – היינו יום כנגד יום. דאמרין כדכרס אסורא – נמר ביא, ושלא כדכרס – שריא. הוא – שלא כדכרס נמי, כתב" משכבין אסור – שני משכבות, אחד כדכרס ואחד שלא כדכרס. דאמרין כדכרס אסורא אפילו תהא – דהא כדכרס" "את מקדוה הער"ה כדכרסא – אפי' – מאי איריא דקתי שדוריה בשומרת יום כנגד יום? אפילו נדה נמי, כי האי גונא קום מקצת ובטול מקצת הוא, דהוי דבר שאין הצדוקין מודין בו. אלא לעולם כדכרס – דאמרין: כדכרסא הוא הערוא שריא אפילו כדכרס, וגמר ביאה הוא דאסור. דקאמרין את הערוא חביב – דאמרין: הערוא באשה נדה ואר, כתב"ה, ולא בשומרת יום. והוי דבר שאין הצדוקין מודין בו. ואי בעי אימא – דקאמרין שומרת יום תהא? ואל תא לא קשיא, דכי קתי כגון דאמרין: ואל תא לא אלא (דוהא דחזיא) בימנא, כדכרס" כל יומי וזב"ה, אבל היכא דחזיא בליליא – שחרה ויהא דהין לשומרת יום, דאמרין דהא איכא דקדושי בימנא דחזיא יומי זב"ה. ולכך לא מוקדמא נדה. אלא בשומרת יום זב"ה, והיא כדכרסא דהא אלא בשומרת יום. ודאמרין: מוש"ש וזורק – לא כתבין בהיא. דהיינו שריא כדכרס – כשן משהוה לפעור לא למרקולס. השתחאה – בפשוט יום ורגלים, כדכרס" (בראשית ט"ו) ידעוהו אפי' ארעה."

בני
מקצת. וקיום מקצת. או מכל מצות של עבודה זרה, דהוי ביטול מקצת מקצת. או מכל מצות נדה. דהוי ביטול מקצת וקיום מקצת. ולא כל מצות השבת דהוי עוקר כל הנוק, ולא כל מצות נדה דעבודה זרה. דעוקר כל הנוק. מצות תרי"ט משמע – כלומר מצות טובא משמע, כגון: נדה, שבת. ועבודה זרה. דהוי משמע, דעשה אחת מכל מצות

ה" – דעבד דח מצות. או שבת או מצות זרה או נדה, ולעולם בעוקר כל הנוק קא מיידי. אמר בר תנמן בר יצחק מצות חביב – בחד ירי, דהוא מצוה משמע. דהוי משמע, דעשה אחת מכל מצות. דשבת, או אחת מצות דעבודה זרה, או אחת מכל מצות נדה. דהוי מקיים מקצת דשבת ומבטל מקצת. והוא דהוי לעבודה זרה, והוא דהוי לשאר מצות דקיום מקצת ובטול מקצת – דהיי, ועוקר כל הנוק פטור. מה וכן פטור מן הדיב לא כל דבר – דהא כתב מן הדבר" ותנן ב"אלו הן התנאך (סנהדרין פ"ח, ג"ג) ואמרין אין הפלין לעבור כל דבר תורה – פטור, דמש טוטפת להוסיף על דברי סופרים – דהיי, דהיינו מן הדבר" ולא כל דבר. אין בית דין חייבין – דלא הוי אחרון גמליה עד שיהיו להויתו דבר שאין צורך מדין שיהא אסור. שדוריה דבר אסור. שדוריה דבר אסור – דהא כתב בתורה בחזקא. ויל קרי בן רב אבהו – דתכן דאפשר לו לעבור לידע לא הוי שנוג מעליא, וקורב למודי הוי. אחד לאחד – היינו יום כנגד יום. דאמרין כדכרס אסורא – נמר ביא, ושלא כדכרס – שריא. הוא – שלא כדכרס נמי, כתב" משכבין אסור – שני משכבות, אחד כדכרס ואחד שלא כדכרס. דאמרין כדכרס אסורא אפילו תהא – דהא כדכרס" "את מקדוה הער"ה כדכרסא – אפי' – מאי איריא דקתי שדוריה בשומרת יום כנגד יום? אפילו נדה נמי, כי האי גונא קום מקצת ובטול מקצת הוא, דהוי דבר שאין הצדוקין מודין בו. אלא לעולם כדכרס – דאמרין: כדכרסא הוא הערוא שריא אפילו כדכרס, וגמר ביאה הוא דאסור. דקאמרין את הערוא חביב – דאמרין: הערוא באשה נדה ואר, כתב"ה, ולא בשומרת יום. והוי דבר שאין הצדוקין מודין בו. ואי בעי אימא – דקאמרין שומרת יום תהא? ואל תא לא קשיא, דכי קתי כגון דאמרין: ואל תא לא אלא (דוהא דחזיא) בימנא, כדכרס" כל יומי וזב"ה, אבל היכא דחזיא בליליא – שחרה ויהא דהין לשומרת יום, דאמרין דהא איכא דקדושי בימנא דחזיא יומי זב"ה. ולכך לא מוקדמא נדה. אלא בשומרת יום זב"ה, והיא כדכרסא דהא אלא בשומרת יום. ודאמרין: מוש"ש וזורק – לא כתבין בהיא. דהיינו שריא כדכרס – כשן משהוה לפעור לא למרקולס. השתחאה – בפשוט יום ורגלים, כדכרס" (בראשית ט"ו) ידעוהו אפי' ארעה."

וְלֹא מִכְּעֵיץ לְמֵאנָה דְּאִמְרֵי צִבּוֹר מִיּוֹת, דְּמִפְּרִסְמָא מִלְּתָא, אֵלָא אִפְּיּוֹ לְמֵאנָה דְּאִמְרֵי בֵּית דִּין מִבְּיֵאֵן, דְּלֹא מִפְּרִסְמָא מִלְּתָא, אִי הָוֵה שְׂאִיל הָוֵה אֲמִירָן לִיה. אֲמִיר רַבִּי יוֹסִי בֶר אֲבִין, וְאִתִּיקָא רַבִּי יוֹסִי בֶר וְבִדָּא: מִשְׁלֵ דְּסוֹמְכּוֹס לְמַה דְּרִבְרִי דְּמִוְהָ? לְאִרְם שְׁהִבִּי בְּפִתְרֵהּ בִּין הַשְּׂמִינְשׁוֹת, סָפֵק מִבְּעוּד יוֹם נִתְכַּפֵּר לוֹ, סָפֵק מִשְׁחֻשְׁכָּה נִתְכַּפֵּר לוֹ, שְׂאִין מִבְּיֵא אֲשֵׁם תִּלְוִי. לֹא מִכְּעֵיץ לְמֵאנָה דְּאִמְרֵי בֵּית דִּין מִבְּיֵאֵן, דְּלֹא אִפְּרִסְמָא מִלְּתָא, אֵלָא אִפְּיּוֹ לְמֵאנָה דְּאִמְרֵי צִבּוֹר מִבְּיֵאֵן, דְּמִפְּרִסְמָא מִלְּתָא וְהָוֵה אֲמִירָן לִיה, דְּהִיכָא בְּסָפֵק מִבְּעוּד יוֹם סָפֵק מִשְׁחֻשְׁכָּה, אִי שְׂאִיל לֹא אֲשַׁכְּחָא אִינְשׁ דְּמִשְׁמִילָה. "אִמֵּר לוֹ בֵּן עֲזַאי: מַאי שְׂנָא מִן הַיִּשְׁבֵּב" ב'ו'. שְׁפִיר קָאֵמֵר לִיה רַבִּי עֲקִיבָא לְבֵן עֲזַאי! אֲמִיר רַבָּא: הַחֲזִיק בְּדֶרֶךְ אִיפָא בִּינִיּוּה, לְבֵן עֲזַאי חֵיב – דְּהָא בְּבִיתֵיהּ אִיתִיהּ, לְרַבִּי עֲקִיבָא פְטוֹר. דְּהָא הַחֲזִיק בְּדֶרֶךְ. "הוֹרוּ לוֹ בֵּית דִּין לְעִקּוֹר אֵת כָּל הַגּוֹף." תִּגְו רַבִּין: "וְנִעְלָם דְּבֶר", וְלֹא שְׁעָקֵר הַמִּצְוָה בְּפִלָּה. בִּיצֵר? אֲמִיר: אִין נָדָה בְּתוֹרָה, אִין שֶׁבֶת בְּתוֹרָה, אִין עֲבֻדָּה זָרָה בְּתוֹרָה, כּוֹל יְהוּ חֵיבִין? תִּלְמִיד לֹאֵמֵר: "וְנִעְלָם דְּבֶר", אִין שְׁתַּתְּעֵלֵם מִצְוָה חֻבֵּל. הֲרֵי אֵלֹי פְטוֹרִין, אֲבָל אֲמִיר: יֵשׁ נָדָה בְּתוֹרָה אֲבָל הַכָּא עַל שְׂמִרְתָּ יוֹם כְּגִיד יוֹם פְטוֹר, יֵשׁ שֶׁבֶת בְּתוֹרָה אֲבָל הַמִּצְוָה מִרְשֻׁתָּה אֲבָל הַמִּשְׁתַּחֲוֹת פְטוֹר, כּוֹל יְהוּ פְטוֹרִין? תִּלְמִיד לֹאֵמֵר: "וְנִעְלָם דְּבֶר", וְלֹא כָּל הַגּוֹף. אֲמִיר מֵר: יְכוֹל יְהוּ פְטוֹרִין. וְאִי בְּקִיּוֹם מִקְצַת וּבִטְוִיל מִקְצַת פְטוֹרִין, וּבְעֻקְרִית כָּל הַגּוֹף פְטוֹרִין, מַאי חֵיבִין? – תִּנָּא הִכִּי קָא קִשְׁיָא לִיה, אִימָא: "דְּבֶר" בְּפִלָּה מִלְּתָא מִשְׁמַע! תִּלְמִיד לֹאֵמֵר: "וְנִעְלָם דְּבֶר". – מַאי מִשְׁמַע? אֲמִיר עֲזַאי: קְרִי בִיה "וְנִעְלָם מִדְּבֶר". חֻזְקָה אֲמִיר, אֲמִיר קָרָא: "עֲשֵׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת, מִכָּל מִצְוֹת" – וְלֹא כָּל מִצְוֹת. מִצְוֹת" – בְּתֵרִית מִשְׁמַע! אֲמִיר רַב נִחְקֵן בִּר אֲבָל הַמִּצְוָה. כְּתִיב. רַב אִשֵּׁי אֲמִיר: יִלּוֹף "דְּבֶר" מִכָּל מִצְוֹת, דְּכִתְּבִי בִיה בְּזֶקֶן מִמָּרָא: "כִּי יִפְּלֵא מִמֶּךָ דְּבֶר... לֹא תִסֵּר מִן הַדְּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לָךְ יִמִּין וְשְׂמֹאל", מַה מִּמָּרָא. מִן הַדְּבָר וְלֹא כָּל דְּבֶר, אִף בְּתוֹרָה – "דְּבֶר" וְלֹא כָּל הַגּוֹף. אֲמִיר רַב יְהִידָה אֲמִיר שְׂמֹאל: אִין בֵּית דִּין חֵיבִין עַד שִׁירֵי דְּבֶר שְׂאִין הַצְדִּיקִין מוֹדִין בּוֹ, אֲבָל דְּבֶר שְׁתַּחֲוִין מוֹדִין בּוֹ – פְטוֹרִין, מַאי מִעֲקָא? וְלִי קְרִי בִן רַב הוּא. תִּנָּן: יֵשׁ נָדָה בְּתוֹרָה אֲבָל הַכָּא עַל שְׂמִרְתָּ יוֹם כְּגִיד יוֹם פְטוֹר, וְאִמָּאי? שְׂמִרְתָּ יוֹם כְּגִיד יוֹם הָא כְּתִיב: "סִפְּרָה לָהּ" מִלְּמֹד שְׁסוּפְרָתָ אֲחֵר לֹאֵמֵר! – דְּאִמְרִי: הִעֲרָה שְׂרִיא, נִמֵּר בִּיָּאָה הוּא דְּאִמְרִי – הָא נִמֵּי כְּתִיב: "אֵת מִקְוֶה הָעֵרָה"! – דְּאִמְרִי: כְּדִרְכָּה אֲסִירָא, שְׁלֹא כְּדִרְכָּה שְׂרִיא. – הָא כְּתִיב: "מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה"! דְּאִמְרִי: כְּדִרְכָּה – אֲסִיר אִפְּיּוֹ הִעֲרָה, בְּשֵׁלֵא כְּדִרְכָּה – נִמֵּר בִּיָּאָה הוּא דְּאִמְרִי, אֲבָל הִעֲרָה – שְׂרִיא. – אִי הִכִּי, אִפְּיּוֹ נָדָה נִמֵּי! – אֵלָא לְעוֹלָם כְּדִרְכָּה, דְּאִמְרִי: הִעֲרָה בְּאִשָּׁה דָּוָה הוּא כְּדִרְכָּה. וְאִיבְעִיתִי אִימָא, דְּאִמְרִי: זְבֵה לֹא הָוִי אֵלָא בִּיקְמִי, כְּדִתְּבִי: "כָּל יְמֵי זוֹכֶה". תִּנָּן: יֵשׁ שֶׁבֶת בְּתוֹרָה אֲבָל הַמִּצְוָה מִרְשֻׁתָּה שְׂמִירָה שְׂמִירָה, וְאִמָּאי? הוּא כְּתִיב: "לֹא תוֹצִיא מִשָּׂא מִכְּתִיבִים"! דְּאִמְרִי: הוּא כְּתִיב, הִתְּנַסַּח מוֹקֵר, וְאִיבְעִיתִי [אִימָא] דְּאִמְרִי: הוּא כְּתִיב, וְהִתְּנַסַּח הוּא דְּאִמְרִי, מוֹשֵׁט וְחֹרֵק שְׂרִי. תִּנָּן: יֵשׁ עֲבֻדָּה זָרָה בְּתוֹרָה אֲבָל הַמִּשְׁתַּחֲוֹת פְטוֹר, וְאִמָּאי? הַמִּשְׁתַּחֲוֹת אִימָא, כְּדִתְּבִי: "לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָאל אֲחֵר"! דְּאִמְרִי: בִּי אֲסִירָה הַשְׁתַּחֲוִיָּה כְּדִרְכָּה, אֲבָל שְׁלֵא כְּדִרְכָּה שְׂרִיא. וְאִיבְעִיתִי אִימָא, דְּאִמְרִי: הַשְׁתַּחֲוִיָּה גוֹפֵרָה כְּדִרְכָּה הוּא דְּאִמְרִי, דִּיאֵת כָּה פְשׁוּט יְדִים וְרַגְלִים, הָא הַשְׁתַּחֲוִיָּה דְּלִית כָּה פְשׁוּט יְדִים וְרַגְלִים שְׂרִיא.

וְלֹא מִכְּעֵיץ לְמֵאנָה דְּאִמְרֵי צִבּוֹר מִיּוֹת, דְּמִפְּרִסְמָא מִלְּתָא, אֵלָא אִפְּיּוֹ לְמֵאנָה דְּאִמְרֵי בֵּית דִּין מִבְּיֵאֵן, דְּלֹא מִפְּרִסְמָא מִלְּתָא, אִי הָוֵה שְׂאִיל הָוֵה אֲמִירָן לִיה. אֲמִיר רַבִּי יוֹסִי בֶר אֲבִין, וְאִתִּיקָא רַבִּי יוֹסִי בֶר וְבִדָּא: מִשְׁלֵ דְּסוֹמְכּוֹס לְמַה דְּרִבְרִי דְּמִוְהָ? לְאִרְם שְׁהִבִּי בְּפִתְרֵהּ בִּין הַשְּׂמִינְשׁוֹת, סָפֵק מִבְּעוּד יוֹם נִתְכַּפֵּר לוֹ, סָפֵק מִשְׁחֻשְׁכָּה נִתְכַּפֵּר לוֹ, שְׂאִין מִבְּיֵא אֲשֵׁם תִּלְוִי. לֹא מִכְּעֵיץ לְמֵאנָה דְּאִמְרֵי בֵּית דִּין מִבְּיֵאֵן, דְּלֹא אִפְּרִסְמָא מִלְּתָא, אֵלָא אִפְּיּוֹ לְמֵאנָה דְּאִמְרֵי צִבּוֹר מִבְּיֵאֵן, דְּמִפְּרִסְמָא מִלְּתָא וְהָוֵה אֲמִירָן לִיה, דְּהִיכָא בְּסָפֵק מִבְּעוּד יוֹם סָפֵק מִשְׁחֻשְׁכָּה, אִי שְׂאִיל לֹא אֲשַׁכְּחָא אִינְשׁ דְּמִשְׁמִילָה. "אִמֵּר לוֹ בֵּן עֲזַאי: מַאי שְׂנָא מִן הַיִּשְׁבֵּב" ב'ו'. שְׁפִיר קָאֵמֵר לִיה רַבִּי עֲקִיבָא לְבֵן עֲזַאי! אֲמִיר רַבָּא: הַחֲזִיק בְּדֶרֶךְ אִיפָא בִּינִיּוּה, לְבֵן עֲזַאי חֵיב – דְּהָא בְּבִיתֵיהּ אִיתִיהּ, לְרַבִּי עֲקִיבָא פְטוֹר. דְּהָא הַחֲזִיק בְּדֶרֶךְ. "הוֹרוּ לוֹ בֵּית דִּין לְעִקּוֹר אֵת כָּל הַגּוֹף." תִּגְו רַבִּין: "וְנִעְלָם דְּבֶר", וְלֹא שְׁעָקֵר הַמִּצְוָה בְּפִלָּה. בִּיצֵר? אֲמִיר: אִין נָדָה בְּתוֹרָה, אִין שֶׁבֶת בְּתוֹרָה, אִין עֲבֻדָּה זָרָה בְּתוֹרָה, כּוֹל יְהוּ חֵיבִין? תִּלְמִיד לֹאֵמֵר: "וְנִעְלָם דְּבֶר", אִין שְׁתַּתְּעֵלֵם מִצְוָה חֻבֵּל. הֲרֵי אֵלֹי פְטוֹרִין, אֲבָל אֲמִיר: יֵשׁ נָדָה בְּתוֹרָה אֲבָל הַכָּא עַל שְׂמִרְתָּ יוֹם כְּגִיד יוֹם פְטוֹר, יֵשׁ שֶׁבֶת בְּתוֹרָה אֲבָל הַמִּצְוָה מִרְשֻׁתָּה אֲבָל הַמִּשְׁתַּחֲוֹת פְטוֹר, כּוֹל יְהוּ פְטוֹרִין? תִּלְמִיד לֹאֵמֵר: "וְנִעְלָם דְּבֶר", וְלֹא כָּל הַגּוֹף. אֲמִיר מֵר: יְכוֹל יְהוּ פְטוֹרִין. וְאִי בְּקִיּוֹם מִקְצַת וּבִטְוִיל מִקְצַת פְטוֹרִין, וּבְעֻקְרִית כָּל הַגּוֹף פְטוֹרִין, מַאי חֵיבִין? – תִּנָּא הִכִּי קָא קִשְׁיָא לִיה, אִימָא: "דְּבֶר" בְּפִלָּה מִלְּתָא מִשְׁמַע! תִּלְמִיד לֹאֵמֵר: "וְנִעְלָם דְּבֶר". – מַאי מִשְׁמַע? אֲמִיר עֲזַאי: קְרִי בִיה "וְנִעְלָם מִדְּבֶר". חֻזְקָה אֲמִיר, אֲמִיר קָרָא: "עֲשֵׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת, מִכָּל מִצְוֹת" – בְּתֵרִית מִשְׁמַע! אֲמִיר רַב נִחְקֵן בִּר אֲבָל הַמִּצְוָה. כְּתִיב. רַב אִשֵּׁי אֲמִיר: יִלּוֹף "דְּבֶר" מִכָּל מִצְוֹת, דְּכִתְּבִי בִיה בְּזֶקֶן מִמָּרָא: "כִּי יִפְּלֵא מִמֶּךָ דְּבֶר... לֹא תִסֵּר מִן הַדְּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לָךְ יִמִּין וְשְׂמֹאל", מַה מִּמָּרָא. מִן הַדְּבָר וְלֹא כָּל דְּבֶר, אִף בְּתוֹרָה – "דְּבֶר" וְלֹא כָּל הַגּוֹף. אֲמִיר רַב יְהִידָה אֲמִיר שְׂמֹאל: אִין בֵּית דִּין חֵיבִין עַד שִׁירֵי דְּבֶר שְׂאִין הַצְדִּיקִין מוֹדִין בּוֹ, אֲבָל דְּבֶר שְׁתַּחֲוִין מוֹדִין בּוֹ – פְטוֹרִין, מַאי מִעֲקָא? וְלִי קְרִי בִן רַב הוּא. תִּנָּן: יֵשׁ נָדָה בְּתוֹרָה אֲבָל הַכָּא עַל שְׂמִרְתָּ יוֹם כְּגִיד יוֹם פְטוֹר, וְאִמָּאי? שְׂמִרְתָּ יוֹם כְּגִיד יוֹם הָא כְּתִיב: "סִפְּרָה לָהּ" מִלְּמֹד שְׁסוּפְרָתָ אֲחֵר לֹאֵמֵר! – דְּאִמְרִי: הִעֲרָה שְׂרִיא, נִמֵּר בִּיָּאָה הוּא דְּאִמְרִי – הָא נִמֵּי כְּתִיב: "אֵת מִקְוֶה הָעֵרָה"! – דְּאִמְרִי: כְּדִרְכָּה אֲסִירָא, שְׁלֹא כְּדִרְכָּה שְׂרִיא. – הָא כְּתִיב: "מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה"! דְּאִמְרִי: כְּדִרְכָּה – אֲסִיר אִפְּיּוֹ הִעֲרָה, בְּשֵׁלֵא כְּדִרְכָּה – נִמֵּר בִּיָּאָה הוּא דְּאִמְרִי, אֲבָל הִעֲרָה – שְׂרִיא. – אִי הִכִּי, אִפְּיּוֹ נָדָה נִמֵּי! – אֵלָא לְעוֹלָם כְּדִרְכָּה, דְּאִמְרִי: הִעֲרָה בְּאִשָּׁה דָּוָה הוּא כְּדִרְכָּה. וְאִיבְעִיתִי אִימָא, דְּאִמְרִי: זְבֵה לֹא הָוִי אֵלָא בִּיקְמִי, כְּדִתְּבִי: "כָּל יְמֵי זוֹכֶה". תִּנָּן: יֵשׁ שֶׁבֶת בְּתוֹרָה אֲבָל הַמִּצְוָה מִרְשֻׁתָּה שְׂמִירָה שְׂמִירָה, וְאִמָּאי? הוּא כְּתִיב: "לֹא תוֹצִיא מִשָּׂא מִכְּתִיבִים"! דְּאִמְרִי: הוּא כְּתִיב, הִתְּנַסַּח מוֹקֵר, וְאִיבְעִיתִי [אִימָא] דְּאִמְרִי: הוּא כְּתִיב, וְהִתְּנַסַּח הוּא דְּאִמְרִי, מוֹשֵׁט וְחֹרֵק שְׂרִי. תִּנָּן: יֵשׁ עֲבֻדָּה זָרָה בְּתוֹרָה אֲבָל הַמִּשְׁתַּחֲוֹת פְטוֹר, וְאִמָּאי? הַמִּשְׁתַּחֲוֹת אִימָא, כְּדִתְּבִי: "לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָאל אֲחֵר"! דְּאִמְרִי: בִּי אֲסִירָה הַשְׁתַּחֲוִיָּה כְּדִרְכָּה, אֲבָל שְׁלֵא כְּדִרְכָּה שְׂרִיא. וְאִיבְעִיתִי אִימָא, דְּאִמְרִי: הַשְׁתַּחֲוִיָּה גוֹפֵרָה כְּדִרְכָּה הוּא דְּאִמְרִי, דִּיאֵת כָּה פְשׁוּט יְדִים וְרַגְלִים, הָא הַשְׁתַּחֲוִיָּה דְּלִית כָּה פְשׁוּט יְדִים וְרַגְלִים שְׂרִיא.

בש

הוריות. פרק ראשון – הורו בית דין דף ד עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

רש"י

בני ד יוסף אין חרישה בשבת מזה – הבא אל מבעיא ליה לרב יוסף בדבר שאין הצדוקין מודין כלל, אלא בטולד קומע מקצת קא מבעיא ליה. מי אמרין בין דקא מורו – בית דין ובכולו שאר מלאכות דשבת דאסורי, בטולד מקצת קומע מקצת דמי, וחיבינן. (ובולח) ברשנן – לעיל, דלא הוי עקירת כל הגוף דשומרת יום. (ובולח) ברשנן – דמשמש חורק שני, דלא הוי עקירת כל הגוף.

1 (ובולח) ברשנן – דהשתחווהא שלא כדרכה
2 שריא. בחריש ובקציר תשבות – דמשמע דמון
3 דאיכא חרישה, דהיינו בשאר שני שבוע, –
4 "תשבות" – איכא שבת. שבת דליכא חרישה –
5 דהיינו בשביעית, ליכא שבת. נביא שהתנא –
6 כגון שתחלוהו נביא של אמת ולבסוף נביא
7 השקר, שהתנא לעקוב דבר מדברי חור –
8 חיוב. ודבר כלל כהנא. לקיום מקצת ולבסוף
9 מקצת – דשאר מצות רבי שמעון פטור, והוא
10 הדין לרבנן. ובעבודה והא אפילו אמר כל חיות
11 עובדה ולמחר בטה – דהיינו קיום מקצת ובטול
12 מקצת דעבודה וזה – חיוב. דרומנא אמר
13 "הוריהן מן החרד" – אפילו מקצת דרך.
14 ובעבודה וזה הוא דבתיב. ובי קמי "חיוב" –
15 כגון לרבנן בסקילה ולרבי שמעון בתנא. ודבי
16 מתוך ליה רב חסדא בפרק "אלו קו תתעק" –
17 "והיוס עובדה ולמחר בטה" –
18 כיון שבת בשביעית, ומי וקרי ליה ביטול
19 מקצת קומע מקצת, שמע מינה. **משנהאמר**
20 להם סוטים אתם – לא הוי הוראה מעליא.
21 ופטור. דבעין עד שיהיו כולן, כדאמר לעיל. או
22 שלא היה מופלג של בית דין שם – קא על גב
23 דלא היה מסתגריהן עצמן. דאלו הוי מסתגריהן
24 עצמן – אפילו (אם) טקן שבוכלן לא היה שם.
25 לא הוי הוראה מעליא. כדאמר לקמן מיאם
26 כל עדת, אינא לבולה סתהדי – דהיא הוראה,
27 ואי לא ידע. אלא איכא לשיטה נצטרך אחד מן
28 לצאת לדרך, ומי אחד במקום. או גמ, וכן
29 (אם) שאין לו מה מידה. לכך נתבנה זקן
30 בסתהדיהן. או וכן שאין ראוי לבנים – וקשאי ל:
31 מפני מה אין ראוי להוראה ונאמר לחלן עד –
32 "ושפטו העדה" – והצילו העדה (מבדור לא)
33 דהיינו סתהדיהן, כדנות פקוד סתהדיהן (ב).
34 א. נאמר כן עד – דכתיב (ויקרא ד) "אם כל
35 עדת ישראל ישגר. (ושפטו את העדה) – מה
36 לחלן ראויין להוראה רב. נאמר והתם מנה לן –
37 דבדלו דהיינו ראויין להוראה. אמר רב חסדא
38 – גמ' ממשא. דמשא אוקי סתהדיהן דהוו כולן
39 להוראה להוראה. דכתיב "והתצינו שם עמך" –
40 עמך בדומין לן. וזהו (הם) כולן ראויין
41 להוראה. דבי גמי בעינן דסתהדיהן דעלמא ליהו
42 ראויין להוראה. ותחיל ומצינן דיעדה"
43 האמורה כאן כולן ראויין להוראה – שמענן

פָּעוּ רַב יוֹסֵף: אִין חֲרִישָׁה בִּשְׁבֻּת, מַהוּ? מִי אֲמָרִין
בֵּין דְּקָא מוֹדוּ: בְּכֻלְהוּ מִלְּתָא, בְּכִשּׁוּל מִקְצַת וְקִיּוּם
מִקְצַת דְּמִי, אוּ דְלִמָּא בֵּין דְּקָא עֲקָרִין לִיה לְחֲרִישָׁה
כָּל עֲקָר, עֲקָרִית גּוֹף דְּמִי? תָּא שְׁמַע: יֵשׁ נִדָּה
בְּתוֹרָה, אֲבָל תָּבֵא עַל שׁוֹמֵרֵת יוֹם כְּנָגֵד יוֹם פְּטוּר;
וְאִמָּאי? הָא עֲקָרִין לְשׁוֹמֵרֵת יוֹם כְּנָגֵד יוֹם כָּל עֲקָר!
אֲמַר לָהּ רַב יוֹסֵף: שׁוֹמֵרֵת יוֹם דְּקָאמְרִין כְּרִשְׁנִין. תָּא
שְׁמַע: יֵשׁ שְׁבֻת בְּתוֹרָה, אֲבָל מִלְּמָוִי מְרֻשָּׁת הַחֵד
לְרִשׁוֹת דְּרַבִּינִים פְּטוּר; וְאִמָּאי? הָא עֲקָרִין לְחֻצָּא הָא
עֲקָר: הֲתָם גַּמִּי כְּרִשְׁנִין. תָּא שְׁמַע: יֵשׁ עֲבֻדָּה וְהָ
בְּתוֹרָה אֲבָל מְשֻׁתָּחֵת פְּטוּר; אִמָּאי? וְהָא עֲקָרִין
לְחֻצָּא הָא עֲקָר: אֲמַר: הַשְׁתַּחֲוִיָּה גַּמִּי כְּרִשְׁנִין.
פָּעוּ רַבִּי יוֹרְא: אִין שְׁבֻת בְּשִׁבְעִית, מַהוּ? – בְּמֵאִי
מַעֲוִי? – בְּהָרִין קָרָא: "בְּחֲרִישׁ וּבְקָצִיר הַשְּׁבֻת", בְּזִמָּן
דְּאִיכָא חֲרִישָׁה אִיכָא שְׁבֻת, וּבְזִמָּן דְּלִיכָא חֲרִישָׁה לִיכָא
שְׁבֻת, מִי אֲמָרִין: בֵּין דְּמִקְצִימִי לַהּ בִּשְׂאֵר שְׁנֵי שָׁבֻעַ,
בְּכִשּׁוּל מִקְצַת וְקִיּוּם מִקְצַת דְּמִי, אוּ דְלִמָּא בֵּין דְּקָא
עֲקָרִין לִיה בְּשִׁבְעִית, עֲקָרִית גּוֹף דְּמִי? אֲמַר
רַבִּינָא, תָּא שְׁמַע: נְבִיא שְׁתַּנְּפֵא לְעֻקּוֹ דְּבִר מְדַבְּרִי
תוֹרָה – חֵיבִי, לְכִשּׁוּל מִקְצַת וְקִיּוּם מִקְצַת – רַבִּי
שְׁמַעוֹן אֹמֵר: פְּטוּר. וּבְעֻבְדָּה וְהָ, אִפִּילוּ אֲמַר: הֵיוּ
עֻבְדֵי וּלְמַחֵר בְּטָהֳלָ – חֵיבִי; שְׁמַע מִינֵה: אִין שְׁבֻת
בְּשִׁבְעִית – בְּכִשּׁוּל מִקְצַת וְקִיּוּם מִקְצַת דְּמִי, שְׁמַע
מִינֵה. **משנה** הוֹרוּ בֵּית דִּין, וְיָדַע אֶחָד מִבְּנֵי שְׁמַעוֹ
וְאֲמַר לָהֶן: "סוֹעִין אֲתֵם", אוּ שְׁלָא הֵיךְ מוֹפְלָג שְׁל
בֵּית דִּין שָׁם, אוּ שְׁהֵי אֶחָד מִבְּנֵי פִּי אֶמְרוּ אוּ בְּנִין,
אוּ וְקֵן שְׁלָא רָאוּי לְכַנְּיֵם – הֲרִי וְהָ פְּטוּר, שְׁנֵאמַר פֶּאן
עֲדָה וְנֵאמַר לְהֵלֶן "עֲדָה", מַה עֲדָה? תֵּאמְרוּהָ לְהֵלֶן
פּוֹלֵן רָאוּי לְחֻצָּא, אִף "עֲדָה" תֵּאמְרוּהָ פֶּאן – עַד
שִׁיְהִי פּוֹלֵן רָאוּי לְחֻצָּא. **גמרא** אוּ שְׁלָא הֵיךְ
מוֹפְלָג שְׁל בֵּית דִּין שָׁם. מְנָל? אֲמַר רַב אֲשֶׁר, בְּזִמָּן
תָּנָא דְּבִי רַבִּי שְׁמַעְיָא, מִפְּנֵי מַה אֲמַר: הוֹרוּ בְּדִרָךְ
שְׁתַּחֲוִיָּקוּן מוֹדִין בּוּ – פְּטוּרִין מִפְּנֵי שְׁהֵי לָהֶם לְלַמּוֹד
וְלֹא לְמָרוּ. לֹא הֵיךְ מוֹפְלָג שְׁל בֵּית דִּין שָׁם גַּמִּי
פְּטוּרִין, מִפְּנֵי שְׁהֵי לָהֶם לְלַמּוֹד וְלֹא לְמָרוּ. **גמרא**

49 מנה גמי דהיינו סתהדי גדולה. דתניא בתורה כתבנו: "עדת ישראל" – עדה מיוחדת
50 לכל ישראל, ואיו – זו סתהדי גדולה. ואמר **פער** פשוט שבתא – דלעפיה הוא דאנא,
51 כלומר שיהו עומדין עמך ולא יכנסו לפני ולפנים במקום שכינה. דסלקא דעתא אמיתא
52 והואיל דכתב אספה ל" – דכנסו במקום שכינה. קא משמע לן, ולישנא חרישא: "עמך"
53 משום שכינה – כלומר ברור צדקיהו מומרים.
54 שאני רוצה להשתורש שכינה עליהם. **אמר**
55 ברבינן לך – שיהיו ראויין להוראה.
56 **משנהאמר** ביה דין שונגין ועשו הקהל שונגין
57 על פניהם, בית דין מבאיין פה. רבי מאיר
58 כדאית ליה, ורבי יהודה כדאית ליה, ורבי
59 שמעון כדאית ליה, דהוי הוראה מעליא. תווי
60 בית דין מוידין ועשו הקהל שונגין.
61 הוראה מעליא. דאם בל עדת ישראל ישגר
62 כתוב. דבעינן שונגין בבית דין. והבא היה ליה
63 שנגנת מעשה בלא הוראה, ומבאיין בל אחד מן
64 הקהל כשבה או שעירה, דכחיד דמו. תווי בית
65 דין שונגין ועשו הקהל מוידים פטורים – דמודיד
66 לאו בר קרבן הוא. **גמרא** שונגין שונגין ועשו
67 מוידים פטורים – דמודיד לאו בר קרבן הוא לא
68 צבור ולא יחיד. דהוי שונג דומיא דמודיד, דלא הוי
69 ממש חולה בבית דין – דהוי שונג חולה בעצמו.
70 וחיבי בשגגת מעשה קרינא ביה. כגון שהורו
71 בת דין שחלש פטור – שחלש עשה. דלא שחלש
72 הכליות. דלא הוי עקור כל הגוף. ונתחלה חלב
73 בשופון ואבולו – דחיבי. דהותלה בעצמו הוא
74 והאי דקרי ליה דומיא דמודיד – משום דבי חיבי
75 דמודיד לאו חולה בבית דין הוא. והאי שונג גמי
76 לאו חולה בבית דין הוא. והפשוט האי דבעי רמי
77 בר חמא (לעיל ב. א.) **אמר** לך – רמי בר חמא:
78 האיד דקנין שונגין ועשו מוידים – לאו למסקנא
79 מנה אפ אתי, אלא אידיד דתנא "מודיד ועשו
80 שונגין" תנא גמי שונגין ועשו מוידים, וכדי
81 נסבא וכל דיקה מינה כלום. ובעיא דידיה מרא
82 ליכא למשמע מינה. **משנהאמר** ביה דין ועשו
83 כל הקהל או רובין על פיהן מבאיין פה – (כגון)
84 פה דין ולא צבור. עקבדה דהוי בית דין מבאיין
85 פה ושעיר דכרי רבי מאיר – דבעבודה וזה
86 בחוראה פה ושעיר מיהי, דכתיב בפרשת שלח
87 לך אנשים: "וכי תשנו ולא תעשו את כל
88 המצות האלה" – דהיינו בעבודה וזה, כדאמר
89 לקמן בפרק "יחודה כון משחית" איזו היא מצוה
90 ששקילה כנגד כל המצות – הוי אומר זה
91 עבודה וזה. (מבדבר טו): "ועשו כל העדה
92 פה כן בקר אחד" לעיל ליהו ליהו לא מנחתו
93 ונסכו במשפט ושעיר עדים אחד לחמא: רבי
94 יהודה אומר שנים עשר שבתים מבאיין שנים
95 עשר פרים – דכל שבת ושבת אקרי קהל, וקסבה
96 צבור מבאיין פה ולא בית דין.
רבי

36 שם עדה ונאמר פאן עדה... עד שיהיו כולן ראויין להוראה... והתם מנלן דאמר רב חסדא אמר קרא: "והתצינו שם עמך", "עמך"
37 – ברבינן לך. ואמאי: עמך לשכינתו! אלא אמר רב נחמן בר יצחק, אמר קרא: "וּנְשָׂאוּ אִתָּךְ", אִתָּךְ – ברבינן לך. **משנה** הוֹרוּ בֵּית
38 דִּין שְׁוֹנֵגִין וְעָשׂוּ שְׁוֹנֵגִין – מְבִאיִין פֶּר, מוֹדִיִין וְעָשׂוּ שְׁוֹנֵגִין, שְׁוֹנֵגִין וְעָשׂוּ מוֹדִיִין – הֲרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין.
39 **גמרא** "שְׁוֹנֵגִין וְעָשׂוּ מוֹדִיִין – הֲרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין". הָא שְׁוֹנֵג דְּמִקְצִי דְּמִדוּר – חֵיבִי, וְחֵיבִי דְּמִי שְׁהֵוִי בֵּית דִּין שְׁחָלֵב מוֹתֵיר וְנִתְחַלְּף
40 לוֹ, בְּשׁוֹמֵן וְאֶלּוּ, לִמָּא: תַּפְשׁוּת הָא דְּבַעֲי רַמִּי בִּר הָמָא! אֲמַר לָהּ, מִשּׁוּם דְּתָנָא רִישָׁא: מוֹדִיִין וְעָשׂוּ שְׁוֹנֵגִין, תָּנָא סִיפָא: שְׁוֹנֵגִין וְעָשׂוּ
41 מוֹדִיִין. **משנה** הוֹרוּ בֵּית דִּין וְעָשׂוּ כָּל הַקָּהָל אוּ רֹבֵן עַל פִּיהֶן – מְבִאיִין פֶּר, וּבְעֻבְדָּה וְהָ – מְבִאיִין שְׁנַיִם עֶשֶׂר פְּרִים וְשְׁנַיִם עֶשֶׂר עִזִּים;
42 רַבִּי יְהוֹדָה אֹמֵר: שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים מְבִאיִין שְׁנַיִם עֶשֶׂר פְּרִים, וּבְעֻבְדָּה וְהָ – מְבִאיִין שְׁנַיִם עֶשֶׂר פְּרִים וְשְׁנַיִם עֶשֶׂר עִזִּים;
רבי

הוריות. פרק ראשון – הורו בית דין דף ה עמוד א – מותר מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רמ"ה רש"י

1 רבי שמעון אומר שלש עשרה פרים – רב כלל שבת ושבת, ופר לבית דין, וטעמיהו דכולהו
2 מפרש בגמרא. הורו בית דין ועשו שבועה שבטנים או רובו – של כל שבת ושבת דשבעה
3 שבטים, וכגון דהורו רובן של ישראל – מבאיאן פר רבו, דרבי רבי מאיר, ודסבירא להו; בית
4 דין מבאיאן פר ולא צבור. רבי יהודה אומר: שבועה שבטנים שחמאמו מבאיאן שבועה פרים
5 ושאר שבטנים שלא חמאמו מבאיאן. פר ר' עקי' **רש"י**

6 ידיוהם – כלומר, רב לכל שבת ושבת. ואמר
7 בגמרא דשבעה דקאמר רבי יהודה ראי דקא
8 דהוא הדין לשבת אחד שחטא על ופיו הוראת
9 בית דין הגדול, ושחטאן שבטנים שלא חטאו
10 מבאיאן על ידיהו פר פר. ואידי דקאמר רבי מאיר
11 שבעה ידיוהו בעי רובא נמי, קאמר רבי יהודה
12 נמי, והבטני אופימיא אן חייבים, קאמר רבי אלעזר
13 הוראת בית דין הגדול – אבל שבת אחד שחטא על
14 בית דין שגגת מעשה זמני, ומבאיאן כל אחד
15 כשבה או עשירה. ערת ישראל – היינו סנהדרין,
16 כלומר, סנהדרין של ישראל, ורבינו עקי' דרשין
17 הגדול, **גמרא** ידעו שחורו ופועו מה שחורו –
18 כלומר, הורו בית דין שלחב מותר בבטול מקצת
19 ועשו קהל על פיהו ואבלו שוגגין חלב ודם, דדרי
20 חד בשגגת מעשה כלבד, וחד בתוראת. ואמר רבי
21 ידעו שחורו של כרואי, אלא ששעו במה
22 שחורו, דאינו דודעים אם על חלב ודורו או על
23 דם, וכל ידיו ותיבין פר ולדריה תוראת מעליא
24 תלמוד לומר ונודעת החמאת – אשר חטאו
25 עליו הקריב, כלומר, דרצין שידעו החמאת
26 שידעו וידעו על מה הורו, אם על חלב או על
27 דם. וכל ידיו ותיבין תוראת מעליא – דלא טי בדריעה
28 דרעטא, דאק על גב דעשו בהוראה, דנמח
29 נפשו דין מנייהו בהוראה הוד, דהא אבלי
30 לתוריהו חלב לבד – אפילו רבי פטורין, ורבי
31 שיבר להם אותו חטא שעשו בהוראה. חטא
32 שני שבטים מבאיאן שני פרים – והוא הדין רבי
33 חטא שבת אחד שמבאיא פר אחד. והא קא משמע
34 ק' דשני שבטים לא טי לוד בפרי אחד. ואמר רבי
35 כל קהל וקהל – דשבת אחד איקרי קהל,
36 כדפרישט עמנו לקמן. מה קהל האמור למעלה
37 בית דין עם הקהל – דהוא כותב למעלה כל
38 דין עם קהל, דבתיב "ונעלה דבר מכותי וקהל",
39 דהאי "מעניני" היינו בית דין. אף קהל האמור
40 למטה – ו"הקריבו קהלי" – בית דין עם הקהל.
41 הדי דרש רבי מאיר, מה קהל האמור למעלה
42 "ונעלה דבר מעניני קהלי" – רבי דין ולא קהל.
43 כלומר, דהוראת קהלי היא בבית דין ולא
44 קהל, דהא לא בתיב "ונעלה מכותי" ולא
45 "מעניני קהלי" – דמשמע בבית דין של קהל ולא
46 מקהל. אף קהלי האמור למטה "הקריבו
47 קהלי" – בית דין ולא צבור. מה נפשו – דתנן
48 במסכת כריתות פריק "אכל ספק חלב" וטי, אף

49 חלב ונותר לפניו, ואכל את אחד מהם ואינו יודע איזה מן אכל. רבי אלעזר מחייב
50 חטאת. ורבי יהושע פטר. וחנניא, אמר רבי אלעזר: מה נפשו, אם חלב בלב – חייב, אם
51 נותר בלב – חייב. אמר רבי יהושע: דרי הוא אומר "אשר חטא בה" – עד שידע לו
52 במאי חטא. האב נמי סבירא ליה לרבי אלעזר: מה נפשו, אם חלב בלבול בהוראה –
53 מבאיאן פר, ואם דם בלבול בהוראה – מבאיאן פה, **רש"י**

54 וחיבין ממה נפשו. אפילו תימא רבי אלעזר
55 ושאני הכא דבתיב ונודעת החמאת אשר חטאו
56 עליה והקריבו – דמשמע שידע להם החמאת
57 שחטאו עליו על פי בית דין, הנהם נמי חייב כתיב
58 אשר חטא בה – דמשמע עד שידע לו במה
59 חטא. בה – (פרט למתקס דרבי) משמע
60 דמתכוין לעשות חטאת. פרט למתקס בשבת,
61 כגון שנתכוין להחגיג את תהלתו וכו'. ורבי
62 דמחבר, פטור. אבל מתקס בחלבים וטעויות
63 חייב, שכבר נהנה. דכאמר בפרק "ארבע מיתות"
64 (סנהדרין דף כג.) איבעק נתיב כתיבי – "מעניני
65 הקהל" ו"הקריבו קהלי". דלמא קרא "מעניני
66 קהל" מאי "קהלי" – תרי, וליתבוה קרא
67 "הקריבו קהל" מאי "קהלי" תרי, ודרי ארבעה.
68 "חטאת הקהל" לא קא חשיב. דהא לא לכתב
69 בהוראה ולא תשבטנים. לחייב על כל קהל
70 – על כל שבת ושבת. דשבת אחד איקרי קהל,
71 דכאמר לקמן. וחד לתוראת נתיב בית דין –
72 דכאמר לעיל (א, ג.) "קהל ועשו" – דהוראה
73 תלוייה בבית דין ומעשה תלוי בקהל. וחד למידה
74 (לדריה), דשאר שבטים שלא חטאו גנרין
75 דהחטאן, ומבאיאן על ידיהם פר, וחד לשבת
76 שעשה בהוראת בית דין – כדנתיב בספא
77 דמנתיבין. הורו בית דין של אחד מן השבטים
78 "בן שלש קהל כתיבי" – "מעניני קהלי" –
79 דרשין ביה תרתי. דהא לשמות הוא דאמא,
80 דאדחיהה קרא דמשתיב הכי, דכאמר אנשה
81 מעניני דפלטא. האב נמי "מעניני קהלי" משמע
82 מעניני של קהל, וחד דהא "אשר חטא קהלי"
83 דרשין בתרי תרי, דלכתוב קרא "הקריבו קהל",
84 מאי "קהלי" – תרי, את תלת. תרי לחייב על כל
85 קהל וקהל – דרבי משמע נמי סבירא ליה דשבת
86 אחד איקרי קהל, אחריתו תרי ליה לומר שוה,
87 נאמר "קהלי" למעלה וכו'. ורבי שמעון בן אלעזר
88 מאי **שמיטא** – דבתיב בהוראה דבערה וזה
89 בפרישט "שלח לך אנשים" – ידעה אם מעניני
90 העדה, אלמא אפילו מיעטא חטא מבאיאן פר
91 ושעירה דבתיב "מעניני" – משמע דקאמר
92 ולא על עיני. ובתיב "כי לכל" – משמע עובת
93 אין, דרובו ככולו, ומיעטא לא. את צבור וכו'
94 ד"מעניני" אפילו מיעט קהל – כגון רוב שבטים,
95 והאי דבתיב "כי לכל" דבעין רובא דקהל אפילו
96 במיעוט שבטים.

97 **אומר משמו: הקאון ששה שבטים והם רובו של קהל, או שבועה אף על פי שאינו רובו של קהל – מבאיאן פר. אמר מר: "ונודעת**
98 **בהחמאת" – ולא שידעו החומאין. מאן תנא? אמר רב יהודה אמר רב, ואיתומא רבא: דלא כרבי אלעזר, דתנן, אמר רבי אלעזר:**
99 **מה נפשו? אם חלב אבל חייב, נותר אבל חייב. רב אשי אמר: אפילו תימא רבי אלעזר, שאני הכא, דכתיבי: "אשר חטאו עליה".**
100 **ההם נמי הכתיבי: "אשר חטא בה" –! ההוא מיבעי ליה: פרט למתקס. מאי טעמא דרבי יהודה קסבר: ארבעה קהלי כתיבי,**
101 **"קהל" "תקהל", "קהל" "תקהל", חד לחייב על כל קהל וקהל, וחד לתוראה תלוייה בבית דין ופשיטה תלוי בקהל, וחד לתורה,**
102 **וחד לשבט שעשה בהוראת בית דין. – ורבי שמעון? – תלתא קהלי כתיבי, "הקהל", "קהל", "הקהל", "מעניני קהלי" אחריהו**
103 **דקרא הוא, דבאמר אינשי: מעניני דפליגא, חד לחייב על כל קהל וקהל, תרי אחריהו, נאמר למטה "קהל" ונאמר למעלה "קהל",**
104 **מה לחלן בית דין עם הקהל, אף בן בית דין עם הקהל. – ורבי מאיר? – "הקהל" "הקהל" – חד דרש, חלף תרי קהלי כתיבי,**
105 **מיבעי ליה לנאמר למטה "קהל" ונאמר למעלה "קהל", מה לחלן בית דין ולא צבור, אף כאן בית דין ולא צבור. – ורבי שמעון בן**
106 **אלעזר מאי טעמא? – כתיבי: "וזהו אם מעניני העדה", אלא מיעטא, דכתיבי: "מעניני", וכו'. כי לכל הקם בשגגה, למיעור**
107 **דרובא – מאי, מיעטא? – לא! הא ביצד? עשו ששה וזה רובו של קהל, או שבועה אף על פי שאינו רובו של קהל – חייבין,**
108 **ורבי**

הוריות. פירק ראשון – הורו בית דין דף ה עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"

רש"י

רבי שמעון ורבי מאיר – דרדשי תרי "קל" לגורח שהו, ולא אייתר חד להוראת תלדיה בבית דין, אם כן הוראת תלדיה בבית דין מנא להו? פיעני תיעתה נעשתה לשגגה – שתעשה לשגגה על ידי אחרים, ודויעה על ידי הוראת בית דין. הוראת תלדיה בבית דין. רבא אמר כי לכל העם בשגגה – שידו כולם תלויין בשגגה הקהל ובית דין, הוראתה

תלדיה בבית דין ומעשה תלדיה בקהל. הוה אמינא אפילו מיעוט – חטאו מביאין פר. הוה אמינא בית דין כתיי רובא – ולא דעו מביאין פר עד שעשו בית דין עם הצבור, ודלעבי לבית דין הוראתה ועשה, כחב רחמנא יחידה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה – שתעשה שגגה על ידי אחרים, הוראתה בלבד תלדיה בבית דין. ילפינן פיעני פיעני – כתיב הבא "מעני הקהל" וכתביה בעבודת ודא "יחידה את רחמנא תעודה". אבל חד שבט דליכא רובא לא – ודוא היין לשגגה או שלשה שבטים. רבי שמעון תמנא בני – פר לכל שבט ושבת, ופר לבית דין. אי הוראתה בית דין רבי שמעון לית ליה – דדא לא מייחר ליה (לא) קהל להוראת בית דין. אלא לא רבי יוחנן היא – וקתני מהו דין מביאין – פר אחד. אלמא לא מייחר שאר שבטים בהרדי. אמר רבא חבא במאי עסקינן וכו' – ותנא קמא רבי שמעון כן אלעור הוא. ורבי שמעון דאמר שני פרים קסבר פר לכל שבט ושבת, דשבת אחד איקרי קהל. כגון שחטאו שבעה שבטים ודן רובן של קהל, ודני דוראי רובא בגברי רובא בשבטים הוא דמביא פר לכל שבט ושבת ופר לבית דין. אבל רבא דאביא חטא חזי רובא. או שבעה ודני רובא כיון דלאו רובא. בגברי רובא בשבטים – כחד שבט דמו, ומביאין פר אחד ופר לבית דין. אבייאה ליה שבעה אחי עששה בהוראת בית דין. תנול רבי שמעון פי מיתו – פר או לא? מי אמרינן כי אמר רבי שמעון לחייב על כל קהל

ורבי שמעון ורבי מאיר, הוראתה תלדיה בבית דין ומעשה תלדיה בקהל מנא להו? אמר אביי, דאמר רבא: "והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה". רבא אמר: "מ'לכל העם בשגגה". וצריכא, דאי כתב רחמנא "והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה", הוה אמינא אפילו מיעוטא, להכי פתיב "לכל העם בשגגה". ואי פתיב "לכל העם בשגגה", הוה אמינא עד דעברי בית דין בהדי רובא, להכי פתיב "והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה". ותא כי פתיבי תני קרא – בעבורה ויהי הוא דכתיבי: "ולפינו" "מענינו" "הורו בית דין של אחד" וכו'. איבעיא להו: שבט אחד לרבי יהודה בהוראת בית דין הגדול, מי מיתו שאר שבטים או לא? מי אמרינן: שבעה שבטים הוא דמיתו שאר שבטים בהרדיהו, משום דאיכא רובא, אבל חד שבט דליכא רובא לא, או דלמא לא שאני? תא שמע: מהו דין מביאין? פר אחד, רבי שמעון אמר: שני פרים; במאי עסקינן? אלימא שחטאו שבעה, רבי שמעון תמנא בעי? אלא דקמא שבט אחד. במאי? אי הוראתה בית דין, רבי שמעון לית ליה? אלא לאו הוראתה בית דין הגדול? ותנא קמא מני? אי נמיא רבי מאיר, הא רובא בעי! אלא לאו רבי יהודה, וכןן שחטאו שבט אחד. אמרי: רבא במאי עסקינן – כגון

שחטאו ששה שבטים והן רובן של קהל, ורבי שמעון כן אלעור הוא; דתניא, רבי שמעון כן אלעור אומר משמו: חטאו ששה והן רובן של קהל, או שבעה אף על פי שאין רובן של קהל – מביאין פר. תא שמע, רבי יהודה אומר: שבט שעשה בהוראת בית דין – אותו השבט חייב ושאר כל השבטים פטורים, ובהוראת בית דין הגדול – אפילו שאר שבטים חייבים, שמע מיהא. אמר רב אשי: מתניתין נמי דקא, דתני: ועשה אותו השבט על פיהם – אותו השבט חייב ושאר כל השבטים פטורים, למה לי למיתנא "ושאר שבטים פטורים"? הא תנא "אותו השבט חייב", וכיון דתנא "אותו השבט חייב", ממילא ידענא שאר שבטים פטורים! אלא הא קמשמע לן, בהוראת בית דין הוא דשאר שבטים פטורים, אבל בהוראת בית דין הגדול – אפילו שאר שבטים חייבים, שמע מיהא. איבעיא להו: שבט אחד שעשה בהוראת בית דין הגדול, לרבי שמעון מי מיתו או לא? תא שמע: מהו דין מביאין? פר אחד, רבי שמעון אמר: שני פרים; במאי עסקינן? אלימא שחטאו שבעה, שני פרים – שמונה פרים בעי! אלא דקמא שבט אחד, ובמאי? אלימא בהוראת בית דין, רבי שמעון לית ליה? אלא בהוראת בית דין הגדול. – ותסברין, תנא קמא מני? אי רבי מאיר, הא רובא בעי? אי רבי יהודה – שאר שבטים נמי מיתו! אלא הא מני? רבי שמעון כן אלעור הוא, וכתנא. תא שמע, ותקמיא אומרם: לעולם אינו חייב אלא על הוראת בית דין הגדול. מאן חכמים? אלימא רבי מאיר, רובא בעי! אלא לאו רבי שמעון, הוא, שמע מיהא. ורבי יהודה ורבי שמעון, שבט אחד דאקרי קהל מנא להו? אמר, דכתיב: "לעמד הושפט בקהל יהודה וירושלם" (נכת חצר בית ה') (בבית ה' לפני החצר) החדשה? מאי "חדשה"? אמר רבי יוחנן, שחדשו דברים ואמרו: טבול יום אל יכנס במחנה ליה. מתקין לה רב אחא פר עקב: ממאי? דלמא שאני ירושלים, דהוה נמי בגמין! אלא אמר רב אחא פר עקב, דכתיב: "ואמר אלי הנני מפקד ותרבידת ונתחיד לקהל עמים" וגו', מאן אחילי ליה ההיא שעתא? בגמין, שמע מיהא הכי קאמר רחמנא: מתיליך לך השתא קהל אחרינא. אמר ליה רב שבה לרב בתנא, דלמא הכי קאמר ליה רחמנא: לבי מתיליך לך בגמין, הוא דהו שנים עשר שבטים דמתקריית קהל! אמר ליה: אלא שנים עשר שבטים איקרי קהל, אחד עשר שבטים לא איקרי קהל? תניא: רבי שמעון אמר, מה תלמוד לומר: "ופר שני בן בקר תקח לחפאת"? אם ללמוד שהם שנים, ותלא כבר נאמר: "ועשה את האחד חפאת ואת האחר עולה לח"!! [אלא] יכול [תהא] נאכלת חפאת ללויים? תלמוד לומר: "ופר שני", שני לעולה, מה עולה לא נאכלת, אף

וקהל, דשבת אחד איקרי קהל – כגון שחטאו שבעה שבטים דהו רובא. אבל היכא דליכא רובא – כחיד דמו ופטורים. דידח שעשה בהוראת בית דין פטור. או דלמא כיון דסבירא ליה דשבת אחד איקרי קהל – לא שנת שבת אחד ולא שנת שבעה – מביאין פר לכל שבט ושבת. ופר לבית דין, אלא – רבא במאי עסקינן כגון שחטאו ששה וכו' דכין דאביא רוב – רובא כל דהו קאמר דמביאין פר, ופר לבית דין. אלא לאו רבי שמעון – וקתני: שבת אחד יחייב על הוראת בית דין הגדול, אלמא כי אמר שבת אחד איקרי קהל – אפילו כי חטא שבת אחד ממרבין דמו, ומביאין פר ופר לבית דין. והכי סבירא ליה לרבי שמעון דהייכא דאביא רובא בגברי רובא בשבטים – מביאין פר לכל שבט. אבל היכא דשבת אחד ששה ודן רובן, או שבעה אחד ששה רובן – כשבת אחד דמו, ומביאין פר ופר לבית דין. מרסקת מהו דין מביאין רבי, ולא מתוקמא רישא אלא כרבי שמעון כן אלעור, כגון שחטאו ששה רובן, וקאמר רבי שמעון שני פרים, פר לחד ופר לבית דין. מרסכת קהל יחידה – אלמא דשבת אחד איקרי קהל, ודלמא שאני שבט יחידה דהוה עשה בירושלים שבט בגמין – ושני שבטים הוא דאקרי קהל אבל שבת אחד לאו אלא מיהא הנני מפקד ותרבידת ונתחיד לקהל קמים וגו' – ודיכא אמר ליה הכי, דכתיב: "ירא אלהים אל עקב עד בבואו מפוך ארץ" וגו' וכתבי "ואמר לו אלהים אני אל שדי פרה ורבה נוי וקהל גוים חיד מפוך וגו'. מאן הוה אחילי ליה בכהיא שעתא – כגון, מאן הוה עתיד למילי דהיא שעתא – בגמין. ושמע מיהא דקאמר ליה רחמנא השתא מתיליך לך קהל אחרינא. אחד עשר שבטים לא תהא, ודא אמרת דשני שבטים איקרי קהל, יהודה ובגמין! אלא ודאי הכי קאמר ליה דהשתא מתיליך לך קהל אחרינא, אלמא שבת בגמין לבדו איקרי קהל.

הכל

[דף ס"ה ע"א]

דתנינן תמן אין מוציאין לאכילת פירות ולשבת קרקעות ולמזון האשה והבנות מנכסים המשועבדין מפני תיקון העולם לא בשטר אף הכא בשטר אומר ר' חנניה מפני היא כבעלת חוב לא בשטר אף הכא בשטר. מזה אינה עמו נתגרשה אינה עמו החזירה מאן דאמר לכתובה אבל לא לתנאין תני מאן דאמר בין לכתובה בין לתנאין מה תני. הפיקחין היו בותבין על מנת שאני זן את בתך המש שנים כל זמן שאת עמי ותני עלה ובלבד מן הנישואין הראשונים ואתניא ביי דמר ר' חנינא המשיא את בנו בבית זכה בבית ובלבד מן הנישואין הראשונים:

הלכה ג מתני' אלמנה שאמרה אי אפשי לזון מבית בעלי אין היורשין יכולין לומר לה לכי לבית אביך ואני זנין אותך שם אלא זנין אותה ונותנין לה מדור לפי כבודה:

גמ' כתיב (תהלים פח) במתים חפשי ביון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות ר' ציוה שלשה דברים בשעת פטירתו אל תזון אלמנתי מביתי ואל תספידוני בעיירות ומי שניטפל בי בחיי יטפל בי במוותי אל תזון אלמנתי מביתי ולא מתניתא היא אלמנה שאמרה אי אפשי לזון מבית בעלי אומר ר' הוסא דלא יימרון לה ביתא דנשנותא הוא משתעבד לנשנותא אומר ר' לעזר בן יוסי בהדא דתני דרה בבית כשם שהיתה דרה ובעלה נתון במדינת הים ומשתמשת בכלי כסף ובכלי זהב כשם שהיתה משתמשת ובעלה נתון במדינת הים וניזונת כשם שהיתה ניזונת ובעלה נתון במדינת הים ואל תספידוני בעיירות מפני המחלוקת ומי שניטפל בי בחיי יטפל בי במוותי אומר ר' חנינא דציפורין כגון יוסף אפרתי יוסף חפני ר' חזקיה מוסיף אל תרבו עלי תכריכין ותהא ארזי נקובה לארץ מילתא אמרה בסדין אחד הוא נקבר רבי דרבי אומר לא כמה דבר נש אזיל הוא אתי ורפנין אמרין כמו דבר נש אזיל הוא אתי תני בשם ר' נתן בסות היורדת עם אדם לשאול היא באה עמו מאי טעמא (איוב לח) תתהפך בחמר חותם ויתיצבו כמו לבוש אנטולינים שאל לרבי מהו הדין דכתיב תתהפך בחמר חותם אומר ליה מי שהוא מביא את

[דף ס"ה ע"ב]

הדור הוא מלבישו ר' יוחנן מפקד אלבשוני בורדיקא לא היורין ולא אוכלין אין קמית ביני צדיקאי לא נכחית ואין קמית ביני רשיעייא לא נכחית ר' יאשיה פקיד אלבשוני היורין חפותין אמרו ליה מה את טב מן רבך אומר לון ומה אנא בהית בעובדיי ר' ירמיה מפקד אלבשוני היורין חפותין אלבשוני דגריי וקבון מסנאיי ברגלי והומרא בידי ויהבני על מיטרא אין אתי משיחא ואנא מעתה

ציפורי'א אָמרי'ן מאן דמר לן דמית ר' אַנן קטלין ליה אָדיק להון בר קפרא רישיה מכוסיי מאנני
 מבזעין אמר לון יצוקים ואראלים תפשו'ן בלוחות ונברה ידן של אראלים וחטפו את הלוחות אמרו
 ליה דמך ר' אמר לון אתון אמרתון וקרעון ואזיל קלה דקרעין לגו פפתה מחלד תלתא מילין ר' נתן
 בשם ר' מנא מעשה נסים באותו היום ערב שבת היה ונכנסו כל העיירות להספידו ואישרוניה
 תמני עשרה בנישן ואהתנוניה לבית שריי ותלת לון יומא עד שהיה כל אחד ואחד מביע לביתו וממלא
 לו חבית של מים ומדליק את הנר בין ששקעה החמה קרא הנבר שרין מציקין אמרין דילמא דחללינן
 שובתא ואתת בת קול ואמרה להון כל מי שלא נתעצל בהספידו של ר' יהא מבשר לחיי העולם הבא
 בר מן קצרה בין דשמע בן סליק לאיגרא וטליק גרמיה ומית נפקת ברת קלא ואמרת ואפלו קצרה
 ר' הוה יתיב ליה בציפורין שבעה עשר שנין וקרא על גרמיה (בראשית מז) ויהי יעקב בארץ מצרים
 שבע עשרה שנה ויהי יהודה בציפורין שבע עשרה שנין ומן גוביהן עבד תלת עשרה שנין חשיש
 שינוי אמר ר' יוסי בי רבי בון כל אותן שלש עשרה שנה לא מתה היה בארץ ישראל ולא הפילה
 גברה בארץ ישראל. ולמה חשיש שינוי? חד זמן הוה עבר חמא חד עגל מיתנכים געה ואמר ליה:
 רבי! שיזבני! אמר ליה לך נוצרתה ובסופא היה אינשמת חמתון היו קטלון חדא קן דעכברין אמר
 לון ארפונון (תהלים קמד) ורחמיו על כל מעשיו כתיב ר' הוה עיניון סגין והוה אמר כל מה דיימר
 לי בר נשא אנא עביד חוין ממה שעשו זקני בתי'רה לזקני דשרון גרמון ומנוניה אין סליק רב הונא
 ריש גלותא להבא אנא מוה'בי לעיל מיני דהוא מן יהודה ואנא מן בנימין דהוא מן דכרי'א ואנא מן
 נוקבתא חד זמן עאל ר' חייא רבה לגביה אמר ליה הא רב הונא לבאן נתפרכמו פניו של ר' אמר
 ליה ארונא הוא אמר ליה פוק חמי מה בעי לבאן נפס ולא אשבח בר נש וידע דהוא פעים עלוי

[דף ס"ז ע"א]

עבד דלא עליל לגביה תלתין יומין אמר ר' יוסי בי ר' בון כל אינן תליתי'ת יומיא יליף רב מיניה כל
 כללא דאורייתא בסוף תלת עשרה שנייא ותליתי'ת יומיא עאל אליהו לגביה בדמות ר' חייא רבה אמר
 ליה מה מרי עביד אמר ליה חד שינא מעיקרא לי אמר ליה חמי לי וחמי ליה ויהב אצבעית עלוי
 ואינשמת למחר עאל רבי חייא רבה לגביה אמר ליה מה מרי עביד חיי שינא מה היא עבידא אמר
 ליה מן ההיא שעתא דהכת אצבעה עלוי אינשמת באותה שעה אמר אי לבס חיות שבארץ ישראל
 אי לבס עופרות שבארץ ישראל אמר לא הוינא אנא מן ההיא שעתא שרי ר' עביד ליה יקר בד הוה
 עליל לבית וועדא הוה אמר ייבנס ר' חייא רבה לפנים מפני אמר ליה ר' ישמעאל בר יוסי לפנים מפני
 אמר ליה חס ושלום אלא ר' חייא רבה לפנים ור' ישמעאל בר יוסי לפני ולפנים ר' הוה מתני שבחיה
 דר' חייא רבה קומי ר' ישמעאל בי ר' יוסי חד זמן חמתיה גו בני ולא איתכנע מן קומי אמר ליה אהנו

דאית מתניי שבתיה אמר ליה מה עבד לך אמר ליה חמתי גו בני ולא איתכנע מן קומי אמר ליה למה עבדת בן אמר ליה ייתי עלי דאין סחית לא ידעית בההיא שעטא אשגרת עינני בכל ספר תילים אנדה מן ההיא שעטא מסר ליה תרין תלמידין די יחלכון עימיה גו סכנתא ר' יסא צם תמניי צומין לחמיי ר' חיה רבה ובסופא חמה ורגזון ודיה וכהן עינני ואין תימר הנה ר' יסא בר נש זעירא חד גדליי אתא לקמיה דר' יוחנן אמר ליה חמית בחילמי דרקינא נפל וחד מן תלמידך סמיך ליה אמר ליה חכים את ליה אמר ליה מן אנא חמי ליה אנא חכם ליה ועבר כל תלמידיו קומי וחכם לר' יסא ר' שמעון בן לקיש צם תלת מאתן צומין למיחמי ר' חיה רובה ולא חמתיה ובסופא שרי מצמער אמר מה הנה לעי באורייתא סגין מיניי אמרין ליה ריבין תורה בישראל יותר ממך ולא עוד אלא דהנה גלי אמר לון ואנא לא הוינן גלי אמרין ליה את הוייתא גלי מילך והוא הנה גלי מלפא בד דמך רב הונא ריש גלותא אסקוניה להבא אמרין אין אנן וחבין ליה ניהביה גבי ר' חיה דהוא מן דידהון אמרין מאן עליל יחב ליה תמן אמר ר' חגי אנא עליל יחב ליה תמן אמרי ליה עילא את בעי דאת גבר סב ואת בעי מיעול לך מיתב לתמן אמר לון ובון משיחא בריגלוי ואין עניית אתון גרשין לי עאל ואשפח תלת דנין יהודה בני אתריה ואין עוד חזקיה בני אתריה ואין עוד אתריה יוסף בן ישראל ואין עוד

[דף ס"ו ע"ב]

תלה עינני מסתכלא אמר ליה אמיה אפיה אמר ר' חיה רבה ויהודה בריה נפיש לרב הונא יתיב ליה ולא קביל עלוי מתיב ליה אמרין במא דלא קביל עלוי מתיב ליה בן ורעיייתא לא פסקה לעולם ויצא משם בן שמונים שנה ונכפלו לו שניו בתיב (בראשית מז) ונשאיתני מפזרים וקברתני בקברתם. יעקב כל הן דהוא מהו מנכי ר' לעזר אמר דברים בגב ר' יהושע בן לוי אמר דברים בגב ר' חנינא אמר דברים בגב מהו דברים בגב רבי שמעון בן לקיש אמר (תהלים קמו) אתחלה לפני יי בארצות החיים והלא אין ארצות החיים אלא צור ומסרין וחברותיה תמן פוליה תמן שבע רבי שמעון בן לקיש בשם בר קפרא ארץ שמתייה חיים תחלה לימות המשיח מה טעמא (ישעיה מב) נותן נשמה לעם עליה מעתה רבותינו שבעל הפסידו אמר ר' סימאי תקדוש ברוך הוא מחליד לפניהן את הארץ והן מתגלגלין בנודות וביון שמגיעין לארץ ישראל נפשותיהן עסקן מה טעמא (יחזקאל לו) והבאתי אתכם אלא אדמתכם ונתתי רוחי בכם והייתם ר' ברכיה שאל לר' חלבו ר' חלבו שאל לר' אימי ר' אימי שאל לר' אלעזר רבי אלעזר לר' חנינא ואית דאמרין ר' חנינא שאל לר' יהושע ואפילו בגון ירכעם וחבריו אמר ליה (דברים כט) גפרית ומלח שרפה כל ארצה אמר ר' ברכיה מה הין דשאל לחון לא שמעינן מינה כלום מהו כדון ביין שנשרפה ארץ ישראל נעשה בהן מידת הדין תני בשם רבי יודה שבע שנים עשתה ארץ ישראל נשרפה תדא הוא דכתיב (דניאל ט) והגביר ברית לרבים

שבוע אֶחָד. פותים שָׁבָה מִהָיו עוֹשִׁין מַטְלִיּוֹת מַטְלִיּוֹת הֵיחָה נִשְׁרַפֶּת כְּתִיב (יִרְמְיָה כ): "וְאַתָּה פִּשְׁחוֹר וְכָל יִשְׂכֵי בֵיתְךָ תִּלְכּוּ בַשָּׂכִי וּבְכָל תְּבוּאָה וְשֵׁם תִּמּוֹת וְשֵׁם תִּקְבֵּר". ר' אבָּא אָמַר ר' חֵלְבִּי וְר' חֲמָא בַר חֲנִינָה חֵד אָמַר מִתְּ שֵׁם וְנִקְבֵּר שֵׁם יֵשׁ בְּיָדוֹ שְׁתֵּים מֵת שֵׁם וְנִקְבֵּר כָּאֵן יֵשׁ בְּיָדוֹ אַחַת וְחֲרָנָה אָמַר קְבוּרָה מְכַפֶּרֶת עַל מִיתָה שְׁלֵחַן ר' יוֹנָה בְּשֵׁם ר' חֲמָא בַר חֲנִינָה רִיגְלוֹי דְּבַר נֵשׁ אִינוֹן מוֹכְלִין יְתִיהָ כֹּל הֵן דְּמִיתְּבָעִי דְּכְתִיב (מְלָכִים א כב) וַיֹּאמֶר ה' מִי יִפְתָּה אֶת אֲחָאָב וַיַּעַל וַיַּפֵּל בְּרַמֹּת גִּלְעָד; וַיָּמָת בְּתוֹדָה בֵּיתוֹ לֹא תִפְּזֵן אֶלֶיֶהוּרָף וְאַחֲיָה תִרְיִן אִיסְרַיִטוֹרִי דְּשִׁלְמָה מָא מְלָאָךְ מוֹתָא מִסְתַּכֵּל בּוֹן וְחֲרוֹק בְּשַׁנְיֵי אָמַר מִילָה וַיִּהְיוּ בְּחִלְלָה אֶזֶל וְנִסְכְּתוֹן מִן תִּפְּזֵן אֶתָּה גְּחִידָה קָם לִיהָ קִיבְלִיהָ אָמַר לִיהָ הַחֲוָא שְׁעֵתָא הָווּ אַחֲרוֹק בְּשִׁנְיֵי וּבְדוֹן אֶתְּ גְּחִידָה אָמַר לִיהָ אָמַר לִי רַחֲמָנָא דִּינְסֵב לְאַלְיִחוּרָף וְאַחֲיָה מִן גּוֹא חִלְלָה וְאַמְרִין מוֹאן יִהֵב לִי אֶלֶין לְהוֹן דְּשִׁלְחִית מִינְסִבִּינִן וַיִּהֵב

[דף ס"ז ע"א]

בְּלִבִּיד לְמִינְכֵּבֵד בִּן בְּגִין דְּנִעְכִּיד שְׁלִיחוֹת אֶזֶל וַאֲיִמְפֵּל בְּהוֹן מִן תִּפְּזֵן תִּרְיִן בְּנֵי דְר' רֵאוּבֵן בִּן אִיסְטְרוֹפִילָא תִלְמִידוֹי דְר' חֲמָא מְלָאָךְ מוֹתָא מִסְתַּכֵּל בּוֹן וְחֲרוֹק בְּשִׁנְיֵי אָמַר נִיגְלִינֵן לְדְרוּמָא שְׁמָא שְׁחַגְלוֹת מְכַפֶּרֶת אֶזֶל וְנִסְכְּתוֹן מִתִּפְּזֵן עוֹלָא נְחוּתָה הָווּ אִידְמִידָה תִּפְּזֵן שְׁרִי בְּכִי אִמְרִין לִיהָ מִהָ לֶךְ בְּכִי אִין מִסְקִין לֶךְ אָמַר לוֹן וּמָה הִנֵּייהָ אֵית לִי וְאַנָּא מוֹכֵד מְרַגְלִיתִי גּוֹא אֶרְעָא מְסַאָבְתָה לֹא דְמִי חֲפּוּלְטָה לְחִיק אִמּוֹ לְפּוּלְטָה בְּחִיק נְכָרִיָּה ר' מֵאִיר אִידְמִידָה בְּאַסְיָא אָמַר אִמְרִין לְבְּנֵי אֶרְעָא דִּישְׂרָאֵל גִּי דָא מְשִׁיחֵכוֹן דִּידְכוֹן וְאַפִּילוֹ בִּן אָמַר לוֹן יִהְיוּ עֲרָסִי עַל גִּיף יִמָּא דְּכְתִיב (תְּהִלִּים כד) כִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּה וַעַל נְהֻרוֹת יְכוֹנְנָה. שְׂבָעָה יָמִים הֵן סוֹבְכִין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יִמָּא רַבָּא יִמָּא דְּמִבְּרִיא יִמָּא דְּכּוֹכְבוֹ יִמָּא דְּמִלְחָא יִמָּא דְּחִילְתָא יִמָּא דְּשִׁלְחָת יִמָּא דְּאִיפְמִיָּא וְהָאִי יִמָּא דְּחִמְיִן דִּיקְלִיטִיאנִים הִקְוּהוּ נְהֻרוֹת וְעִשְׂאוֹ כְּתִיב (במדבר כא) וְנִשְׁקַפָּה עַל פְּנֵי הַיְּשִׁימוֹן. אָמַר רַבִּי חֲנִיָּה בַר בָּא כֹּל מִי שְׁהוּא עוֹלָה לְחַר הַיְּשִׁימוֹן וְרָאָה כְּמִין כְּבֹרָה קִטְנָה בֵּים מִיבְּרִיא זֶה הִיא בְּאֶרֶץ שֶׁל מְרִים אָמַר ר' יוֹחָנָן בַּר מֵרָה שְׁעָרִינְהוּ רַבְּנָן וְהָאִי הִיא מְכוּוֹנָא כֹּל קָבֵל תִּרְעָא מְצִיעָתָא דְּכְנִישְׁתָּא עִתִּיקָתָא דִּיסְרוּגְגִין רַבָּה בַר קְרִיא וְר' אֶלְעָזָר הוּוֹן מְטִיָּלִין בְּאִיסְטְרִין רֵאוּ אַרְוֹנוֹת שְׁהֵן בְּאוֹת מַחֲוִין לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ אָמַר רַבָּה בַר קְרִיא לֶר' לְעֹזָר מִהָ הוֹעִילוֹ אֵילִי אֲנִי קוֹרָא עֲלֵיהֶן (יִרְמְיָה כ) נְחֻלְתִּי שְׁמָתָם תוֹעֵבָה בְּחִיכָם וְתִבְאוּ וְתִמְמָאוּ אֶת אֶרְצִי בְּמִיתָתְכוֹן אָמַר לִיהָ בִּינוֹן שְׁמִיגִיעִין לְאֶרֶץ הָיוּ נִטְלִין גִּישׁ עֶפֶר וּמְזִיחִין עַל אֶרֶץ דְּכְתִיב (דְּבָרִים לב) וְכִפֹּר אֲדָמָתוֹ עִמּוֹ:

הלכה ד מתני' אמרה אי אפשי לזוז מבית אבא יכולים היורשין לומר לה אם את אצלנו יש לך מזונות ואם אין את אצלנו אין לך מזונות ואם היתה טוענת ואמרת מפני שהיא ילדה והן ילדים נותנין לה מזונות והיא בבית אביה:

גמ' אם היתה טוענת מפני שהיא ילדה והן ילדים משום שם רע:

הלכה ה מתני' כל זמן שהיא בבית אביה גובה כתובתה לעולם כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה עד עשרים וחמש שנים שיש בכ"ה שנים שתעשה טובה כנגד כתובתה דברי רבי מאיר שאמר משום רבן גמליאל וחכמים אומרים כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה לעולם כל זמן שהיא בבית אביה גובה כתובתה עד עשרים וחמש שנה מתה יורשיה מזבירין כתובתה עד עשרים וחמש שנים:

גמ' בטובה שעשו לה שנשלמה נכסיה בחיי בעלה עד עשרים וחמש שנה מחלה כתובתה רב הויה בר אשי בשם רב הויה בעי קומי רבי לא

[דף ס"ז ע"ז]

מסתברא באשה שאין לה כתוב אבל באשה שיש לה כתובה גובה לעולם אמר ליה דרובה אתא מימר לך אפילו אשה שיש לה כתובה אינה גובה אלא עד עשרים וחמש שנה מילתא דר' אלעזר אמרה בעל חוב גובה לעולם לא אמר אלא בעל חוב אבל אשה אינה גובה אלא עד עשרים וחמש שנה אמר רבי אבין לא מסתברא אלא באשה שאין לה מזונות אבל באשה שיש לה מזונות אני אומר מפני מזונותיה לא תבעה אמר רבי יוסי בי ר' בון סוף דבר עד שתתבע אפילו בן הזכירה דתנינן תמן מתה יורשיה מזבירין כתובתה עד כ"ה שנה דרובה אתא מימר לך אפילו עשת כ"ה שנים חסר יום אחד ולא תבעה ואחר כך תבעה נותנין לה עוד כ"ה שנה ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי לא שנו אלא כתובת מנה מאתים אבל כתובת אלה דינר גובה לעולם אתא ר' אבהו בשם ר' יוחנן אפילו כתובתה אילין פלוגותא כחלין פלוגותא. דתנינן תמן הנזקין שמין להן בעידית ובעל חוב בבינונית וכתובת אשה בנבזרית אמר ליה ר' ירמיה לא שנו אלא מנה מאתים אבל כתובת של אלה דינר גובה בבינונית ואמר רבי יוסי ואפילו כתובתה אלה דינר אינה גובה אלא מן הזיבורית ואתייה דרבי יוסי ברי יוחנן ור' ירמיה ברי יהושע בן לוי דתנינן תמן הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא איבד כתובתה דרב אמר במזכה על ידיה ושמואל אמר במחלק לפניה ר' יוסי בן חנינה אמר מקולי

בתבובתה שנו כאן אמר ר' בא טעמא דר' יוסי בן חנינה לא סוף דבר בתבובת מנה מאתים אלא אפילו בתבובתה אלא דינר מקולי בתבובת שנו:

פרק י"ג

הלכה א מתני' שני דיני גזילות היו בירושלם אדמון וחנן בן אבשלום חנן אומר שני דברים ואדמון אומר שבקעה מי שהלך לו למדינת הים ואשתו תובעת מזונות חנן אומר תישבע בפוף ולא תישבע בתחילה נחלקי עליו בני בנהים גדולים ואמרו תישבע בתחילה ובפוף אמר ר' דוסא בן ארכינא בדרביהם אמר רבן יוחנן בן זבאי יפה אמר חנן לא תישבע אלא לבפוף:

גמ' לא בן אמר ר' פינחס בשם ר' הושעיה ארבע מאות ושישים בתי פנסיות היו בירושלם וכל אחת ואחת היה לה בית ספר ובית תלמוד בית ספר למקרא ובית תלמוד למשנה ואילו הם ממנין

[דף ס"ח ע"א]

על הגזל ללמדך שכל מי שהוא ספיקה בידו למחות ואינו ממחה קלקלה תלויה בו תני בשם ר' נתן אף נהום המדי היה עמוקו על דעתיה דר' נתן שלשה דיני גזילות היו בירושלם ר' חזקיה בשם ר' אחא ר' היה דורש שלשה מקרייות לשבח (בראשית לח): "ותשב בפתח עינים". ואיפשר בן? אפילו זונה שבזונות אינה עושה בן? אלא שתלת עיניה לפתח שכל עינים מצפות לו אמרה לפניו רבונא של עולם אל אצא ריקם מבית זה דבר אחר ותשב בפתח עינים שפתחה לו העינים ואמרה לו פנויה אני ומהורה אני (שמואל א ב) וגלי זקן מאד וגו' את אשר ישכבון ישכבון בתיב אמר ר' שהיו הנשים מביאות קנין ליטהר לבגליהו והיו משהין אותן ומעלה עליהן הכתוב כאלו הן שוכבין עמן אמר רבי תנחומא הדיא היא דו מקנתר לון (שם): "למה תבעטו בזבחי ובמנחתי". איז תימר עברה חמורה וש כאן מבריהו מן החמורה ומקנתרן בקלה (שם) ולא הלכו בניו בדרך, שהיו נוטלין מעשר ודניו אמר ר' ברכיה מברכתה היתה עוברת והיו מניחין צורכי ישראל ועוסקין בפרגמטירא מעשה בי ר' ישמעאל שפסק מזונות לאשה בשוקי בצפורי מה בשוקי שמע ר' ימר מאן אמר ליה שלא שילח לה מאן אמר ליה שלא הנח לה עברין ידעין ר' הילא אמר רב בעי מסביר סבר ר' דלית מתניתא באשת איש אלא באלמנה אמר שמואל ור' שמעון בן לקיש תריהו אמרין באלמנה היא מתניתא אמר ר' אבין תני דבית ר' בן מי שייצא למדינת הים ואשתו תובעת מזונות הוון בעי מימר מאן דמר באשת איש היא מתניתא בתחילה שלא שילח לה בפוף שלא המינה ושלא הערימה מאן דמר באלמנה היא מתניתא בתחילה שלא הנח לה בפוף שלא המינה ושלא הערימה אמר שמואל אהנה דר'

בְּרַכְיָה בְּשֵׁלָא מִחֻלָּה לִיתוּמִים עַל כְּתוּבָתָהּ הָרִי שֵׁינָא הוּא וְאִשְׁתּוּ לְמִדִּינַת הָיִם וְכָאֵת וְאִמְרָה מֵת
 בְּעָלִי תִזְוֹן וְתַטּוּל כְּתוּבָתָהּ גִּרְשָׁנִי בְּעָלִי תִזְוֹן מִכְּתוּבָתָהּ מָה נִפְשָׁךְ אִם הִיא אִשְׁתּוּ אִישׁ מִשָּׁל בְּעָלָהּ
 הִיא נִיזְוֹנָת אִם אִינָה אִשְׁתּוּ אִישׁ מִכְּתוּבָתָהּ הִיא נִיזְוֹנָת הָרִי מִשְׁבָּא מִמִּדִּינַת הָיִם וְאִשְׁתּוּ תוֹבְעַת
 מִזְוֹנָת וְאִמְרָה יִצְאוּ מַעֲשֶׂה יְדִיהָ בְּמִזְוֹנָתֶיהָ שׁוּמְעִין לוֹ וְאִם פָּסְקוּ בֵּית דִּין מָה שִׁפְסְקוּ פָּסְקוּ ר' יִרְמְיָה
 אָמַר בְּשָׂאִין מַעֲשֶׂה יְדִיהָ כְּדִי מִזְוֹנָה כִּהְדָּא שׁוּמְעִין לוֹ כְּמָאן דְּמָר אֵין מִזְוֹנָת לְאִשָּׁה מְדַבֵּר תוֹרָה
 כִּהְדָּא דִּתְנִי אֵין בֵּית דִּין פּוֹסְקִין לְאִשָּׁה מִזְוֹנָת

[דף ס"ח ע"ב]

מִדְּמִי שְׁבִיעִית אָבֵל נִיזְוֹנָת הִיא עִם בְּעָלָהּ בְּשָׁבִיעִית ר' יוֹסִי אָמַר בְּשֵׁישׁ מַעֲשֶׂה יְדִיהָ כְּדִי מִזְוֹנָת
 כִּהְדָּא מָה שִׁפְסְקוּ פָּסְקוּ תִּפְתָּר בְּשִׁפְסְקוּ יֵתֵר הָרִי שְׁהִיה נִתְּוֹן בְּמִדִּינַת הָיִם וְאִמְרָה יִנְתְּנוּ אֵילֹו לְכִנְיֹו
 בְּנֹותֶיהָ בְּכָלֵל אִם בְּשִׁעַת מִיתָה אָמַר יִנְתְּנוּ אֵילֹו לְכִנְיֹו אֵין בְּנֹותֶיהָ בְּכָלֵל ר' זְעִירָא רַב הִנְבָּאֵל בְּשֵׁם
 רַב ר' זְעִירָא בְּשֵׁם אָבָא בַר יִרְמְיָה שְׁנֵי דְבָרִים אָמַר חֲנַן הִלְכָה כִּיּוּצָא בּוֹ שְׁבָעָה דְבָרִים אָמַר אֲדָמוֹן
 אֵין הִלְכָה כִּיּוּצָא בּוֹ ר' בָּא בַר זְבָדָא בְּשֵׁם רַב יִצְחָק בַּר חֲקִילָא בְּכָל מְקוֹם שִׁשְׁנִינֹו אָמַר רַבִּין גְּמִילָאֵל
 רוּחָה אֲנִי אֵת דְּבָרֵי אֲדָמוֹן הִלְכָה כִּיּוּצָא בּוֹ:

הלכה ב מתני' מִי שֶׁחֲלָף לְמִדִּינַת הָיִם וְעָמַד אַחֵד וּפְרָגֵם אֵת אִשְׁתּוּ חֲנַן אָמַר אֵיבַד אֵת מְעוֹתָיו
 נִחְלָקוּ עָלָיו בְּנֵי כְּהֻנִּים גְּדוּלִים וְאִמְרוּ יִשְׁבַּע בְּמָה הוּצִיא וְיִטַּל אָמַר ר' דּוּסָא בֶּן הֶרְכֵּלָה בְּדִבְרֵיהֶם אָמַר
 רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זְבַאי יָפָה אָמַר חֲנַן הִנִּית מְעוֹתָיו עַל כֶּרֶן הַצִּבִּי:

גמ' ר' בָּא בַר מִטָּל בְּעֵי הַפּוֹרֵעַ שְׁמֵר חוּבוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ תִּפְלוּגָתָא דְּחֲנַן וּכְנִי כְּהֻנִּים גְּדוּלִים
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי טַעֲמֹון דְּבָנֵי כְּהֻנִּים גְּדוּלִים תָּמוֹן לֹא עָלְתָה עַל דַּעְתּוֹ שְׁתִּמּוּת אִשְׁתּוּ בְּרָעַב בָּרֵם הָכָא
 מִפְּסִים הוֹיָנָא לִיהָ הוּא מַחִיל לִי הֵנַע עֲצָמָךְ דִּתְּוָה גְּבִיָּה מִשְׁכּוֹן מִפְּסִים הוֹיָנָא לִיהָ וְהוּא יְהִיב לִי מִשְׁכּוֹנִי
 עַד כְּדוֹן כִּבְעֵל חוֹב שְׂאִינֹו דוֹחַק וְאִפִּילוּ כִּבְעֵל חוֹב שְׁהוּא דוֹחַק שְׁמַעֲיִנֹן מִן חֲדָא וְשׁוֹקֵל אֵת שְׁקָלֹו וְלֹא
 שְׁקָל אֵין מִשְׁכְּבִנִּין אוֹתוֹ הָדָא אִמְרָה וְאִפִּילוּ כִּבְעֵל חוֹב שְׁהוּא דוֹחַק תַּדַּע לָךְ שְׁהוּא בֶּן דִּתְנִינִין וּמִקְרִיב
 עָלָיו קָנִי זָבִין וְקִינֵי זָבוֹת קִינֵי יוֹלָדוֹת חֲטָאוֹת וְאִשְׁמוֹת לֹא בְּשֵׁלָא נִתָּן לְתוֹף יָדוֹ כְּלוּם וְכָא בְּשֵׁלָא נִכְנָם
 לְיָדֵיו כְּלוּם ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי אָמַר אֵין לָךְ נִתְפָּס עַל חֲבִירוֹ וְחַיִּיב לִיתֵּן לוֹ אֱלָא בְּאַרְגָּוֹן וּבְגוֹלְגוֹלָת רַב
 אָמַר כֹּל הַנִּתְפָּס עַל חֲבִירוֹ חַיִּיב לִיתֵּן לוֹ חֵילִיָּה דְּרַב מִן חֲדָא חֲגוּזָל שְׁדָה וְנִמְלֻחָה מִצִּיקִין וְלֹא שְׁמַע
 מָה דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹדָה קָנָם קָנְסוּ בְּגוֹלָן ר' אֲבוּן בְּעֵי

[דף ס"ט ע"א]

וההן דתורה רבה רבי יוסי בי רבי בון ורבי חייה בר לוליינו תריהון בשם שמואל אמרי חד אמר בארנון
 ובגולגולת והרנה אמר אינה בארנון ובגולגולת תמן תנינן מרפאהו ריפוי נפש אבל לא ריפוי ממונ
 ר' יהודה ור' יוסי חד אמר כאן במדירו מגופו כאן במדירו מנכסיו והרנה אמר כאן בשליש לו מי
 ירפאנו וכאן בשאין לו מי ירפאנו אם מי שליש לו מי ירפאנו אפילו רפואת נפש לא ירפאנו שלא מן
 הכל אדם זוכה להתרפאות ולא נכסי המוחזיר הן שהן אסורין לבעל הפרה עולא בר ישמעאל בשם
 ר' יצחק בשם ר' נכסי של זה אסורין לזה ונכסי של זה אסורין לזה מאן תנא תפול הננייה להקדש ר'
 מאיר דרבי מאיר אומר מועלין באסורות ר' אבון בר חייה בעי נדר מן הכפר מהו לחמם בו את ידיו
 גישמעניה מן הדא אמר הכפר הזה הקדש אכלו בין הוא בין אחר מעל לפיכך יש לו פדיון אם אמר
 הרי זה עלי אכלו מעל בו בטובת הנאה דברי ר' מאיר אחרים לא מעלו לפיכך אין לו פדיון לא אמר
 אלא אכלו הוא לחמם בו את ידיו מותר תלמידוי דר' יונה בשם ר' בון בר חייה כיני באומר לא אוכלינן
 ולא אטעמינן לא אסרו עליו אלא לאכילה עד כדון צריכה נדר מן הכפר מהו לחמם בו את ידיו ותני
 מי שחלף למדינת הים ועמד אחר ופירנס את אשתו אמר רבי חגי לא אמר אלא אחר הא האב גובה
 ר' יוסי אומר בין אב בין אחר אינו גובה ואתיין אילין פלוגותא כהילין פלוגותא דתנינן תמן וזכאי
 בכזיאתה ובמעשה ידיה ובחפר נדריה ומקבל גיטא ואינו אוכל פירות בחייה וחייב במזונותיה
 ובפירקונה ובקבורתה אמר ר' חגי לא אמר אלא האב הא אחר אינו גובה ר' יוסי אומר בין אב בין
 אחר גובה על דעתיה דר' חגי בין לקבורה בין למזונות האב גובה אחר אינו גובה על דעתיה דר'
 יוסי לקבורה בין אב בין אחר גובה שלא עלת על דעת שתהא אשתו מושלכת לבלבד ובמזונות בין
 אב בין אחר אינו גובה:

[דף ס"ט ע"א]

הלכה ג מתני' אדםון אומר שבעה מי שמת והניח בנים ובנות בזמן שהנכסים מרבין הבנים יירשו
 והבנות יזונו נכסים מועטים הבנות יזונו והבנות ישאלו על הפתחים אדםון אומר בשביל שאני זכר
 הפסדתי אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדםון:

גמ' כמה הן נכסים מרובין ר' זעירא רב יהודה בשם רב כדי שיהא שם מזון י"ב חודש לאילו ולאילו
 שמע שמואל ומר זו דברי רבן גמליאל ברבי אבל חכמים אומרים עד שיבגורו או עד שינשאו בעון
 קומי ר' יוסי את מה שמעת מן ר' יוחנן אמר לון נפרש מיליהון דרבנין מן מיליהון נתן בר הושעיה
 בעא קומי ר' יוחנן היה שם י"ב חדש ונתמעטו הנכסים אמר ליה מפיון שהתחילו היתומין להיות

אזכלין בהתר אוכלין והולכין עד שתיכלה פרוטה האחרונה מאומתי שמיין להן ר' מנא אמר שמיין להן בפוף אמר ליה ר' חנינה מיליהון דרבנן לא שמעיין לה דנתן בר הושעיה בעא קומי דר' יוחנן היה שם מוזן שנים עשר חדש ונתמעטו הנכסים אמר ליה מפיון שהתחילו היתומין להיות אוכלין בהיתר אוכלין והולכין עד שתיכלה פרוטה האחרונה אלא משעה ראשונה שמיין להן רב הסדאי בעי לא היה שם מוזן י"ב חדש והוקירו הנכסים נישמענה מן הדא דאמר ר' חנינה ר' יסא בשם ר' יוחנן עמדו היתומין ומכרו שללן מכרו וכא הוקירו שללן הוקירו לא היה שם מוזן י"ב חדש מהו שיאמרו בנים לבנות מלו את שלכם וצאו אמר ר' אבא מהדא מתניתא אמרה שאין אומר להן דתנינן תמן אם אמרו היתומין הרי אנו מעלין על נכסי אבינו יותר דינר כדי שישלו בתובת אמן אין שומעין להן אלא שמיין את הנכסים בבית דין כמה דאת אמר חוץ מכתובתה חוץ מקבורתה חוץ ממלוה בעדים חוץ ממלוה בשטר חוץ מפרנסת בנות מאן דאמר גובין פרנסה מן המשועבדין פרנסת בנות קודמות ומאן דאמר אין גובין פרנסה מן המשועבדין אין פרנסת בנות קודמות נישמענה מן הדא אלמנה ובנים שניהן שוין אלמנה ובנות שתיהן שוות אין אלמנה דוחה את הבנים ואין אלמנה דוחה את הבנות הרי עבידא היה שם מוזן י"ב חדש ואלמנה לזון הדא היא

[דף ע' ע"א]

פעמים שאלמנה דוחה את הבנים על ידי הבנות בשם שהיא דוחה את הבנים על ידי הבנות כך תדחה אותן על ידי הבנים ראיה היא לתבוע בתובתה ולאבד מוזנותיה והבנים ישאלו על הפתחים אית תניי תני ישענו מאן דאמר ישענו (בראשית יח) והשענו תחת העץ מאן דאמר ישאלו על הפתחים (תהלים קט): "ונעו וניעו בניו ושאלו ודרשו מקרבותיהם". רב זעירא רב הננאל בשם רב זעירא בשם אבא בר ירמיה שני דברים חזן חלקה פיוצא בו שבקעה דברים אמר אדמון אין חלקה פיוצא בו ר' אדא בר זבדא בשם ר' יצחק בר חסולה בכל מקום שישנינו אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון חלקה פיוצא בו:

חלקה ד מתני' הפועל את חבירו כדי ששמן והודה לו בקננים אדמון אמר הואיל והודה מקצת הטענה ושבוע וחכמים אומרים אין הודייה מקצת הטענה אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון:

גמ' מתניתין בשטענו חטים והודה לו בשעורים אבל אם מענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי הכל חייב רבי אימי בשם ר' יוחנן לא סוף דבר מתניתא בשטענו חטים והודה לו בשעורים אלא אם מענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי חכמים פטור ולמה תנינן רבן גמליאל מחייב בא להודיעך

ב"ח רבן גמליאל עד היכן הוא מחייב ר' אבהו כהדא דר' אימי ר' שמעון בן לקיש אמר מתניתא בשמענו חטים והודה לו בשעורים אבל טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי הכל חייב רב כר' שמעון בן לקיש חד בר נש אזיל בעי מידון עם חבריה קומי רב שרי מיטעו עיפיה שעריין הפיון פוסמין אמר ליה רב כל מה דאתי ויכלי מלגלה עלוי גלגל ובסופא הוא מישתבע לך הדא על פולחן אמר ר' אבהו כך משיב ר' שמעון בן לקיש את ר' יוחנן על דעתך דאת אמר טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי חכמים פטור והא תנינן טענו פלים וקרקעות הודה בכלים וכפר בקרקעות בקרקעות וכפר בכלים אם פלים בכלים הוא פטור פלים בקרקעות לא כל שכן מה עבד לה דו

[דף ע' ע"ב]

פטר ליה לזוקקו שבועה והתנינן הפועל את חבירו פדי שמן והודה לו בקנקנים מה אנו מיימין אם בשמענו קנקנים ושמן והודה לו באחת מהן כל עמא מודיי שהיא מין הפענה ואם בשמענו שמן והודה לו בקנקנים כל עמא מודיי שאין הודייה מין הפענה דאמר ר' זעירא ר' אבונה בשם רב בשמענו קנקני שמן היא מתניתין תהיו מילין ותהו אמר ריקנין ניהא קנקנים ולא שמן שמן ולא קנקנים ר' אלעזר בשם ר' אבון מפיק לשנה מוהצין דמשה ולית סופיה משאלה בההיא דנשתתק:

הלכה ה מתני' הפוסק מעות לחתנו ופשט לו את הרגל תהא יושבת עד שתלבין ראשה אדמון אומר אילו אני פסקתי על עצמי אהא יושבת עד שתלבין ראשי אבא פסק עלי מה אני יכולה לעשות או כנוס או פטור אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון:

גמ' מתניתא בשפסק במעמדה אבל אם לא פסק במעמדה אף רבנין מודי תני אמר ר' יוסי בי ר' יהודה לא נחלק אדמון וחכמים על הפוסק מעות לחתנו ופשט לו את הרגל שלא תהא יושבת עד שילבין את ראשה ועל מה נחלקו? על שפסקה לעצמה אדמון אומר יכולה היא שתאמר סבורה הייתי שאבא רוצה ליתן ועכשיו אין אבא רוצה ליתן מה אני יכולה לעשות או כנוס או פטור אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון:

הלכה ו מתני' העוזר על השדה והוא חתום עליה בעד אדמון אומר חשני נוח לי והראשון קשה הימינו וחכמים אומרים איבד את זכותו עשאה סימן לאחר איבד את זכותו:

גמ' ולא סוף דבר בשעשאה סימן לאחר אלא אפילו עשאה אחר לאחר מבין שהוא חתום עליה עד איבד את זכותו:

הלכה ז מתני' מי שהלך לו למדינת הים ואבדה דרך שדהו אדמון אומר

[דף ע"א ע"א]

ילך לו בקצרה וחכמים אומרים יקח לו דרך במאה מנה או יפרח באויר: גמ' ר' יוסי בן חנינה אומר הפעון בראיותיו מילתיה אומר והו' שיהו ארבעה מקיפין אותו שמואל אומר אפילו אחד מקיפו מכל צד תנאי יהושע הרי שהיה טועה בפרקים ובשדות מקדד ויוצא עד שהוא מגיע לדרך או עד שהוא מגיע לביתו אפילו שדה מליאה פרמים שעל מנת בן הנחיל יהושע לישראל את הארץ תנאי יהושע לצאת שמו להיבנם תנאי יהושע בגופו שמו בפרתו? אומר ר' יוסי פרה דרבה לחור נחיל של דבורים על ידי שאין דרכו לחזור עשו אותו בגופו אומר ר' ירמיה אדמון ור' עקיבה שניהם אמרו דבר אחד דתנינן תפון מכרן לאחר ר' עקיבה אומר אינו צריך לקח לו דרך וחכמים אומרים צריך לקח לו דרך ולא שמע דאמר ר' הילא ר' יסא בשם ר' יוחנן בסתם חלוקין מה אנו קיימין אם דבר בריא שיש לו דרך כל עמא מודיי שאין צריך ליקח לו דרך ואם דבר בריא שאין לו דרך כל עמא מודיי שהוא צריך ליקח לו דרך אלא בן אנו קיימין בסתם ר' עקיבה אומר אינו צריך ליקח לו דרך ורבנן אמרין צריך ליקח לו דרך וכן אפילו דבר בריא יש לו דרך כל עמא מודיי שהוא צריך ליקח לו דרך:

הלכה ח מתני' המוציא שטר חוב על תבירו והלה הוציא שמכר לו את השדה אדמון אומר אילו חייב הייתי לך היה לך להיפרע את שלך בשמכרת לי את השדה וחכמים אומרים זה היה פיקח שמכר לו את הפרקע מפני שהוא יכול למשכנו:

גמ' ר' יונה אומר בפיסה בכך ר' יוסי אומר בשאינו יפה בכך

[דף ע"א ע"ב]

הגע עצמך דהוה ליה קרקע ויכל הוא מימר ליה קרקע טב אגא בעי הגע עצמך דהוה ליה קרקע טב ויכל הוא מימר ליה ידידי אגא בעי ולא עוד אלא ויכל הוא מימר ליה לית בחיילי טעין מרחוקהון דתרי:

הלכה ט מתני' שנים שהוציאו שטר חוב זה על זה אדמון אומר אילו חייב הייתי לך פיצד אתה לזה ממני וחכמים אומרים זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו:

גמ' זה לזה מנה וזה לזה מנה מאתים רב הונא אמר איתפלגון רב נחמן בר יעקב ורב ששת חד אמר יוציא מנה כנגד מנה וחרנה אמר זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו מאן דאמר יוציא מנה כנגד מנה יליף לה משוורים תמים שחבלו זה בזה משלמין במותר חצי נזק מאן דאמר זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו יליף ליה מרבנין דאדמוזן דרבנין דאדמוזן מודיי שיוציא מנה כנגד מנה אלא בגין דתנינן אדמוזן אומר אילו חייב הייתי לך ביצד אתה לונה מפני לפיקף צריך מימר זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו מחל של מאתים במנה ושל מנה לא מחל מאן דאמר יוציא מנה כנגד מנה שפכר יצא מנה כנגד מנה מאן דאמר זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו שפחל אינו גובה ואותו שלא מחל גובה כתב של מאתים בשטר ושל מנה לא כתב מאן דאמר יוציא מנה כנגד מנה שפכר יצא מנה כנגד מנה ומאן דאמר זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו אותה שכתב גובה ואותו שלא כתב אינו גובה:

הלכה י מתני' שלוש ארצות לנשיאין ויהודה עבר הירדן והגליל אין מוציאין מעיר לעיר ולא מפרד לפרד אבל באותה הארץ מוציאין מעיר לעיר ומפרד לפרד אבל לא מעיר לפרד ולא מפרד לעיר מוציאין מנה הרע לנה היפה אבל לא מנה היפה לנה הרע רבי שמעון בן גמליאל אומר אף לא מנה הרע לנה היפה שהנה היפה בודק:

גמ' מתניתא בשניה ביהודה ונשא אשה מגליל בגליל ונשא אשה מיהודה אבל אם היה מיהודה ונשא אשה מיהודה מגליל ונשא אשה מגליל בופין אותה לצאת אני פלוני

[דף ע"ב ע"א]

שמיהודה ונשא אשה מיהודה בופין אותה לצאת מגליל אין בופין אותה לצאת אני פלוני שמגליל ונשא אשה מגליל בופין אותה לצאת מיהודה אין בופין אותה לצאת תני מוציאין מעיר שרובה עכו"ם לעיר שרובה ישראל אבל לא מעיר שרובה ישראל לעיר שרובה עכו"ם. ומניין שהנה היפה בודק? ר' לוי בשם ר' חמא בשם חנינה (בראשית יט) פן תדבקני הרעה ומתי במשרה וסמך להרה ואת אמר אבין אלא מכאן שנה היפה בודק:

הלכה יא מתני' הכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין הכל מעלין לירושלם ואין הכל מוציאין אחד אנשים ואחד נשים ביצד נשא אשה בארץ ישראל וגרשה בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל נשא אשה בארץ ישראל וגרשה בקפודקניא נותן לה ממעות ארץ ישראל נשא אשה

מסכת מנחות פרק אחד עשר

א. אחת שתי הלחם ואחת לחם הפנים, לישתן ועריכתן בחוץ ואפיתן בפנים, ואין דוחות את השבת; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: כל מעשיהן בפנים. רבי שמעון אומר: כל מעשיהן בחוץ, שהיה רבי שמעון אומר: לעולם אל תמנע לומר 'אחת שתי הלחם ואחת לחם הפנים', כדרך שפשוט בעזרה כך פשוט בבית פאגי. כדרך שפסולות בעזרה כך נפסולות בבית פאגי, ולשכה היתה לה בפני עצמה, והיה עושה אותה בתוכה. תנור היה לה כמין מזרת מרבע, של שתי הלחם היה מחזיק אחד ושל לחם הפנים היה מחזיק שתיים. שלשה דפוסים היו שם: האחד לתנור ואחד לבצק, ואחד שהוא רודה ונותנו לאלפס כדי שלא יקלקלו את הלחם. מנחות יש בהן מעשה כלי בפנים, טחנן והרקיזן בחוץ, לישתן ועריכתן ואפיתן בפנים, ובזר - פשוט, עד שביאו לבית הקמיצה.

ב. כל המנחות, אין דוחות, לא את השבת ולא את השמאה, חוץ מחבתי כהן משיח, מפני שיש לו זמן קבוע. זה הכלל, כל שיש לו זמן קבוע מן התורה, ואין יכול לעשות מערב שבת דוחה את השבת, וכל שאין לו זמן קבוע מן התורה ויכול לעשות מערב שבת - אין דוחה את השבת.

ג. ארבע סניפין של זהב דומה לדרקנין היו שם, שבהן היו סומכין את החלה, מפני שדומה לספינה כדי שלא תהא רוקדת. רבי יהודה אומר: לא היו שם סניפין, אלא גבה היה לשלחן טפח, שנאמר (שמות כה, כה): "ועשית לו מסגרת טפח סביב"; אמרו לו: והלא אין מסגרת אלא מן הרגלים.

ד. עשרים ושמונה קנים של זהב חלולים, מפצלין, מקבלין טמאה - היו שם.

ה. כל הכלים שהיו במקדש ארפן לארכו של בית, חוץ מן הארון, שהיה ארכו נותן

כנגד רחבו של בית, כך היו בדיו נותנין כנגד רחבו, וכך היה נטל.

ו. עשרה שלחנות עשה שלמה, שנאמר (דברי הימים ב ד, ח): "ויעש שלחנות זהב עשר", ואף על פי כן לא היו מסדרין אלא על של משה, שנאמר (מלכים א ז, מט): "ואת השלחן אשר עליו לחם הפנים עשרה מנורות זהב עשה שלמה", שנאמר (דברי הימים ב ד, ח): "ויעש מנורות זהב עשרה", אף על פי כן לא היו מדליקין אלא בשל משה, שנאמר (דברי הימים ב יג, יא): "את המנורה ואת נרותיה לבצר בערב בערב"; מה מנורה שעשה משה לא היתה צריכה שמן המשחה, מפני שקדשה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: על כל השלחנות היו מסדירין, שנאמר (מלכים א ז, מח): "את השלחנות ועליהם לחם הפנים זהב". ובכל מנורות היו מדליקין, שנאמר (דברי הימים ב ד, כ): "ואת המנורות ונרותיהם לבצורם כמשפט לפני הדביר זהב סגור". משום רבי אלעזר בן שמוע אמרו: מה תלמוד לומר "את השלחנות ועליהם לחם הפנים זהב" - זה שלחן גדול של זהב שהיה לפני מבהיכל, ושלחן שהיה באולם על פתחו של בית, שעליו היו נותנין לחם הפנים ישנה.

ז. כיצד מכניסין לחם הפנים? ערב שבת היה פורקה מדפוס ונותנה על גבי השלחן שהיה באולם על פתחו של בית. בשחרית, כיון שגזרק דם התמיד נטלו שני כהנים שתי בזיכין, ונותנין לתוכן שני קומצין של לבונה. כל בזיכין שבמקדש לא היו להן שולים חוץ מאלו שהיו להן שולים, אלו מושכין טפח ואלו מניחין טפח, טפחו של זה בתוך טפחו של זה, כדי שלא ילין שלחן בלא לחם, שנאמר (שמות כה, ל): "לפני תמיד". רבי יוסי אומר: אפלו פרקו ישנה בבקר והכניסו חדשה בין הערבים, אפלו בשאר ימות השנה מוציאין אותו חוץ לעזרה אין בכך פלוס. ומה תלמוד לומר "לפני תמיד" - כדי שלא ילין שלחן בלא

- פסולה. ואין חביבין עליה משום פגול נותר וטמא. סדר את הלחם ואת הבזיכין בשבת, והקטיר את הבזיכין אחר שבת - פסולה, וחביבין עליהן משום פגול נותר וטמא. סדר את הלחם ואת הבזיכין אחר שבת, והקטיר את הבזיכין בשבת - פסולה. אם יש שם לחמה מן המבכר - יביאו, ואם לאו, ימתין לשבת הבאה. הלחם מתר באכילה, וחביבין עליה משום פגול נותר וטמא.

מסכת מנחות פרק שנים עשר

א. המקדיש את העוף ונולד בו מום - יש לו פדיון. הקדישו בעל מום - אין לו פדיון, אין לה שטעון פדיון אלא בהמה בלבד. בככור נאמר: "לא תפדה", במעשר נאמר: "לא יגאל". 'הרי עלי חלות' והביא רקיקין, 'רקיקין' והביא חלות - מה שהביא הביא, ידי חובתו לא יצא. 'אלו שני עשרונות להביא בכלי אחד' והביאם בשני כלים - לא קדשם בשני כלים. 'בשני כלים' והביאם בכלי אחד - לא קדשם בכלי אחד. 'בכלי אחד' - הביאם בשני כלים. אמרו לו: 'בכלי אחד נדרת' - הרי זה לא יחזיר, ואם החזיר הרי הוא כפשי מנחות שנתערבו. 'בשני כלים' והביאם בכלי אחד, ואמרו לו: 'בשני כלים נדרת' - הרי זה לא יחזיר, ואם החזיר - הרי אלו פסולין.

ב. 'הרי עלי תודה בלא לחם ועולה בלא נכסים' - כופין אותו ומביא תודה ולחמה עמה, ועולה ונסכיה עמה. כהן שאמר: 'הרי עלי מנחה שתקמץ ותאכל'. ישראל אמר: 'הרי עלי מנחה שתעלה בלא לאישים' - כופין אותם, ומביא מנחה כתקונה; דברי רבי יהודה, ורבי שמעון פוטר, שלא התנדב כדרך המתנדבין.

ג. 'הרי עלי מן המנחה מן שעורין' - כופין אותו ומביא מן החטין; דברי רבי יהודה. ורבי שמעון פוטר, שלא התנדב כדרך המתנדבים. 'הרי עלי מן החטים' - כופין אותו ומביא מן הקמח; דברי רבי יהודה.

לחם, אלו שני כהנים שבידם שני בזיכי לבונה של לחם הפנים ושנה, היו נותנין אותה על גבי המזבח עם אברי תמיד, כיון שהקטרו שני בזיכין - נותנין חציה חלה לכל משמר ומשמר, והן חולקין ביניהן. רבי יהודה אומר: זה שהיה מחלק לחם הפנים היה עומד על הרבד שבאולם, מפרס ומניח, וכל אחד ואחד בא ונוטל חלקו, ולבעלי מומין שפכהונה מוציין להן חלקן לחוץ, שאין יכולין לכנס בין האולם ולמזבח.

ח. כיצד מסדרין לחם פנים? נותן שש חלות לסדר זה, ושש חלות לסדר זה, ואם נתן שמונה חלות לסדר זה וארבע חלות לסדר זה, או שעשה שלשה סדרים של ארבעה ארבעה - לא עשה כלום. עשה שני סדרין של ארבע עשרה. רבי אומר: רואין את העליונות כאלו אינן והתחתונות כשורות.

ט. כיצד מסדרין את הבזיכין? נותן בזך אחד על גבי סדר זה, ובזך אחד על גבי סדר זה, אם נתן בזיכין של לבונה, או לבונה של בזיכין, או שהיה דבר חוצץ בין הבזיכין ללחם, או בין הלחם לשלחן - הרי אלו פסולין. אבא שאול אומר: בתוך שני טפחים שפין הסדר לחברו היה נותן, מה אני מקים (ויקרא כד, ז) "ונתת על המערכת לבנה זכה"? - שתהא כלה סמוכה למערכת.

י. כיצד מסדרין את הקנים? אחר שבת היה נכנס מגביה ראשה של חלה, ונותן קנה תחתיה, ומגביה ראשה של שניה, ונותן קנה תחתיה, ואזור באמצע, ושלשה תחת כל חלה וחלה, ושנים תחת העליונה שאין עליה משוי, התחתונה נתונה על טהרו של שלחן. הקטרו ואחר כך נפרס הלחם - כשר. נטמא לחמה, בין משפרקה ובין עד שלא פרקה - הלחם פסול, ולא הקטרו בזיכין. סדר את הלחם בשבת ואת הבזיכין לאחר השבת, והקטיר את הבזיכין בשבת

אין מטמא טמאת מדרס. הרי כל השעורין שבתורה קצובין הן.

ד. המתנדב זין כדברי רבי עקיבא - נותנין לספלים שמן, כדברי רבי טרפון, קרב על גבי האשים. המתנדב זין כדברי רבי עקיבא, אינו מביא, לא אחד ולא שנים ולא חמשה, אלא מביא שלשה כדי שיקרבו עם הכבש. ארבעה - כדי שיקרבו עם האשים. ששה - כדי שיקרבו עם הפר. שבעה - כדי שיקרבו עם האיל ועם הכבש, מכאן ואילך, אתה יכול לחולקו.

ה. 'פרשתי מנחה ואיני יודע מה פרשתי' - הרי זה מביא חמש מנחות לחמשה מינים. 'הרי עלי מין מנחות' - מביא שתי מנחות ממין אחד. 'שני מיני מנחות' - מביא שתי מנחות משני מינין. 'הרי עלי מין עשרונות' - מביא שני עשרונות ממין אחד. 'מיני עשרונות' - מביא שני עשרונות משני מינין. 'פרשתי מנחה של עשרונות ואיני יודע מאיזו מהן פרשתי' - הרי זה מביא חמש מנחות מחמשה מינים של ששים עשרונות, שהן שלש מאות עשרונות. 'פרשתי מנחה של עשרונות ואיני יודע של כמה עשרונות פרשתי' - הרי זה מביא מנחות של עשרונות, מאחד ועד ששים, שהן אלה ושמונה ושלשים עשרונות; דברי רבי. וחכמים אומרים: של ששים עשרון. פרשתי מנחה של עשרונות, ואיני יודע מאיזה מין פרשתי, וכמה עשרונות פרשתי - הרי זה מביא חמש מנחות מחמשה מינין, של ששים עשרון, מאחד ועד שהן תשעה אלפים ומאה וחמשים עשרונות; דברי רבי. וחכמים אומרים: חמש מנחות מחמשת המינין, שלשים עשרון שהן שלש מאות עשרונות. הרי עלי לבונה - לא יפחות מן הקמץ. רבי יהודה אומר: משקל עשרה דינרין. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: כהן מקדשה בכלי שרת, ומקטירה. אחרים אומרים: 'האומר הרי עלי ברזל' - לא יפחות מפלגא עורב שבהיכל.

רבי שמעון פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבין. 'הרי עלי חצי עשרון' - כופין אותו וביא עשרון שלם; דברי רבי יהודה. רבי שמעון פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבין. 'הרי עלי עשרון אחד להביא בשני כלים' - כופין אותו וביא שני עשרונים בשני כלים; דברי רבי יהודה. רבי שמעון פוטר, שלא התנדב כדרך המתנדבין. 'הרי עלי עשרון ומחצה' - כופין אותו ומביא שני עשרונים שלמים, שאין מתנדבין כדרך חצאין. 'הרי עלי מאה עשרונות להביא בכלי אחד' - כופין אותו ומביא ששים בכלי אחד, וארבעים בכלי אחר, ואם הביא מחצה בכלי אחד ומחצה בכלי אחר - לא יצא. 'בשני כלים' - מביא מחצה בכלי אחד ומחצה בכלי אחר, ואם הביא ששים בכלי אחד וארבעים בכלי אחר - יצא. אומר רבי שמעון: אמרו לי חברי, מפני מה האומר 'עלי ששים עשרון' מביא בכלי אחד. ששים ששים ואחד - מביא ששים בכלי אחד, ואחד בכלי אחר? ואמרתי להן: אמרו אתם! אמרו: שכן הצבור מביא ביום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת ששים. אמרתי להן: והלא ששים ואחד מקריבין?! אמרו לי: מעט יחיד מן הצבור אחד. אמרתי להן: והלא אלו קרבין בבקר, ואלו קרבין בין הערבים. דבר אחר: והלא יש שם מנחת פרים אילים וכבשים, ואין מערבין מנחת פרים ואילים וכבשים זה בזה. אמרו לי: אם לאו, אמור אתה! אמרתי להן: תלמוד לומר (במדבר כח, יג): 'סלת מנחה בלולה בשמן' - מנחה ששולט בה בלולה. אמרו לי: בששים - שולט, בששים ואחד - אינו שולט? אמרתי להן: כל השעורים שבתורה קצובין הן, בארבעים סאה - הוא טובל, בארבעים סאה חסר קרטוב - אינו יכול לטבל בהן. כפיצה מטמא טמאת אוכלין חסר אפלו שומשום - אין מטמא טמאת אוכלין. שלשה על שלשה טמא מדרס, שלשה על שלשה חסר נימא אחת -

מסכת מנחות פרק שלשה עשר

יגא, 'הרי עלי עולה מן הבקר' - 'ביא עגל.
'מן הצאן' - 'ביא כבש'. 'הרי עלי תודה
ושלמים מן הבקר' - 'ביא עגל. 'מן הצאן' -
'ביא כבש'. אמר רבי שמעון: אם יאמר לך
אדם כדברי רבי עקיבא עגל - קבל הימנו.
איל - קבל הימנו. כבש - קבל הימנו,
שכבן ה'ה רבי עקיבא נותן את הטעם,
עגל - שיד הגבוה על העליונה, איל - לא
גדול ולא קטן אלא בינוני. כבש - המוציא
מחברו עליו הראיה, כשם שהמקדיש סתם
הרי זה מביא את הגדול שכבן, כף האומר
'הרי עלי סתם' - הרי זה מביא את הגדול
שכבן. 'הרי עלי למזבח' - 'ביא לבונה,
שסתם הקדש למזבח - לבונה. 'הפרשתי
למזבח ואיני יודע על מה הפרשתי' - הרי
זה מפריש והולך, עד שפירש, ש'ביא מכל
מין ומין הקרב למזבח. 'סלע זו למזבח' -
'ביא בה עגל. 'הפרשתי למזבח ואיני יודע
למי הפרשתי' - הרי זה מפריש כנגדה
והולך, עד ש'ביא מכל מין ומין הקרב
למזבח. 'עגל זה למזבח, עגל זה למזבח' -
'ביאנו עולה. 'הפרשתי למזבח', ואיני
יודע למי הפרשתי - ירעה עד ש'סתאב,
וימכר ויפריש כנגדו והולך, עד ש'ביא
מכל מין ומין הקרב למזבח.

ב. 'הרי עלי קרון' והביא נימוס, 'נימוס'
והביא קרון - מה שהביא הביא וידי חובתו
לא יצא. 'הרי עלי שור במאתים' והלך
והביא שני שורים במנה מנה - לא יצא.
'הרי עלי שור במנה' והלך והביא שור
במאתים - יצא, שבכלל מאתים מנה. רבי
אומר: לא יצא. 'שור זה עולה ונסתאב' -
לא 'ביא בדמיו איל, אבל מביא בדמיו שני
אילים, ורבי אוסר, שאינה היא חבילה.
'איל זה עולה ונסתאב' - לא 'ביא בדמיו
כבש, אבל מביא בדמיו שני כבשים, ורבי
אוסר, שאינה היא חבילה. 'כבש זה עולה'
ונסתאב, אם רצה - 'ביא בדמיו איל. 'איל
זה עולה ונסתאב' - רצה 'ביא בדמיו כבש,
אבל מביא בדמיו שני כבשים, ורבי אוסר,

שאינה היא חבילה. 'כבש זה עולה'!
ונסתאב, אם רוצה - 'ביא בדמיו איל. 'איל
זה עולה'! ונסתאב, רצה - 'ביא בדמיו
עגל. 'עגל זה עולה'! ונסתאב, רצה - 'ביא
בדמיו שור. 'שור מן שוריו עולה', וכן שור
של עולה שנתערב בשוריו - הרי זה מביא
את הגדול שכבן עולה. והשאר - ימכרו
לחבי עולות, ודמיו חלין.

ג. 'הרי עלי עולה' - 'קריבנה במקדש, ואם
הקריבה בבית חוניו - לא יצא, וחיבין
עליה כרת. 'הריני נזיר' - 'גלח במקדש,
ואם גלח בבית חוניו - לא יצא, וחיבין על
זבחיו כרת. הכהנים ששמשו בבית חוניו,
או במקומות אחרים, בשעת אסור הבמה -
אסור. בשעת התר הבמה - מתר, שנאמר
(מלכים-ב כג, ט): "אף לא יעלו כהני הבמות
על מזבח ה' בירושלם כי אם אכלו מצות
בתוך אחיהם"; יכול אם אכלו מצות בתוך
אחיהן - יהיו אסורין, אם לאו - יהיו
מתרים? אמור מעתה: כשרין לחלק
ויפסולין לקרב, בכעלי מומין. הרי שהיה
טהור בשעת שחיטה, ובשעת זריקת דמים,
ובשעת הקטר חלבים, נטמא - הרי זה
חולק בפשר. רבי נהוראי אומר: אפלו
טהור בשעת זריקה ובשעת הקטר חלבים,
נטמא, אין חולק בפשר. לעולם אין חולק
בפשר, עד שיהא טהור בשעת שחיטה
ובשעת זריקת דמים ובשעת הקטר חלבים.
כהן בא ומקריב קדשיו במשמר שאינו שלו
- עורן ועבודתן שלו, ואם היה זקן או
חולה - נותנן לכל כהן שירצה, עורן ובשרן
שלו. ואם היה בעל מום - נותנן לאנשי
משמר, עורן ועבודתן שלו. וגזל הגר -
נותן לכל כהן שירצה, ושדה אחוזה - נתנת
לאנשי משמר שבראש השנה, שהיובל
נכנס לתוכה.

ד. בראשונה היו מכניסין עורות קדשים
ללשכת בית הפרוה, והיו מחלקין אותו
בערבית לכל בית אב שבאותו היום, והיו
גדולי כהנה באין וגוטלין אותן בזרוע,
התקינן, שיהיו מחלקין אותו בערבי שבת

"כי יש יום קראו נצרים בהר אפרים קומו ונעלה ציון אל ה' אלהינו".

מסכת חלין פרק ראשון

א. הכל כשרין לשחוט, אפלו כותי, אפלו ישראל ערל, ואפלו ישראל שהמיר דתו לעבודת כוכבים. שחיטת עובד כוכבים - הרי זו פסולה. ושחיטת הקוף - הרי זו פסולה; שנאמר (דברים יב, כא): "וּבְחַתָּה וְאָכַלְתָּ" - לא שזבח העובד כוכבים, ולא שזבח הקוף, ולא שזבחה מאלוה. ישראל ששחט ומרק עובד כוכבים שחיטה על ידיו - שחיטתו פסולה. שחט בה שנים או רב שנים - שחיטתו כשרה. עובד כוכבים ששחט ומרק ישראל שחיטה על ידיו - שחיטתו כשרה. שחט בה דבר שאינו עושה אותו טרפה, וישראל בא וגומרה - מתרת באכילה. ישראל ועובד כוכבים שהיו אווזין בספין ושוחטין, אפלו אחד מלמעלה ואחד מלמטה - שחיטתן כשרה.

ב. וכן סומא שיודע לשחוט - שחיטתו כשרה. קטן שיודע לשחוט - שחיטתו כשרה. לעולם שוחטין: בין ביום ובין בלילה, בין בספינה בין בראש הגג. בכל שוחטין: אפלו בצור, אפלו בזכוכית, אפלו בקרומית של קנה. בכל שוחטין: בין בדבר המחבר בקרקע, ובין בתלוש מן הקרקע, בין שהעביר סכין על גבי צואר, ובין שהעביר צואר על גבי סכין ושחט - שחיטתו כשרה.

ג. המרגיל לעור ושחט - שחיטתו כשרה. שן תלושה או צפרן תלושה - שוחטין בה. מגל קציר כדרך הליכתה: בית שמאי פוסלין, ובית הלל מכשירין. אם התליקו שניה - הרי זו כספין. תחב סכין בארץ, באטלס, ושחט בה - שחיטתו פסולה. סכין שיש בה פגימות פגימות - הרי זו כמגרה. אם יש בין פגימה לחברתה, כמלא שנים בצואר - שחיטתו כשרה. אין בה אלא פגימה אחת, אם היתה מסכסכת ושוחטת - כשרה. אם חונקת - פסולה.

לכל משמר ומשמר, ועדין היו גדולי כהנה באין ונוטלין אותן בזרוע, עמדו בעלים והקדישום לשמים. אמרו, לא היו ימים מועטין עד שחפו כהנים פני כל האולם בטבלאות של זהב, מאה על מאה, ועל עבי דינר זהב, מה שמחפין עד הרגל, וברגל, מקפלין אותן ומניחין אותן על גבי מעלות בהר הבית, כדי שיראו העם את מלאכתו שהיא נאה. ושללא נטה בה כלום אחר הרגל - חוזרין וקובעין אותם במקומם. אבא שאול אומר: קורות שקמה היו ביריחו, והיו בעלי אגרוף באין ונוטלין אותן בזרוע, עמדו בעלים, והקדישום לשמים. אמרו, לא הקדישו בעלים לשמים אלא קורות שקמה בלבד, על אלו, ועל כיוצא בהן, ועל דומה להן, ועל העושין כמעשיהן, היה אבא שאול בן בטנית, ואבא יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר: אוי לי מבית ביתוס! - אוי לי מאלתן! אוי לי מבית קתרוס! - אוי לי מקלמוסן! אוי לי מבית אלחנן! - אוי לי מחישתן! אוי לי מבית אלישע! - אוי לי מקלמוסן! אוי לי מבית ישמעאל בן פאבי! שהם כהנים גדולים, ובניהם גזברים, וחתניהן אמרכלין, ועבדיהן באין וחובטין עלינו במקלות. אמר רבי יוחנן בן תורתא: מפני מה חרבה שילה? - מפני בזיון קדשים שבתוכה. ירושלים, בנין הראשון, מפני מה חרבה? - מפני עבודת כוכבים וגלוי עריות ושפיכות דמים שהיו בתוכה. אבל באחרונה, מכירין אנו בהן, שהן עמלים בתורה וזהירין במעשרות, מפני מה גלו? - מפני שאוהבין את הממון, ושונאין איש את רעהו, ללמדך, שקשה שנאת איש את רעהו לפני המקום, ושקלה הכתוב כנגד עבודת כוכבים, וגלוי עריות, ושפיכות דמים. אבל בבגזן האחרון, שעתידה לבנות בחיינו ובימינו, מה נאמר בו? "והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים וגו', והלכו עמים רבים ואמרו לנו ונעלה אל הר ה' ואל בית אלהי יעקב" וגו' (ישעיה ב, ג). ואומר (ירמיה לא, ה):

הזבחים - פסול בחטאת. כשר במזבח החיצון - פסול במזבח פנימי. כשר במזבח פנימי - פסול במזבח חיצון. כשר באלים - פסול בכבשים. כשר בכבשים - פסול באלים. הפלגים² - בזה ובזה פסול.

ט. כשר בפרה - פסול בעגלה. פסול בפרה - כשר בעגלה. עבודה - פוסלת בזה ובזה. בני יונה - משיעלעלו³ או עד שיעהיבו. תורין - משיפריחו. אפלו הן זקנים. נמצאת אומר: כשר בתורין - פסול בבני יונה. כשר בבני יונה - פסול בתורין.

י. כהנים, משיביאו שתי שערות, ואפלו הן זקנים - כשרים, והמום פוסל בהם. הלויים, מכן שלשים שנה ועד בן חמשים שנה - כשרים, ואין המום פוסל בהם. נמצאת אומר: כשר בכהנים - פסול בלויים. כשר בלויים - פסול בכהנים. במה דברים אמורים? באהל מועד שבמדבר! אבל בבית עולמים - אין הלויים נפסלין, אלא בקול. כשר בכהן גדול - פסול בכהן הדיוט. כשר בכהן הדיוט - פסול בכהן גדול. כשר בבגדי זהב - פסול בבגדי לבן. כשר בבגדי לבן - פסול בבגדי זהב.

יא. מנורה, אין כשרה אלא מן העשת. עשאה מן הגרוטאות - פסולה. ומשאר מיני מתכות - כשרה. חצוצרות, אינה כשרה אלא מן הכסף. עשאה מן הגרוטאות - כשרה. משאר מיני מתכות - פסולה. נמצאת אומר: פסול במנורה - כשר בחצוצרות. פסול בחצוצרות - כשר במנורה.

יב. אויר כלי חרס - טמא, וגבו טהור. אויר כל הכלים - טהור, וגבו טמא. נמצאת אומר: טהור בכלי חרס - טמא בכל הכלים. טמא בכל הכלים - טהור בכלי

ד. זרק את הספין ואת הפגיון, ושחט - שחיטתו כשרה. משום רבי נתן אמרו: כדרך הליכתה - כשרה. ושלא כדרך הליכתה - פסולה.

ה. מצות שחיטה: מוליך ומביא. הוליד ולא הביא, או הביא ולא הוליד - כשרה. ובלבד שהיא בספין כדי הולכה והובאה. אם הוליד והביא, אף על פי שאין בספין מלא שנים בצואר - שחיטתו כשרה.

ו. מצות שחיטה: מן הטבעת ועד הראה. מגרמת - פסולה. רבי חניניה בן אנטיגנוס מכשיר. שיר בה כחוט השערה סמוך לראש, מקף את כלה - כשרה. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: אם היה רבה מקף כלבנה¹ - כשרה. כל הצואר כשר לשחיטה.

ז. שחטה מלמעלה - שחיטתו כשרה. מלמטה ומן הצדדין - שחיטתו פסולה. ומן הערף - כשר למליקה. מלק מלמעלה - מליקתו כשרה. מלמטה מן הצדדין - מליקתו פסולה. שחיטה בכלי, מליקה ביד. נמצאת אומר: כשר בשחיטה - פסול במליקה. כשר במליקה - פסול בשחיטה. שחיטת העוף בפנים - פסולה, ומליקה - כשרה. מליקת העוף בחוץ - פסולה, ושחיטה - כשרה. נמצאת אומר: מקום כשר בשחיטה - פסול במליקה. מקום כשר במליקה - פסול בשחיטה.

ח. דם חטאת בהמה למעלה, ודם כל הזבחים למטה. נמצאת אומר: כשר בחטאת - פסול בכל הזבחים. כשר בכל

¹ הלבנה קדם שהיא מלאה, נראית כמו שהיא מקפת איזה שטח. ואומרת ההלכה בתוספתא: שצריך שרב הנשחט בתוך הטבעת יהיה במקום אחד כהקף הלבנה שהוא כאחד.

² בן י"ג חדש.

³ כששומטים ממנו נוצה בא דם.

מבדילין. אחר שבת - מבדילין ולא תוקעין. כיצד תוקע? תוקע פשוטה אחת ולא מריע.

מסכת חלין פרק שני

א. השוחט שני חצאין בעוף - שחיטתו פסולה, ואין צריך לומר שני חצאין בבהמה. רבי יהודה פוסל לעולם, עד שישחט את הושט ושני הורידין. שחט חצי גרגרת בעוף, ושהה כדי שחיטה, ואחר כך שחט את כלה - שחיטתו כשרה. אחד או רוב אחד בעוף, אף על פי שהיא לזמן מרבה - שחיטתו כשרה. היה שוחט וחתך את הראש בבת אחת, אם נתכונן לכן - שחיטתו פסולה. ואם לאו - שחיטתו כשרה. שחט את הושט, ואחר כך נשמה הגרגרת - שחיטתו כשרה. נשמה הגרגרת, ואחר כך שחט את הושט - שחיטתו פסולה. שחט את הושט, ונמצא הגרגרת שמוטה, ספק עד שלא נשחטה ספק משנשחטה, זה היה מצשה ובאו ושאלו חכמים, ואמרו: כל ספק שמוטה פסולה.

ב. נגנבה תרנגולתו ובא ומצאה שחוטה, נגנבה בהמתו ובא ומצאה שחוטה; רבי חנניה בנו של רבי יוסי הגלילי פוסל, ורבי יהודה מכשיר. אמר רבי: נראין דברי חנניה בנו של רבי יוסי הגלילי, בשמצאה בתוך הבית. ודברי רבי יהודה בשמצאה באשפה. המוצא תרנגולת שחוטה בשוק, וכן מי שנתן תרנגולת לאחד מן השוק לשחוט, ואינו יודע מה טיבו - הולכין אחר הרב. נפלה סכין ושחטה, או שדרס עליה ושחטה, או שטבחה מאליה - נבלה ומטמאה במשא. היה שוחט והרתית, או שצף, או שדחה חברו, או שדחתו הרוח, או שנפלה סכין מידו והגביהה, או שנפלה קרן טליתו והגביהה, ושהה כדי שחיטה אחרת - פסולה. רבי שמעון אומר: כדי בקור בהמה אחרת. שחט את הושט, ושהה כדי שחיטה, ואחר כך פסק את הושט, או

חרס. פשוטי כלי עץ טהורין, וגולמיהן טמאין. פשוטי כלי מתכות טמאין, וגולמיהן טהורין. נמצאת אומר: טהור בכלי עץ - טמא בכלי מתכות. טהור בכלי מתכות - טמא בכלי עץ. והמביא ארונות ותרורין, ספלין וכלי חרס, מחוצה לארץ עד שלא הוסיקו - טמאין משום ארץ העמים, וטהורין משום כלי חרס. משהוסיקו - טמאין משום כלי חרס וטהורין משום ארץ העמים. נמצאת אומר: בשעה שטמאין משום ארץ העמים - טהורין משום כלי חרס. ומשעה שטמאין משום כלי חרס - טהורין משום ארץ העמים. החותם⁴, טמא ביבשה - טהור ברטב. גרעין⁵ - טמא ברטב וטהורה ביבשה. נמצאת אומר: טהור ביבשה - טמא ברטב, טהור ברטב - טמא ביבשה. שקדים המרים, קטנים - חיבין. גדולין - פטורין. ומתוקין, גדולים - חיבין. קטנים - פטורין. נמצאת אומר: חייב בשקדים המרים - פטור במתוקין. חייב במתוקין - פטור במרים.

יג. כשר בגט - פסול בפרוזבול. כשר בפרוזבול - פסול בגט. כשר באשה - פסול ביבמה. כשר ביבמה - פסול באשה. כשר בגרושה - פסול בחלוצה. כשר בחלוצה - פסול בגרושה.

יד. בכל מקום שיש תקיעה - אין הבדלה. וכל מקום שיש הבדלה - אין תקיעה. ביום טוב שחל להיות ערב שבת - תוקעין ולא

⁴ בגריר של ענבים ותמרים יש "חותם" שחותם את נקב הפרי ובראש החותם - עקץ. וכשהוא יבש הוא מצטרף, דחשיב נגמר, וחזי לאכילה עם התמרה.

⁵ גרעין של תמרה לחה ראוי למוץ אותה, ומצטרף עם האכל והוא טמא.

טרפה, רבי מאיר אוסר בהנאה, ורבי שמעון מתיר בהנאה. השוחט לרפואה, לאכילת עובד כוכבים, ולאכילת כלבים - אסור בהנאה. השוחט ונתנבלה בידו, והנוחר והמעקר, שחיטת עובד כוכבים - מתיר בהנאה. השוחט בעזרת נשים בהמה חיה ועופות טהורין - מתירין באכילה, ואין צריך לומר בהנאה.

ה. רבי מאיר אומר: "טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם" (קהל ח, ה) - טוב מזה ומזה שלא תדור כל עקר. רבי יהודה אומר: טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם. טוב מזה ומזה - מביא כבשות לעזרה, וסומך עליה ושוחט.

ו. השוחט לשם חמה, לשם לבנה, לשם כוכבים, לשם מזלות, לשם מיכאל שר צבא הגדול, ולשום שלשול קטן - הרי זה בשר זבחי מתים. אין שוחטין: לא לתוך ימים, ולא לתוך נהרות, ולא לתוך מים עכורין. אבל שוחט לתוך אגן של מים ובספינה, על גבי כלים. ואם אין לו מקום בספינה - שוחט לתוך הים. ואם אין רוצה לטנף את ביתו - שוחט לתוך כלי, או לתוך גומא. ובשוק לא יעשה כן, מפני שעושה את חקי העובדי כוכבים. אם עשה כן - צריך בדיקה. בשר שנמצא ביד עובד כוכבים - מתיר בהנאה. ביד המין - אסור בהנאה. היוצא מבית המין - הרי זה בשר זבחי מתים, מפני שאמרו: שחיטת המין לעבודת כוכבים! ופתן - פת עובדי כוכבים. ויינם - יין נסך. ופירותיהן -

טבלים. וספריהן - ספרי קוסמין. ובניהם - ממזרים. ואין מוכרין להם, ואין לוקחים מהם, ואין נושאים מהם, ואין נותנים להם, אין מלמדין את בניהם אמנות, ואין מתרפאים מהן, לא רפוי ממוזן ולא רפוי נפשית. מעשה ברבי אליעזר בן דמא בן אחותו של רבי ישמעאל שהכישו נחש, וביא יעקב איש כפר סכניא לרפאותו, ולא הניחו רבי ישמעאל, אמר לו: אי אתה רשאי בן דמא. אמר לו: אני אביא לך ראיה

שהחליד את הסכין תחת הושט ופסקו, או שהחליד את הסכין תחת הגרגרת ופסקה, או שהחליד את הסכין תחת שתייהן ופסקו. רבי ישכב אומר: נבלה ומטמאה במשא. רבי עקיבה אומר: טרפה ושחיטתה מטהרתה. אמר לו רבי ישכב: אי אתה זכור, שהיה רבי יהושע שונה - כל שנתנבלה בשחיטתה - נבלה ומטמאה במשא; קדם לשחיטתה - טרפה ושחיטתה מטהרתה! חזר רבי עקיבא להיות שונה בדברי רבי ישכב. שחט מעוטו של ושת, ושהה כדי שחיטה, ואחר כך שחט את שניהם, או שנקב הושט ואחר כך שחט את שניהם - טרפה, ושחיטתה מטהרתה.

ג. רבי שמעון אומר משום רבי אליעזר: השוחט בלילה, ובשחר עמד ומצא כתלים מלאים דם - כשרה, בידוע שזנקה! רבי יוסי אומר: רבי מאיר היה אומר - אם הגיעה בשעת שחיטה - כשרה. רבי אליעזר ברבי יוסי אומר משמו: הרופפת בעיניה, והמוציאה רעי בשעת שחיטה - כשרה. פשטה ידיה ולא החזירה - פסולה, שאינה אלא כהוצאת נפש. וברגל, פשטה ולא החזירה, החזירה ולא פשטה - כשרה. במה דברים אמורים? בדקה! אבל בגסה, בין ביד ובין ברגל, פשטה ולא החזירה, החזירה ולא פשטה - כשרה. במה דברים אמורים? בבהמה, אבל בעוף, אפלו לא כשכשה אלא בראש גפה, ובראש זנבה - כשרה.

ד. השוחט את הבהמה לזרק את דמה לעבודת כוכבים, ולהקטיר חלבה לעבודת כוכבים - הרי זה בשר זבחי מתים. אם מששחטה, וזרק את דמה לעבודת כוכבים, והקטיר חלבה לעבודת כוכבים - זה היה מעשה בקטרי, ובאו ושאלו את חקמים, ולא אמרו לא אסור ולא התיר. השוחט בעזרה בהמה חיה ועופות טמאין - אסורין בהנאה. ואין צריך לומר באכילה. בהמה חיה ועופות טהורין - מתירין בהנאה. השוחט את הטרפה, וכן השוחט ונמצאת

הרי זו אינה עולה. השוחט לשום חטאת, לשום אשם ודאי, לשום בכור, ולשום מעשר, ולשום תמורה - שחיטתו כשירה. זה הכלל: דבר שנדר ונדב - השוחט לשמו פסול. ודבר שאין נדר ונדב - השוחט לשמו כשר.

מסכת חלין פרק שלישי

א. ואלו טרפות בבמה: נקובת הושט, ופסוקת הגרגרת לרחבה - הרי זו פסולה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף שנתמזמז מוחה - פסולה. נשברה שדרה ונתחד רבו של חוט - פסולה. נימוקה הראה ואין חוט השדרה קים - פסולה. רבי יעקב אומר: אפלו נקב. נטלה כבד ולא נשתיר בה כדי להעלות ארפה - פסולה. כרס הפנימי שנקב או שנקרע רוב החיצונה, רבי יהודה אומר: בגדולה - טפח. ובקטנה - ברבה. וכמה היא גדולה? טפחים - הרי זו גדולה. פחות מכן - הרי זו קטנה. איזו היא כרס הפנימי? העיד בן שילא ראש שבעים בצפורי, משום רבי נתן: - זו סניא דיבי.

ב. דרוסת הזאב לבית החלל - פסולה. דרוסת הנץ לבית החלל - פסולה. רבי יהודה אומר: דרוסת הזאב בדקה, דרוסת ארי בגסה, דרוסת הנץ בעוף הדק, ודרוסת הגס בעוף הגס. נפלה מן הגג ונתרסקו אבריה, או רצצתה חבתה ונתרסקו אבריה, אם שהתה מעת לעת ושחטה - כשירה. אם עמדה מיד, בין כך ובין כך - כשירה.

ג. נשתברו רב צלעותיה - פסולה. וכמה הן רוב צלעותיה? אחת עשרה צלעות בשדרה

שירפאני, ולא הספיק להביא ראיה עד שמת. אמר רבי ישמעאל: אשריך בן דמא שיצאת בשלום (מ) העולם, ולא פרצת גדרן של חכמים, שכל הפורץ גדרן של חכמים - סוף פרענות בא עליו. שנאמר (קהלת י, ח): "ופורץ גדר ישכנו נחש". מעשה ברבי אליעזר שנתפס על דברי מינות, והעלו אותו לבמה לדון, אמר לו אותו הגמון: זקן כמותך יעסק בדברים הללו? אמר לו: נאמן דין עלי, כסבור אותו הגמון, שלא אמר רבי אליעזר, אלא לו. ולא נתכון רבי אליעזר אלא נגד אביו שבשמים. אמר לו הואיל והאמנתני עליך, אף אני כך אמרתי. אפשר שהסבות הללו טועים בדברים הללו, דימוס! - הרי אתה פטור. וכשנפטר מן הבמה היה מצטער שנתפס על דברי מינות, נכנסו תלמידיו לנחמו, ולא קבל. נכנס רבי עקיבא ואמר לו: רבי! אמר לפניך דבר, שמא אין אתה מצר? אמר לו: אומר! אמר לו: שמא אחד מן המינין אמר לך דבר של מינות והנאף? אמר לו: הן! אמר לו: השמים! והזכרתי, פעם אחת הייתי מהלך באסתרטיא של צפורי, מצאתי איש כפר סכניא, ואמר דבר של מינות, והנאני, ונתפשתי על דברי מינות, שעברתי על דברי תורה (משלי ה, ח): "הרחק מעליה דרכך ואל תקרב אל פתח ביתה כי רבים חללים הפילה" וגו'; שהיה רבי אליעזר אומר: לעולם יהא אדם בורח מן הכעור ומן הדומה לכעור.

ז. השוחט לשם עולה, לשם שלמים, לשם אשם תלוי, לשם פסח, לשם תודה - שחיטתו פסולה. רבי שמעון מכשיר, לפי שאין פיוצא בהן מתנדבין. רבי שמעון אומר: השוחט לשם עולה - הרי זו אינה עולה. אמר רבי שמעון: מה אם אמר 'הרי עלי עולה', 'שאקריבנה בעבר הירדן' שמא עולה היא? לפיכך השוחט לשום עולה -

⁷ המקום השנאוי אף על הזאבים. הינו

המעי העשוי סרוס, וכתוש בראשו, שהוא

מקום כחוש ומאוס, ואף הזאבים נרתעים

ומואסים מלאכולו.

⁶ הזקנים.

אומר: הדקין שנקבו והלחה סותמתם - כשרה. מחט שנמצאת בעבי בית הכסות, בזמן שנראית מצד אחד - כשרה. משני צדדין - פסולה. אם יש במקומה קרט דם - בידוע שלפני שחיטה. אין במקומה קרט דם - בידוע שלאחר שחיטה. הגליל פי המכה - בידוע לפני שחיטה שלשה ימים. לא הגליל פי המכה - המוציא מחברו עליו הראיה.

ה. חרותה בידי שמים - כשרה. איזו היא חרותה? כל שצמקה הראה שלה. יש מן אברין שהן כשרין. אבר מדלדל בבהמה - יש בו להעלות ארקה. כשר מדלדל בבהמה - יש בו להעלות ארקה. נשבר העצם ויצא לחוץ, ורב עור ובשר מקיפין אותו - כשר. יש כאן עברין שהן כשרין, בן חמש בדקה ובן תשע בגסה, יצאו לו חמש עינים ולו שלש רגלים, הואיל וכיוצא בו ראוי להתקיים - כשר.

ו. ואלו טרפות בעוף: נקובת הושט ופסוקת הגרגרת, לרחבה - הרי זו פסולה. הכתה חלדה על ראשה, מקום שעושה אותה טרפה - פסולה. נקובת המח שנקב קרום שלה - פסולה. נקובת הלב לבית חללו - פסולה. כיצד בודקין אותה? רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יהודה: בודקין אותה ביד, ואין בודקין במחט. אם נקב העצם - פסולה, אם לאו - כשרה. נפלה לאור ונחמרו בני מעיה - פסולה, באלו בני מעים אמרו? בראקבנין, בכבד ובלב. אלו כשרות בעוף: נקובת הגרגרת ופסוקת הגרגרת, לארקה - הרי זו כשרה. הכתה חלדה על מקום שאינו עושה טרפה - כשרה. נקב הלב שלא לבית חללה - כשרה. נפלה מן הגג, נתרסקו אבריה, או רצצתה חכרתה, ונתרסקו אבריה ושחטה - כשרה. אם עמדה מיד, בין כך ובין כך - כשרה. נקב הזפק, רבי אומר: אפלו נטל ולא הודו לו חכמים. נשתברו גפיה, נשתברו רגליה, נמרטו כנפיה. רבי יהודה אומר: אם נטלה הנוצה - פסולה. אחרות

מכאן, ואחת עשרה צלעות בשדרה מכאן. נשתברו בה שנים עשר מן הצדדין - פסולה. נשתירו בה אחת עשרה מן הצדדין - כשרה. נתחתכה ירך שלה, מן הארכבה ולמטה - כשרה. מן הארכבה ולמעלה - פסולה. נשבר העצם ונטל צמת הגידים שלה - פסולה. רבי שמעון בן אלעזר מכשיר, מפני שיכולה לכוות ולחיות. חרותה בידי אדם - פסולה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בידי כל הבריות. הגלודה - רבי מאיר מכשיר וחכמים פוסלין. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלק רבי מאיר על הגלודה שהיא פסולה. העיד יהודה בן ישעיה הבסס לפני רבי עקיבא, שאמר משום רבי טרפון על הגלודה שהיא פסולה. איזו היא הגלודה? כל שהפשיט את העור ולא שיר בה כדי להעלות ארקה. ואם שיר כדי להעלות ארקה - הכל מודים שהיא כשרה. וכמה היא כדי להעלות ארקה? רבי שמעון בן גמליאל אומר: עד כאיסור האיטלקי, מבית חללה ולא משאר אבריה.

ד. יש מן האברים שהן פסולין: אבר מדלדל בבהמה אין בו להעלות ארקה. כשר מדלדל בבהמה אין בו להעלות ארקה. נשבר העצם ויצא לחוץ, ואין רב עור ובשר מקיפין אותו, כיצד הוא עושה? נוטלו ומשלים, והשאר - הרי זה מתר. יש מן עברין שהן פסולין: בן ארבעה בדקה ובן שמונה בגסה. יצאו לו שני גבין ולו שתי שדראות, הואיל ואין כיוצא בו להתקיים בו - פסול. ואלו כשרות בבהמה: נקובת הגרגרת וסדיקת הגרגרת לארקה - הרי זו כשרה. נשברה שדרה ולא נחתך רבה של חוט - כשרה. נטלה כבד ונשתיר בה כדי להעלות ארקה - כשרה. נימוקה הראה וקרום שלה קים - כשרה. נטלה שלחופית שלה - כשרה. התליעה כבד שלה - כשרה. הלכה זו עלו עליה בני אסא שלשה רגלים ליבנה, ברגל שלישי הכשירו לה. רבי שמעון בן גמליאל

לוקחין ביצים מכל מקום, ואין חוששין ששם של נבלות ושל טרפות הן. אין מוכרין ביצים של נבלות של טרפות לעובדי כוכבים, אלא אם כן היו נקופות לקערה. לפיכך אמרו: אין לוקחין מן העובדי כוכבים ביצים נקופות לקערה.

ט. אלו סימני חגבים: כל שיש לו ארבע רגלים וארבעה סנפירים, וקרוסוליו ונפיו חופין את רבו. רבי יוסי אומר: ושמו חגב. ולא כנצרין שיש בהן סימני הללו. סומכוס אומר: אף המורד. רבי אליעזר בן רבי יהודה אומר: אין לו עכשו ועתיד לגדל לאחר זמן, כגון החולתזה – כשר. אלו הן סימני דגים: כל שיש לו סנפיר וקשקשת, יש לו קשקשת – אי אתה צריך לשאול על סנפיר. יש לו סנפיר ואין לו קשקשת – טמא. אלו הן קשקשין: שכלבש בהן, וסנפירין ששט בהן, וכמה קשקשין יהיה בו? אפלו אחת תחת לחיו ואחת תחת זנבו, ואחת תחת סנפיר שלו. רבי יהודה אומר: שני קשקשת אין לו עכשו, אבל עתיד לגדל לאחר זמן, כגון הסולתנית ונפיא – כשר. יש לו עכשו אבל עתיד להשירם כשעולה מן הים – כגון הקוליוס הספיתאים ואנתינוס. רבי יוחנן בן דורמסקא אומר: לוינת דג טהור הוא, שנאמר (איוב מא, ח-ט): "גאווה אפיקי מגנים סגור חותם צר"; "אחד באחד יגשו", וגו'. "תחתיו חדודי חרש" וגו' (שם פסוק כב). "גאווה אפיקי מגנים" – אלו קשקשין שלו. "תחתיו חדודי חרש" – אלו סנפירין שלו.

מסכת חלין פרק רביעי

א. בהמה המקשה לילד, הוציא העבר את ראשו, והחזירו, ואחר כך שחטה, שחטה ואחר כך החזירו – אסור. חתכו ואחר כך שחטה – היא מתרת באכילה, והעבר – אסור. הוציא ראשו ורבו והחזירו – הרי הוא כילוד. הוציא ידו וחתכה, ואחר כך שחטה, מה שיצא אסור, ושכפנים – מתר. חמר באברין מה שאין בעברין, ובעברין

הדם, המעשנת והמצננת, הלעיטה חלתית, הרדפני, סם המות, צואת התנגולים – כשרה. נשוכת נחש, נשוכת כלב שוטה, משום טרפה מתרת, ואסורה משום סכנת נפשות. סימן לטרפה – כל שאינה יולדת. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אם לא היתה מכחשת והולכת בידוע שאינה טרפה. אם היתה מכחשת והולכת – בידוע שהיא טרפה. רבי אומר: אם נתקיימת שלושים יום, בידוע שאינה טרפה, לא נתקיימת שלושים יום בידוע שהיא טרפה. אמרו לו: פעמים שמתקיימת שתים ושלוש שנים.

ז. אלו הן סימני בהמה (ויקרא יא, ג-כ): "לכל הבהמה אשר הוא מפרסת פרסה ושסעת שסע פרסת מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו". כל מעלת גרה – אין לה שנים שלמעלה. איזה שור שקדמו קרניו לטלפיו? זה פרו של אדם הראשון, שנאמר (תהלים סט, לב): "ותיטב לה" משור פר מקרן מפרים". אלו הן סימני חיה: כל שיש לה קרנים וטלפים. רבי דוסא אומר: יש לה קרנים – אי אתה צריך לשאול על הטלפים, אף על פי שאין ראייה לדבר וזכר לדבר: "ותיטב לה" משור פר מקרן מפרים". רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל שיש לו אצבע יתרה בעוף טהור, כל העוף הדורס – טמא. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל הקולט באויר ואין קרקבנו נקלף. רבי אליעזר בר צדוק אומר: כל הנותן על גבי משיחה. החולק שתים לפניו ושתיים לאחרי – טמא. אחרים אומרים: השוכן בין הטמאין ודומה לטמאין – טמא. השוכן בין הטהורים, ודומה לטהורין – טהור. אנשי איש כפר תמרתא שביהודה היו אוכלין את הזרזירין, מפני שיש להן זפק. אנשי שוק העליון שבירושלים היו אוכלין את סינוניא לבנה, מפני שקרקבנה נקלף.

ח. ובבצים, כל שכודרת ועגולגלת בידוע של עוף טמא, וכל שאינה כודרת ועגולגלת – בידוע של עוף טהור הוא.

טמאת אוכלין, וצריך הקשר. רבי אומר: אין מטמא טמאת אוכלין מפני שהוא חי, וחי אין מטמא טמאת אוכלין.

ג. בהמה שמתה וקרעה, ומצא בה בן תשעה חי - טעון שחיטה וחיב במתנות ופסול לגבי מזבח. השוחט את הטרפה, ומצא בה בן תשעה חי, טעון שחיטה וחיב במתנות. ואם מת - טהור מלטמא במשא, מפני ששחיטת אמו מטהרתו. השוחט את החטאת ומצא בה בן ארבעה חי, אפלו לאחר שלשה, ואפלו יצא חוץ לקלעים - מתר באכילה. המבכרת שהפילה שליח - ישליכנה לכלבים, ובמקדשין - תקבר, מפני שגדולה קדש. שליח אין מפגלת את הזבח, לא לחוץ לזמנו ולא לחוץ למקומו, ואין מחשבה פוסלת בה משום פסול, והמעלה אותו בחוץ - פטור.

שאין באברין, שהעבר הוציא ראשו והחזירו - אסור, הוציא ידו והחזירה - מתר. חמר באברין, שהמחתך את העבר במעי אמו - מתר באכילה, מן הטחול ומן הכליות - אסור. בהמה המקשה לילד והוציא העבר את ידו והחזירה, ואחר כך שחטה - מתר. שחטה ואחר כך החזירה - אסור. חתכה ואחר כך שחטה, מה שיוצא - אסור. ושכפנים - מתר. שחטה ואחר כך חתכו, מה שיוצא - אסור. ושכפנים - מתר. בשר - במגע נבלה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: מגע טרפה שחטה. אמר להן רבי מאיר: מי טהר את העבר הזה מן המגע? אמרו לו: שחיטת אמו מטהרת! אמר להן: אם טהרתו שחיטתו מן המגע, לא תטהרנו לאכילה? אמרו לו: טרפה טהרתו מן המגע, ולא תטהרנו לאכילה. אמר להן רבי מאיר: לא! אם טהרה שחיטה אותה, דבר שגופה! תטהר את העבר שאינה גופה? אמרו לו: מצינו שיפה כחה להציל מדבר שאינו גופה, על דבר שגופה, שמחתך את העבר במעי אמו - מתר באכילה. מן הטחול ומן הכליות - אסור באכילה.

ב. השוחט את הבהמה ומצא בה בן תשעה חי - טעון שחיטה וחיב במתנות, ואסור משום "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד"; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין אסור משום "אותו ואת בנו", שנאמר (ויקרא כב, כח): "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד", את שטעון שחיטה - אסור משום "אותו ואת בנו", ואת שאין טעון שחיטה, מתר משום "אותו ואת בנו" ופטור מן המתנות, שנאמר (דברים יח, ג): "מאת זבחי הזבח", את שטעון זביחה - חיב במתנות. ואת שאין טעון זביחה - פטור מן המתנות. רבי שמעון שזורי אומר: אפלו עומד וחורש על גבי מענה, קורע ומוציא את דמו, חותך ואוכל בשר. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יוסי הגלילי: טמא טמאת אוכלין ומטמא

31 Aug ראשון Sunday	ז 7	בבלי: עבודה זרה עד ירושלמי: כתובות סה תוספתא: מנחות יא נ"ך: שיר השירים ח - חת א רמב"ם: שכירות א	נץ החמה..... 6:23 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:39 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:44 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:42	עלות השחר..... 5:10 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:03 סו"ז תפלה - מג"א . 10:20 שקיעה..... 7:29
1 Sep שני Monday	ח 8	בבלי: עבודה זרה עה ירושלמי: כתובות סו תוספתא: מנחות יב נ"ך: חת ב-ג רמב"ם: שכירות ב	נץ החמה..... 6:24 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:39 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:44 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:40	עלות השחר..... 5:11 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:03 סו"ז תפלה - מג"א . 10:20 שקיעה..... 7:27
2 Sep שלישי Tuesday	ט 9	בבלי: עבודה זרה עו ירושלמי: כתובות סז תוספתא: מנחות יג נ"ך: חת ד - איכה א רמב"ם: שכירות ג	נץ החמה..... 6:25 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:39 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:44 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:38	עלות השחר..... 5:12 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:03 סו"ז תפלה - מג"א . 10:20 שקיעה..... 7:25
3 Sep רביעי Wednesday	י 10	בבלי: הוריות ב ירושלמי: כתובות סח תוספתא: חלין א נ"ך: איכה ב-ג רמב"ם: שכירות ד	נץ החמה..... 6:26 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:44 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:37	עלות השחר..... 5:13 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א . 10:20 שקיעה..... 7:24
4 Sep המישי Thursday	יא 11	בבלי: הוריות ג ירושלמי: כתובות סט תוספתא: חלין ב נ"ך: איכה ד-ה רמב"ם: שכירות ה	נץ החמה..... 6:27 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:35	עלות השחר..... 5:14 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א . 10:21 שקיעה..... 7:22
5 Sep ששי Friday	יב 12	בבלי: הוריות ד ירושלמי: כתובות ע תוספתא: חלין ג נ"ך: קהלת א-ב רמב"ם: שכירות ו	נץ החמה..... 6:28 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:33	עלות השחר..... 5:15 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א . 10:21 שקיעה..... 7:20
Candle Lighting 7:02 הדלקת הנרות			כי תצא, פרק א-ב	
6 Sep שב"ק Shabbos	יג 13	בבלי: הוריות ה ירושלמי: כתובות עא תוספתא: חלין ד נ"ך: קהלת ב-ד רמב"ם: שכירות ז	נץ החמה..... 6:29 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:32	עלות השחר..... 5:16 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א . 10:21 שקיעה..... 7:19
Shabbos Ends 8:32 זמן מוצי"ק				

וְעַר עֵס אִיז זֹכֶה צו זַיִן בִּי אֵן אֶמְת'ן צִדִּיק אוֹיף ראש השנה, דַּעמאַלט וואו דער מַעֲנֵטִש קוקט
וְעַרְט די לופֿט דאַרט אַזוי ווי די לופֿט פֿון אַרץ יִשְׂרָאֵל. (ספר המדות אות ארץ יִשְׂרָאֵל חלק ב' סימן ז')